

Kéthetente megjelenő magazin | ára: 600 Ft | 84. évfolyam, 9–10. szám | 2019. március 10–17. | Evangélikus.hu

EVANGÉLIKUS Élet

**Valóságalapú álmok
Kőszegen**

**A megfogant
élet sorsa**

**Soproni diákok
forradalma
1848-ban**

KÖNYVAJÁNLÓ

ÚJRA KAPHATÓ

1250 Ft

1250 Ft

Újra kaphatók kiadónk meditációs, **lelkiségi kötetei**
Szabó Lajos szerkesztésében a két szentségről: **a keresztségről**
és az úrvacsoráról.

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK
A BOLT.LUTHERKIADO.HU OLDALON.

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út. 24.
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között.
bolt.lutherkiado.hu • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518
Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út. 24.

Változás és világosság

„Éljetek úgy, mint a világosság gyermekei. A világosság gyümölcse ugyanis csupa jóság, igazság és egyenesség” – hangzik a bibliaolvasó Útmutató március 15-i újszövetségi igéje Pál apostoltól (Ef 5,8–9). E lapszámunk cikkeit pedig szinte mintha nemzeti ünnepünk napjának igéjére fűztük volna fel. Tagadhatatlanul a világosság gyermeke volt a fiatalon és tragikus körülmények között meghalt Andorka Eszter evangélikus lelkész. Emlékét őrzi egyházunk a nevét viselő programmal is, amelynek célja, hogy támogatást nyújtson olyan kezdeményezéseknek, amelyek az Andorka Eszter által mutatott példát folytatva tevékenykednek. Ezt teszik a program tavalyi nyertesei is.

Evangélikus intézményeket bemutató riportorozatunk legújabb állomásán, a Kőszegi Evangélikus Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégiumban is előremutató kezdeményezések, tervek szemtanúi lehettünk; Isten kegyelmével nagy álmok válhatnak majd valóra.

Interjúinkban Őze Sándorné Sággy Katalin pedagógussal a tanári hivatásról és a ma diákjait érő kihívásokról, Szládek István ceglédi presbiterrel több évtizedes szolgálatáról, míg Gyukics Péter fotográfussal – akinek a szakrális terekről készült fotói hamarosan kiállításokon lesznek láthatók – a templomokról, az eget a földdel összekötő épületekről beszélgettünk.

Thesaurus rovatunkban ezúttal néhány száz évet ugrunk vissza az időben. A reformáció és a protestáns felekezetek magyarországi történetének talán kevésbé ismert darabkája, hogy 1597-től 1663-ig Zemplénben közös egyházkormányzat irányította az evangélikus és a református gyülekezeteket. E sajátos egység megszűnéséről szól a rovat legújabb cikke.

Talán arról sem sokan tudnak, hogy 1848 áprilisában a soproni evangélikus líceum növendékei feljegyzésre érdemes diákforradalmat vívtak. Ennek egyik, máig fennmaradt dokumentumát, illetve megszületésének érdekes körülményeit mutatja be megemlékező írásunk; igazi különlegességként – a líceum könyvtárában, Horváth Editnek a szívességéből – közölhetjük az eredeti nyomtatvány fotóját is. Izgalmas új magyar film idézi meg a szabadságharcot – a névtelen hősök szemszögéből. Kárpáti György Mór *Guerilla* című alkotásáról Varga Máté írt érzékletes ajánlót.

Végezetül arról, amit a lapszámot kézbe véve olvasóink azonnal észrevehettek: a magazin ezután némileg megváltozott külsővel jelenik meg – szerkesztőségünknek az a célja azonban, hogy hitmélyítő, Krisztus evangéliumát hirdető írásokat, illetve egyházunk múltját és jelenét bemutató cikkeket egyaránt kínáljunk olvasóinknak a jövőben is, változatlan.

■ KÉZDI BEÁTA

A megfogant élet sorsa

Nemrég szavazta meg az Amerikai Egyesült Államok New York államának törvényhozása a reprodukív egészségügyi törvényt, amely a születésig legalizálta az abortuszt. Dr. Szebik Imrével,

a Semmelweis Egyetem Magatartás-tudományi Intézetének docensével beszélgettünk a művi terhességmegszakítás protestáns bioetikai szempontjairól.

22. oldal

Üzenet hordozó díszítőelemek

Finnországban az evangélikus püspök díszes öltözéke nem pusztán külsőség, hanem hagyományos és üzenet hordozó jelkép, amelynek gyökere a reformációig, sőt a középkorig nyúlik vissza.

A legutóbbi püspökitatás apropóján jártunk utána a különleges, közép-európai lutheránus szemünknek szokatlan, ám fontos jelentéssel bíró díszítések hátterének.

26. oldal

Iskolánk a határon

Éltrevaló evangélikus közösségben szerzett tapasztalat, tudás, alternatív pedagógiai nevelés-oktatás, páratlan természeti környezet – kulcsszavak, amelyek most is elmondhatók a Kőszegi Evangélikus Szakgimnáziumról, Szakközépiskoláról és Kollégiumról, de az idén indult sok tízmilliósi egyházi és állami beruházás soknak köszönhetően a jövő tanév elejétől még inkább jellemzik majd az iskolát. Intézményi riportorozatunk újabb állomásán zajlik az élet: a jelenleg is zavartalanul folyó oktatás mellett az alapoktól épít újat egy lelkes, elhivatott szakértői csapat, valóság-alapú álmokat szöve.

29. oldal

Láthatóan evangélikus

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Deli Hanna Viola – diák, Szentendre. Kisgyermekkoromtól a szentendrei evangélikus gyülekezet közösségéhez tartozom, ez támpont az életemben. Két testvérem van, ők is hívők. Apukám korábban nem volt evangélikus, de a jó közösség őt is megszólította, 2008-ban konfirmált. Az egész család együtt szokott templomba menni, nagyon jó, hogy otthon is tudunk a hitről beszélni.

A helyi református gimnáziumba járok, ott mindennap van igeolvasás, de otthon az *Útmutatót* is napi szinten olvassuk. Rendszeresen imádkozom, sőt anélkül nem is tudok elaludni. Az imádság számomra azt jelenti, hogy megnyílunk Isten felé.

Régebben édesanyám járt a gyülekezeti kórusba. Ilyenkor én a gyerekekre vigyáztam, közben nagyon jó volt hallgatni az éneklésüket. Arra vágytam, hogy én is énekelhessek. Ifjúsági és konfirmációs órákon és táborokban sokat éneklünk, ilyenkor lelkészünk, Horváth-Hegyí Olivér gitárral kísér minket.

Meghatározó számomra, hogy részt vehetek a vasárnapi iskola lebonyolításában. Nagyon jó látni, hogy hétről hétre rengeteg fiatal jön a gyülekezetbe! Itt gyermekfelügyeletet végzek, valamint időnként az ígéről is beszélhetek. Talán emiatt is akarok majd tanító néni lenni.

A mai evangélikus arcképcsarnok az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Félnapos nagypéntek Ausztriában

„Se hús, se hal” – ez volt a legvisszafogottabb reakció az osztrák kormány döntésére a közelgő nagypéntekkel kapcsolatban. Az Európai Unió Bírósága januárban úgy határozott, hogy eddig igazságtalanul kaptak az evangélikusok szabadnapot ezen a napon. Az európai testülethez egy ateista osztrák dolgozó fordult állásfoglalásért, sérelmezvén, miért nem jár szabadnap ezen a napon a más vallásúaknak vagy a vallástalanoknak is. A néppárti-szabadságpárti kormányt sürgette az

idő, idén április 19-én lesz nagypéntek, s addig határozni kell, mi legyen e hagyományos ünneppel. „Az ünnep legyen csak félnapos – határoztak a politikusok –, kezdődjék csak 14 órakor, addig pedig vallási helyzetétől függetlenül mindenki végezze a munkáját.” A döntés általános visszatetszést keltett. A legharagosabbak az evangélikusok, akik számára a délelőtti szertartás eddigi lehetősége kiesik – olvasható a *Népszava* online kiadásában február 21-én megjelent cikkben. ■

ORATIO OECUMENICA

Mennyei Atyánk, Teremtőnk! A tavaszvárás első hírnökei ma is megtalálják bennünket csodálatosan megalkotott világodban és szent házadban is. Teremtő hatalmad ma is jelen van közöttünk. Köszönjük, Atyánk, a teremtett világ rendjét, amelyre gondod van mindennap. Kiáltunk hozzád összekuszált életünk sodrából, amelynek közepette időnként rendezetlenség, kapkodás és aggodalmaskodás lep el bennünket, de szavadban bízunk, amely a semmiből és a káoszból is tud jót előhozni. Könyörgünk vigasztaló és újjáteremtő igédért, hogy abban a helyzetben találjon meg bennünket, amelyben éppen most hozzád imádkozunk.

Úr Jézus Krisztus, testünk és lelkünk Megváltója! Te sem mentesültél a gonosz kísértése alól, és éppen így mentettél meg bennünket a bűn hatalmától. Szabadíts meg bennünket a gonosz kötelékéből, és üzd el mindazt, ami meggátol bennünket abban, hogy neked éljünk és szolgáljunk! Életünk napjai mesélhetnének betegségekről, amelyek miatt elragadott bennünket a kilátástalanság és a fájdalom. Panaszkodhatnánk rendezetlen emberi kapcsolataink miatt is, mert megpróbálta hitünket a harag, az önzőség, a hűtlenség, az irigység kísértése. Maradj továbbra is velünk, hogy erőd és hatalmad a szenvedő ember életében új reménységet hozhasson!

Szentlélek Isten, testünk templomának és lelkünk üdvösségének építője! Köszönjük, hogy te munkáid hivatásunk lelkesedését, a tanítványoknak igéd tanulása iránti szeretetét, a keresőknek a kérdés lehetőségét. Kérünk, adj egyházunknak ajándékul hitet a gyülekezeti és intézményi közösségekben! Légy velünk népünk, családjunk, munkahelyünk kihívásaiban! Segíts megérkezni a böjti időszak mélységébe, mielőtt még a húsvéti ünnep magasságára vágyakoznánk! Ámen.

Böjt 1. vasárnapja (Invocavit) - Lk 4,31-37

Szavának ereje van

A szó erejét naponta megtapasztalhatjuk. Akár pozitív, akár negatív, egy-egy mondat hatással van ránk, érzelmeinkre, gondolatainkra, sokszor életünk egészére is. Egy rövid videóban – *A szó ereje* címmel található meg az interneten – Edison életéből mutatnak meg pár pillanatot. (*Hogy az eset a valóságban is pontosan így történt, arra tudomásunk szerint nincs egyértelmű bizonyíték. – A szerk.*) A kis Thomas az édesanyjának küldött levelet hoz haza az iskolából. Miután az édesanya felbontja és némán elolvassa, pár pillanat gondolkodás után hangosan a következőket olvassa fel a fiának: „Az Ön fia zseni. Ez az iskola túl kicsi a számára, és nincs elég jó tanár, hogy taníthassák. Kérem, tanítsa saját maga.”

Az eredeti levelet huszonhárom évvel később találja meg édesanyja iratai között a már felnőtt, tudós Edison. Valójában ez áll benne: „Az Ön fia szellemileg elmaradott. Nem tudjuk iskolánkban a többi gyerekkel együtt tanítani a továbbiakban. Ezért azt tanácsoljuk, hogy saját maga tanítsa otthon.” Édesanyjának nem volt szíve az eredeti levelet felolvasni a fiának, mert a szónak ereje van. Ki tudja, mi lett volna a kisfiúból, ha az eredeti levél szövege hangzik el akkor? Ahogy olvassuk a kisfilm végén: „Élet és halál van a nyelv hatalmában.”

Igen, a szónak ereje van, de Jézus tanításának, szavának, amely Názáret után most már Kapernaum zsinagógájában hangzik el, még nagyobb hatalma van. Élet szava, amely teremtő szó. Ezt érzik-értik meg azok, akik hallják és megtartják.

A tisztátalan lélek felett hatalma van. A szombati tanítás közepette kerül Jézus elé a tisztátalan lélektől megszállt ember. Mai világunkban, tudománnyal és szekularizációval, világi gondolkodással körülvéve talán furcsán hangzik ez a kifejezés: tisztátalan lélek. Mégis hányszor találjuk szembe magunkat lehetetlen helyzetekkel, amelyekből képtelenek vagyunk kitérni, amelyeket képtelenek vagyunk megoldani, és tehetetlen emberekkel, akiket képtelenek vagyunk meggyógyítani, szabadabbá tenni! Ebben a helyzetben – bár másképpen fogalmazzuk meg – sokszor száll meg bennünket a depresszió, a negativizmus, az elkeseredettség, amely nem enged a szorításából. És bármilyen sokféle gyógymóddal találkozunk is az ember, érezzük, hogy emberfeletti hatalomra van szükségünk. Meghaladja erőnket a baj. Meghaladja képességünket a gonosz ereje.

Jézust látva a tisztátalan lélek az egykori ördögűzés praktájával próbálkozik: kimondja Jézus személyének titkát, felfedi mindenki előtt, ki is áll előtte. Jézus azonban nem ördögűző, aki praktikákkal akar megszabadítani az ördög rabságából. Ő Isten Szentje, aki nem csak szavának hatalmával tisztítja meg a szerencsétlen helyzetbe került ember életét. Az elhangozó

mondat – „*Némulj el, és menj ki belőle!*” – elegendő ahhoz, hogy eltakarodjon az életet pusztító hatalom. Sokan megrémülnek, soha nem látva még ilyen hatalmat saját életükben, ilyen erőt a gonosz felett.

Jézus a sátán legyőzője – itt a földön is. Jézus, akit a názáretiek, sajátjai még elutasítottak, Kapernaumban megmutatja, hogy attól az Istentől jön, aki megszabadítani, megváltani akarja az embert az ördög minden mesterkedésétől. Szabadságot, szabad életet akar mindannyiunknak ajándékozni. Jézus azonban tudja, hogy a sátánt legyőzni nem csupán szavának erejével, a teremtő szó hatalmával kell, hanem szeretetével, életének odaadásával, feláldozásával.

És nem áll meg Galilea határánál, hanem – ahogyan mi is elindulunk a mostani vasárnapra az idej böjti időszakra – továbbmegy Júdea, Jeruzsálem felé, hogy beteljesítse azt, amit az ősevangéliumban is megígért az embernek Isten: az asz-

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

szony utódja a kígyó fejére tapos, az pedig a sarkába mar (lásd 1Móz 3,15). A böjti út végén így élhetjük vele együtt végig, hogy a kereszt fájdalma életünk szabadságnak örömét szüli meg – a sátánt legyőzve.

■ ARADI ANDRÁS

Imádkozzunk! Mennyei Atyánk! Áldunk téged, hogy szent Fiadban a Gonoszt legyőző Megváltónkat ajándékoztad nekünk. Add, hogy hatalmában és erejében bízva küzdjünk bűneinkkel, és soha ne feledjük: Krisztus győzött a sátán felett. A szabadság öröme járja át böjti utunkat is. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (március 10.) Így fognak örülni az Isten angyalai egyetlen megtérő bűnösnek. Lk 15,10 (Zsolt 32,3–5; Mt 4,1–11; Zsid 4,14–16; Zsolt 64) Weöres Sándor írja a *Szembe-fordított tükrök* című versében: „Hiányosságom váljék jósságná benned.” Az idézet kapcsán felvetődhet a kérdés: hogyan válhat az egyik hiányossága a másikban jósságná? Talán úgy, ahogy az emberi bűnt is követheti mennyei öröm. Amikor az egyik ember kínjai a másikban irgalmat, segítő jó cselekedeteket fakasztanak. Vagy amikor a talajt és orientációt vesztett ember után elindulnak a menny küldöttei, hogy talpra állítsák, és visszasegítve oda, ahol Isten látni szeretné, hazakísérik. Ez az öröm persze nem csak az Úr angyalainak lehet sajátja. Mind részese lehetünk benne, akik felfedezzük a világban a minket kereső Isten megtérésre segítő jósságát.

Hétfő (március 11.) *Íme, most van a kegyelem ideje! Íme, most van az üdvösség napja!* 2Kor 6,2 (1Móz 28,16; 2Thessz 3,1–5; 1Sám 9,1–14) Fontos észrevennünk és megbecsülnünk a mában adódó lehetőségeket! Janikovszky Éva *Ők ma gyerekek* című versének sorai szerint: „Ha ma kihagyod az esti mesét, holnap már lehet, / hogy nem is kéri a lányod vagy a fiad. / Ha ma nem ülsz oda vele a társasjáték mellé, / előfordulhat, hogy a jövő héten már késő lesz.” Az Isten is ma szólít meg, és ma szeretne mellénk telepedni. A mai ige erre figyelmeztet: ragadjuk meg az alkalmat, hogy üdvözítő kegyelme hordozzon minket holnap is.

Kedd (március 12.) *A szeretet nem tesz rosszat a felebarátnak.* Róm 13,10a (5Móz 5,21; Jób 1,1–22; 1Sám 9,15–10,16) „Szeress, és tégy, amit akarsz!” – vallja Augustinus. Figyeljünk a hangsúlyra! A lényeg nem az, hogy „tégy, amit akarsz”, hanem az, hogy „szeress!”. Ha a tett ebből az indulatból születik, bár fájhat a jobbító kritika, a kijózanító feddés, végeredményként mégis valami jó születik, hisz a szeretet nem tesz rosszat a felebarátnak.

Szerda (március 13.) *Szenved-e valaki közöttetek? Imádkozzék! Öröme van-e valakinek? Énekeljen dicséretet!* Jak 5,13 (Zsolt 13,6a; 5Móz 8,11–18; 1Sám 10,17–27) „Félelmetes, milyen ereje van néha egy szónak. Sorsokat sodor és életeket dönt.” (Wass Albert: *A kastély árnyékában*) A szavak ereje azonban határozhat a másik irányba is. Amikor nem sodor, hanem megtart, és nem ledönt, hanem éppen hogy talpra állít. A szó összeköt azzal, akivel szót váltunk. Az ima és a dicséret Isten erőterébe von. Így válhat erőforrássá a szenvedésben mondott imádság és az örömteli hálaadás. Köldökzsinór az Istenhez, éltető kapcsolat drága csatornája.

Csütörtök (március 14.) *Krisztus beszéde lakjék bennetek gazdagon úgy, hogy tanítsátok egymást teljes bölcsességgel.* Kol 3,16 (Zsolt 119,63; Jak 4,1–10; 1Sám 11,1–15) Nem mindegy, milyen érzések, indulatok laknak a szívünkben. Boldogtalanság és szenvedés fakadhat abból, ha az emberben a harag, az irigység, az önzés vagy épp a félelem válik uralkodóvá. Az apostol egy olyan erő felé fordítja a figyelmet, amely kész mindezeket úrrá lenni, kiszorítva azokat a szívből. Ez az erő pedig nem más, mint Krisztus beszéde, az evangélium. Ez a belső hatalomátvétel azután kifelé is hat: formálja, bölcsébbé teszi kimondott szavainkat, és jobbítja cselekedeteinket. Így válhat a bennünk lakó krisztusi hang kívül s belül boldogító tényezővé. Amint erről Assisi Szent Ferenc is tanít: „A lélekben szegények nem azért boldogok, mert valamit elvesztettek, hanem azért, mert valamit megtaláltak.”

Péntek (március 15.) *Éljetek úgy, mint a világosság gyermekei. A világosság gyümölcse ugyanis csupa jószág, igazság és egyenesség.* Ef 5,8–9 (Jer 22,3; Zsid 2,11–18; 1Sám 12,6–25) Világosság. Bámulatos, hogy ez az egyetlen fogalom milyen gazdag jelentéssel bír. Erre mutat rá a svájci pszichológus, Carl Gustav Jung is: „Amennyire képesek vagyunk felismerni, az emberi létnek az az egyetlen értelme, hogy világosságot gyűjtson a pusztaság sötétségében.” (*Gondolatok a látszatról és a létezésről*) Hitünk vallja, hogy ebben maga a Teremtő siet segítségünkre. Jézus, a világ világossága testvérünké lesz, hogy a pusztaság sötétségében életet, olykor akár történelmet formáló erővé váljon bennünk az általa gyűjtött világosság.

Szombat (március 16.) *Ti azért legyetek tökéletesek, miként a ti mennyei Atyátok tökéletes.* Mt 5,48 (Zsid 11,7a; Róm 6,12–18; 1Sám 13,1–23) Jézusnak a *Hegyi beszédből* kiragadott, tökéletességre felszólító szavai mintha egy soha el nem érhető célt, egy teljesíthetetlen életfeladatot állítanának elénk. Talán ez a mondat is, hasonlóan a *Hegyi beszéd* többi radikális felhívásához, inkább azt a felismerést kívánja munkálni bennünk, hogy korlátaink ismeretében becsüljük meg még inkább a kegyelmes Isten mentő szeretetét. Ettől persze még nem veszt el számunkra e felhívás mozgósító ereje sem, amellyel kapcsolatban Hamvas Béla így fogalmaz: „A világ olyan, amilyen, soha nem volt tökéletes [...]. De hogy részt veszünk-e a létrontásban vagy nem, az már teljesen tőlünk függ.” (László Ruth: *Posztumusz interjú Hamvas Bélával*; Hamvasbela.org/2018.)

■ CSELOVSKY FERENC

EVANGÉLIKUS
Élet

FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!
megrendelheti online is: evangelikuselet.hu/elofizetes

XI. zsinat – 2. ülés – 11 ülés

Beszámoló zsinatunk legutóbbi tanácskozásáról

A Magyarországi Evangélikus Egyház XI. zsinatának második ülészakára a testület tagjai február 22-én gyűltek össze Budapesten, az Üllői úti országos székházban. A tanácskozás – a hagyományoknak megfelelően – áhítattal vette kezdetét, amelyben Krámer György országos irodaigazgató Róm 5,2 alapján mutatott rá a kegyelmes Istenre támaszkodás lehetőségére.

A zsinat lelkes elnöke, dr. Hafenscher Károly vezette a beadványokat ismertető első ülést, amelyen elfogadták az előző, XI/1. ülészak jegyzőkönyvét is. A zsinati elnökség beszámolóját – a vetésforgónak megfelelően – Abaffy Zoltán, a zsinat nem lelkes elnöke tolmácsolta. Elmondta, hogy az elmúlt zsinat óta összeültek az egyház újonnan felállt bizottságai és az új országos presbitérium. A zsinati tanács Révfülöpön tartotta alakuló ülését. Ezen az előttük álló ciklus ütemezését, illetőleg az elvégzendő feladatokat tekintették át, de az előterjesztő szomorúan jelezte, hogy a zsinati tagoktól egyetlen témajavaslat sem érkezett a következő időszakra...

Beszámolók és székfoglalók

A bizottsági beszámolók sorát Tengölics Márta, a törvény-előkészítő bizottság elnöke nyitotta meg, majd Orosz Gábor Viktort, a teológiai bizottság elnökét, végül Tölli Balázst, az ügyrendi bizottság elnökét hallgatták meg a küldöttek.

Kondor Péter püspök és Szabó Szilárd lelkész javaslatára a zsinat levette napirendjéről az egyház intézményeiről szóló 2005. évi VIII. törvény módosításáról szóló pont általános vitájának tervét, így a második ülésen a XI. zsinat által megválasztott vezető tisztségviselők székfoglalói hangzottak el.

Hafenscher Károly elmondta: jó reménységgel indul a zsinati tagoktól kapott feladatok megoldására, de vannak aggodalmát kifejező kérdései. Túlélünk vagy élünk, helyben járunk vagy előre lépünk? – vetette fel. Hat évvel ezelőtt „váltóállításról” beszélt, most „korszakváltást” kért új vágányokkal, új utakkal, új szerelvényekkel, új célokkal. Mint mondta, ehhez az egész egyház akarata, szándéka, tevékeny életakarása kell. Mi csak

medret áshatunk vagy tömhetünk, de a megújulást a Szentlélek adja.

Az idők jelei – ahogy rámutatott – korszakváltásra utalnak. Kairosz van, a lehetőség ideje, hogy magunk vegyük kézbe a jövőnket, és elkezdjük az új re-

címet viselte. A zsinat nem lelkes elnöke elmondta, hogy a népszámlálás 2011-ben szomorú eredményt hozott: csökken az evangélikusok száma, kétszázötvennégyezren ezren vagyunk. Ma megközelítőleg nyolcvanötezer fő fizet egyházfenntartói járulékot. A rendszeresen templomba járók száma ötvenhatvanezer. Feltette a kérdést: vajon miért nem jó egyházunk missziói munkája? Miért nem eredményes? Miért nem tudtuk a missziói munkát átszervezni?

formációt. Szükséges az egyház szervezeti egyszerűsítése, de ehhez nélkülözhetetlen a közös szándék. Hozzátette, hogy hat év múlva létszamarányosan működő egyházszervezet kell, mert a jelenlegiben rendszerszintű hibák vannak.

A zsinat lelkes elnöke kitért arra is, hogy az evangélikus arculat ügyes kommunikációjára van szükség. Történelmi, szociológiai, számaránybeli helyzetünk miatt nekünk kell ökumenikus dialógusokat kezdeményezni, és erre stratégiai feladatként kell tekinteni. Felvetette, hogy a zsinat maga válhatna az egyház egységének jelképévé: összetartásával, a tagok fokozottabb egymásra figyelésével, konstruktivitással.

Abaffy Zoltán székfoglalója az Összeforrva szeretetben egy közös test tagjai

Abaffy Zoltán reményét fejezte ki, hogy a missziói bizottság, a missziói központ és a gyülekezeti és missziói osztály összefogva hatékony lépéseket fog tenni. Méltatta azokat a feladatokat, amelyeket az előző zsinat megoldott, így például a lelkesi életpályamodell bevezetését. Fontos ügyként említette az egyház szerkezeti egyszerűsítését, amelyet – véleménye szerint – alulról, a gyülekezetek szintjéről kell indítani. Ha kész a korszerű egyházszervezeti modell, akkor „az egyházkormányzás kompetenciamodelljét is elő kell majd venni”. A zsinat nem lelkes elnöke azzal zárta gondolatait, hogy ő csak csapatmunkában tud dolgozni, és kérte, a zsinati tagok is dolgozzanak együtt egyházunk javára. ►

A Krisztushoz tartozás örömeiben

Fabiny Tamás elnök-püspök a székfoglalójának címéül – Jézus főpapi imájára utalva – a „Hogy mindnyájan egyek legyünk” mottót választotta. Krisztus egyházának látható egységén kell munkálkodnunk – mondta, idézve Pál apostol *Galata-levéli* (3,28) útmutatását: „...ti mindnyájan egyek vagytok Krisztus Jézusban.” Pál itt a közösségi karaktert hangsúlyozza: nincsen zsidó, görög, szolga, szabad, férfi, nő, hanem mindnyájan egyek. Hitvallások alapján valljuk az egyház egységét, amely Krisztusban áll fenn.

Az első keresztény gyülekezetek társadalmi határokat áthidalva jöttek létre, és mai korunk egyházának is a megbékélés közösségeként kell jelen lennie: semmiféle megkülönböztetés, antiszemizmus, roma- vagy idegenellenesség nem tolerálható. Minden ember személyi méltóságának megőrzését képviseljük, a megbékélés evangéliumát hirdetjük. Sem a nemzet szakralizálása, sem az identitás globalista feloldása nem az egyház útja. A vallásszabadság és az emberi, nemzeti, kisebbségi jogok védelmében kell felszólalnunk – mondta az elnök-püspök, majd kitért azokra a sikeres gyűjtésekre, amelyek esetében egy emberként mozdult meg egyházunk, például az iraki vagy a nigériai keresztények támogatására.

A püspök rámutatott, hogy az ókorban komoly gond volt a társadalmi különbség szolga, rabszolga és szabad ember között. Ma is vannak különbségek a társadalomban, de gyülekezeteink demonstrálhatják, hogy az apostoli példát akarjuk követni, mert az oltárnál egymás mellett térdelhet a nagyvárosi polgár és a vidéki roma vagy a hajléktalan. „Nem teszünk különbséget ember és ember között, síkra kell szállni az emberi jogok mellett. Hitünk lényegéből fakadó kötelesség ez a modern rabszolgaság minden formája ellen. Fel kell emelni szavunkat az etikus gazdaság mellett, amely az embert szolgálja” – szólított fel Fabiny Tamás.

A férfiak és a nők közötti különbségre áttérve megemlítette, hogy bár sok női gyülekezeti tagunk van, a vezető testületekben mégis szinte csak férfiak vannak. „A házasság intézményének válsága idején fontos, hogy a társadalomban, a politikai életben, állami kezdeményezésekben megjelenjen a családok támogatása. Ne-

künk a lelki sérültek, a széthulló családok védelmében is fel kell emelni szavunkat. Nyíltan kell a szexuális visszaélések tekintetében is beszélni, ebben zéró toleranciát hirdetünk. Oda kell figyelni az áldozatok hangjára, de az elkövetőknek is pasztorális segítséget kell nyújtani” – nyomatékosította az egyházi előljáró.

Az elnök-püspök bősséggel nevezett meg feladatokat a következő hat évre, s beszédében aláhúzza: „Csakis a Szentírás-on tájékozódva, teológiai alapokon láthatunk ehhez. A Biblia hívó és engedelmes tanulmányozása meghatározza állásfoglalásainkat, társadalmi jelenlétünket. Ha megerősödünk a Krisztushoz tartozás örömeiben, akkor lehetünk az ő tanítványai az egyházban és tanúi a világban.”

Pröhle Gergely országos felügyelő a székfoglalójában feladatként jelölte ki a múlt, jelen és jövő hangsúlyainak tanulmányozását. Emlékeztette az egybegyűlteket, hogy a múltban élt lelkészek életének dokumentumait őrizzük, de ez nem csak azért fontos, hogy az utókor számára eltegyük őket. Az Evangélikus Országos Gyűjteménnyel és a Luther Kiadóval közösen jó lenne összegyűjteni az elmúlt évtizedek igehirdetéseit. Érdekes lenne látni, hogy egy-egy nehéz év hűsvétján miről prédikáltak lelkészeink. Javasolta, hogy a tényfeltárási munkát is folytassuk, ám ki kell tűzni, mi az az időpont, amikor elmondhatjuk, hogy ennek a feladatnak a végére jutottunk.

Az állammal kötendő szerződésekkel kapcsolatban kifejtette: nem mindegy, milyen önképpel lépünk be ezekben a tárgyalásokba. Pontosan tudnunk kell, hogy mit akarunk kérni, mit szeretnénk, ha támogatnának. Olyan célokat kell kitűzni, amelyekre a hívek jó szívvel adakoznak, nagyobb áldozatkészséget mutatnak. Az országos felügyelő hangsúlyozta a személyesség fontosságát: mindig legyen felelőse az ügyeknek. A professzionálisabb ügyvitel érdekében meg kell erősíteni az országos irodát, a jogi és a szakmai munkát.

Kórház a várólista szélén

A harmadik ülésen a zsinat lelkészi alelnökének, Aradi Andrásnak a vezetésével került sor az evangélikus kórház ügyének megtárgyalására. Az elmúlt évtizedek e téren tett erőfeszítéseit Kondor Péter diakóniáért felelős püspök tekintette át. A küszöbönálló teendőket a demográfiai változások, a krónikusbeteg-ellátási igé-

nyek indukálják – mondta –, vagyis több rehabilitációs, hospice- és ápolási igényt kielégítő szolgáltatásra lenne szükség. Aradi András megerősítette, hogy a kórházprojektet a diakónián belül kell megvalósítani. A nemzetközi jó gyakorlatokhoz illeszkedve fekvőbeteg-, nappali kórházi, otthoni és infokommunikációs ellátások integrált szolgáltatási modelljének kialakítása a feladat.

A létesítendő egészségügyi intézményben célként az evangélikussághoz méltó, magas minőségű szolgáltatás nyújtását nevezte meg. Egyházunk egészségügyi szakmai szempontból kiemelkedő színvonalú kórházat szeretne megépíteni, amely gazdaságosan és hosszú távon fenntartható módon működik, és nem köt észszerűtlen kompromisszumokat az alacsony beruházási keret szorításának engedve. Az elvárt minőség elérése érdekében a tervezés során kiemelten kell kezelni az ellátási folyamat, a szolgáltatói és kiszolgálóterek és az informatikai támogatás megtervezését. A célok között szerepel továbbá a hajléktalanokra is kiterjedő egészségügyi ellátás az intézmény területén.

Kezdeményezés indul annak érdekében, hogy az állam nagyobb anyagi szerepet vállaljon a kórház kivitelezésében, mivel egyházunk jelenleg nem tud több forrást biztosítani, és a szűkös határidők módosítására is szükség van.

Kondor Péter részletesen elemezte a következő stratégiai lépéseket, majd a tésztület az általa javasolt zsinati határozatot egyhangúlag elfogadta.

Alapos igényesség

A negyedik ülésen Abaffy Zoltán vezetésével, Pröhle Gergely előterjesztésében *A Magyarországi Evangélikus Egyház vagyongazdálkodása – tőkekihelyezés mértékének meghatározása az országos presbitérium által kiválasztott letét- és vagyongazdálkodó szervezetekhez* címmel összefoglalt napirendi pontot tárgyalták meg a zsinati tagok. A megszületett határozat lényege szerint a napi likviditáshoz szükséges összeg plusz tíz százaléka feletti egyházi vagyon válik befektethetővé.

Számos felszólaló ingatlanbefektetésekben, ingatlanfejlesztésben, az oktatási és diakóniai intézmények támogatásában látta volna a tartalékalap megfelelő felhasználását. Abaffy Zoltán, a gazdasági bizottság elnöke arra figyelmeztetett, hogy a

pénzügyi befektetési politikát a zsinat már korábban megvitatta, ezután választották ki a vagyon- és letétkezelőt, majd szabályrendeletet dolgoztak ki a végrehajtásról. Ez alkalommal a mérték meghatározása a tárgyalás témája.

Az ötödik ülésen került terítékre a javaslat az egyházunk és Magyarország kormánya között megkötendő szerződés tartalmi előkészítésére. Pröhle Gergely nézete szerint a tervezet és a hozzá kapcsolódó országos irodai, testületi munka célja nem elsősorban az anyagi igények felmérése, egyfajta újabb „projektlista” összeállítása, hanem a stratégiai terveknek a konszenzusra törekvő megfogalmazása egy – reményesség szerint – nagy horderejű dokumentum-

takat, így – az országos iroda illetékes osztályai és a bizottságok előkészítő munkája nyomán – az országos presbitérium döntését követően most a tárgyalási mandátum stratégiai és általános irányairól hozott határozatot a zsinat.

Stratégiai prioritások

A hatodik ülésen Hafenscher Károly elnökletével, Fábri György egyházkerületi felügyelő előterjesztésében tárgyalta a testület egyházunk gazdasági önállósodásának stratégiai kérdését a zsinat 17/2016. (XI. 18.) számú határozata alapján. „Tanulmányozva a gyülekezetek adakozási áldozatvállalását, kiderült,

Az Aradi András elnökletével tartott hetedik ülésen Fabiny Tamás és Pröhle Gergely közösen számolt be a Láthatóan evangélikus – A Magyarországi Evangélikus Egyház stratégiai prioritásai 2014–2017 című stratégiai anyag megvalósulásáról, valamint további feladatokat jelöltek ki a zsinat 14/2017. (XI. 24.) számú határozatának figyelembevételével.

A stratégiai prioritások öt pontjával (önkéntesség és szolidaritás, a lelkesítő szolgálat támogatása, hálózatosság, fenntarthatóság, hivatásszerűség) kapcsolatban felsorolták a stratégiai munka projektjeinek konkrét eredményeit. Leszögezték, hogy a folytatást nem egy újabb stratégiában, hanem a struktúra-munkacsoport munkájának zsinatunk által is határozottan szorgalmazott folytatásában, a kormánnyal való kétoldalú megállapodás előkészítésében és a megállapodás megkötésében, valamint a gyülekezetek fókuszba helyezésében látják.

A kilencedik ülésen Hafenscher Károly terjesztette elő azt a javaslatot, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyházban 2020 legyen „az úrvacsora éve”. Hitünk központi kérdésével egy éven át lelkesítő munkaközösségekben, gyülekezetekben, egyházmegyékben, egyházkerületekben, intézményekben, országos rendezvényeinken foglalkozhatnánk. A zsinat döntött az indítvány elfogadásáról.

A határozat ökumenikus vonatkozása, hogy 2020 a nemzetközi eucharisztikus kongresszus éve is, amelyet ezúttal hazánkban rendeznek meg. A témához hozzászólók hangsúlyozták a református egyházzal folytatott párbeszéd felelevenítésének fontosságát is, különös tekintettel arra, hogy bár az úrvacsora kérdésében teológiai ellentét áll fenn közöttünk, mégis élhetünk az úrvacsorai közösséggel.

A tizedik ülésen az elektronikus szavazás és jelenlét-nyilvántartás bevezetésének lehetőségeit mutatta be Tölly Balázs, az ügyrendi bizottság elnöke.

Az utolsó, tizenegyedik ülésen Mirák Katalin előterjesztésében került a zsinat elé a tényfeltáró bizottság éves jelentése. Ennek értelmében a *Háló* című sorozat harmadik kötetét ez év májusában jelenteti meg a Luther Kiadó, és a tervek szerint a június 13–17. között rendezendő ünnepi könyvhéten is bemutatják majd. A jelentéshez kapcsolódó határozatot a zsinat módosítással elfogadta. A következő zsinati ülészsakra május 31-én kerül sor.

■ Forrás: Evangélikus.hu

FOTÓK: HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

ban, amely egyházunk népe és a többségi társadalom felé is világosan megfogalmazza egyházunk szolgálatának céljait, irányait az előttünk álló évtizedben. A legfőbb kérdés az, hogy miként tudjuk e szerződést egyházunk missziós céljaihoz, hagyományaihoz igazítani, s miként tudjuk azt az egyházi közvélemény által minél inkább elfogadtatni. A szándék olyan megállapodásnak a megkötése, amelynek céljait egyházunk népének nagy többsége támogatja.

Az esperesi kar tagjai az elmúlt hónapokban egyházmegyéjük gyülekezeteivel és intézményeivel már megvitatták a leír-

hogy az egyházfenntartásra híveink adakozási kedve igenis jelentős. Teológiai megalapozott lutheránus örökség, hogy mi magunk szeretnénk fenntartani az egyházat. Az államtól rendezett körülmények között azért várhatunk el támogatást különböző projektekre, mert híveink maguk is adófizető emberek” – mutatott rá Fábri György. Ismertette a zsinattal részletes vizsgálatainak, statisztikai felmérésének számadatait is. A testület elfogadta – miután egyes részleteiről és egészéről is szavazott – a határozati javaslatot.

Esperesi tanácsülés az állammal kötendő szerződésről. A Budapest-Deák téri egyházközség adott helyet február 19-én az esperesi tanács ülésének. Az alkalmon – az egyszázalékos kampány, a gyülekezeti munkatársak képzése, a lelkesítő életpályamodell és a Magyar falu program kérdései mellett – főként az állammal kötendő megállapodás előkészületeiről esett szó. A Magyar falu programot Gyopáros Alpár államtitkár ismertette, az állammal kötendő megállapodás előkészületeiről pedig Pröhle Gergely országos felügyelő osztotta meg gondolatait az esperesi tanács tagjaival.

Indul a Lázár Ervin program

Vallásos alkotóközösségeket is támogatnak

Lázár Ervin program néven az általános iskolások kulturális eseményeken való részvételét, Sportlétesítmények a kultúra szolgálatában címmel pedig nagy produkciók létrehozását támogatja a kormány, amely a vallásos alkotóközösségek, zenei együttesek és zenészek hosszú távú működését segítő források biztosításáról is határozatot hozott.

A Magyar Közlöny február 18-i számában közzétett kormányhatározat hangsúlyozza, hogy „az ezeréves magyar kultúra a jelen állampolgárainak és a jövő nemzedékeinek művelődése, önkifejezése és nemzeti identitása, valamint Magyarország kulturális fennmaradása szempontjából fundamentális jelentőségű érték, ennél fogva kiteljesítése az állam kiemelt felelőssége”. Ehhez a kultúrstratégiai célhoz kapcsolódóan a kormány létrehozta a *Lázár Ervin programot*, amely szociális helyzettől és lakóhelytől függetlenül minden, az 1–8. évfolyamon tanuló általános iskolai diák részére tanévenként egyszeri alkalommal ingyenesen biztosítja a színházi, tánc- és

circuszi előadások, komolyzenei hangversenyek, illetve az őshonos állatok bemutatóhelyeinek látogatását. A *Lázár Ervin program* idei megvalósításához hatmilliárd forintot, 2020-tól beépülő jelleggel öt és fél milliárd forintot biztosít a határozat.

A hazai sportlétesítmények és a nemzeti kultúra összekapcsolása, ezáltal a magyar történelmi és irodalmi örökséget bemutató nagy produkciók létrehozása érdekében indul el a *Sportlétesítmények a kultúra szolgálatában* elnevezésű program, amelyre ebben az évben négy milliárd forint áll rendelkezésre. A program megvalósítására a kormány 2020-tól beépülő jelleggel 1,6 milliárd forintot rendel.

Külön kormányhatározat szól a vallásos alkotóközösségek, zenei együttesek és zenészek hosszú távú működését segítő források biztosításáról, amelyeknek a célja a Kárpát-medencei vallási hagyományok megőrzése és élővé tétele. A vallásos könnyűzene alkotói kiteljesedését elősegítő rendszerek kialakítását és fenntartását ettől az esztendőől évi 905 millió forint kormányzati támogatás szolgálja.

A vallásos könnyűzene társadalmi kiteljesedését elősegítő rendszerek kialakítására és fenntartására a kormány idén legfeljebb nyolcszázmillió forintot biztosít. Erre a célra 2020-ban egyszeri jelleggel legfeljebb 755 millió forintot, beépülő jelleggel pedig ötmillió forintot, majd 2021-ben beépülő jelleggel negyvenmillió forintot rendel a kormányhatározat.

■ Forrás: MTI

Államtitkár a Protestáns Fórumon

A magyar kormány nemet mond arra a nemzetközi munkaerő- és emberkereskedelemre, amely az Afrikában született gyermekekkel akarja pótolni az európai gyermekhiányt – mondta Soltész Miklós államtitkár február 16-án, szombaton Budapesten, a Protestáns Fórum rendezvényén.

FOTÓ: VALDA JÁNOS / MTI

Soltész Miklós február 15-én beszédet mond a kormány 400 millió forintos támogatásával felépült Istenszülő Oltalmáról Elnevezett Görögkatolikus Általános Iskola és Óvoda tornacsarnokának és új tantermeinek átadásán Újfehértón

Soltész Miklós, a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkára a miniszterelnök február 10-én bejelentett családvédelmi akciótervnek külföldi kritikáira reagálva azt mondta: elfogadhatatlan a szemlélet, amely szerint egy afrikai édesanyától elvehető és más országba vihető a gyermeke csak azért, hogy ott egy olyan problémát orvosoljanak vele, amelynek megoldására az adott ország nem fordított gondot. Kiemelte: „Mi továbbra is áldozni fogunk a gyermekekre és a családokra, tisztelni fogjuk a nőket, és meg fogjuk becsülni az anyaság fáradságait.”

Az államtitkár kitért arra is, hogy a „hivatalos emberkereskedelem” Romániában és Ukrajnában is hatalmas szociális problémát okoz, hiszen több millió férfi ment külföldre dolgozni a jobb megélhetés reményében, és hagyta magára családját,

gyermekét. Ahelyett, hogy a segítséget, a munkát vinnék Romániába és Ukrajnába, ezeknek az embereknek a szellemi, fizikai képességeit használják fel a nyugati államok arra, hogy továbbra is gazdagabbak legyenek, mint a közép-, illetve kelet-európai társadalmak – tette hozzá.

Soltész Miklós kitért arra is: noha sokszor vádolják a kormányt azzal, hogy a határon túl csak a magyarokat segíti, valójában a határon túli magyaroknak nyújtott segítség mindig támogatja a többségi társadalmat is. Példaként említette a Kárpátalján, illetve Erdélyben létrehozott korai fejlesztő központokat, amelyek nemcsak a magyar, hanem az ukrán, illetve a román gyermekek előtt is nyitva állnak.

A kormány szociálpolitikájáról szólva az államtitkár hangsúlyozta: kilenc éve vallják, hogy a rövid távon nyújtott segítség mellett a közép-, illetve hosszú távú megoldás az, ha az elesetteket abban segítik, hogy képesek legyenek megteremteni életfeltételeiket.

■ Forrás: MTI

Evangélikus lelkész életművét is díjazták a Szikra-gálán

Mások mellett a **The Sign** együttesnek, Fóris Ritának, a **Magidomnak** és Kübler Dánielnek ítelték oda idén a Szikra díjat, míg Győri János Sámuel evangélikus lelkész életműdíjban részesült. A keresztény könnyűzenei elismeréseket február 22-én, pénteken adták át Budapesten, a Várkert Bazárban.

A harmadik alkalommal meghirdetett seregszemlén a mintegy száz nevezésből tizenöt produkció jutott a döntőbe, közülük választotta ki a szakmai zsűri az adott kategória végső győztesét. A díjátadó gálán Rétvári Bence, az Emberi Erőforrások Minisztériumának parlamenti államtitkára kiemelte: ez az esemény nemcsak bemutatja a keresztény könnyűzene legjavát, hanem bátorítja is annak művelőit. Hozzátette, hogy a keresztény könnyűzene Magyarországon a közösségek megerősítésében rengeteget tesz azért, hogy a magyar emberek boldogabbak legyenek. Felhívta a figyelmet arra is, hogy a kormány a következő években sok irányból fogja támogatni a keresztény könnyűzene művelőit és alkotóit, köztük a kezdő és a profi zenekarokat.

Rétvári Bence elmondta: Európát a sokféle nyelv, kultúra, irodalom, népmesekeincs és konyha jellemzi, de mindennek gyökere a kereszténység. Az európai nemzeteket sokszínűvé teszi, ami a nemzeti mivoltukból származik, egységessé viszont az, ami a közös kereszténységből, ezért fontos ennek megélése – mutatott rá az államtitkár. A Szikra projekt vezetője, Bolyki György hangsúlyozta: a magyar állam számára fontos, hogy létezzen a keresztény könnyűzene, ezért pluszforrást biztosít a fejlődéshez, amely által az egész zenei szakma is gazdagodik.

Idén nyolcan vehettek át elismeréseket a keresztény könnyűzene ünnepeén, a Szikra-gálán. A 2019-es Szikra díjat öt kategóriában adták át, emellett egy közönségszavazást, egy életműdíjat és egy különdíjat is odaítélt a szakmai zsűri. A legjobb dal a **The Sign** *Tékozló* című felvétele, a legjobb dicsőítő dal Fóris Rita *Hozzád jövök* című dala, a legjobb előadás a **Magidom** és a **Királydráma** lett, a legjobb dalszövegért járó elismerést Kübler Dániel kapta a *Nem véletlen* című szer-

zeményért. A legjobb videóklip kategória győztese Pátkai Benjamin és Petrőcz Raffael lett a **Hidden Kingdom** *Idő* című dalának kisfilmjéért. A zsűri idén az életműdíjat Győri János Sámuel evangélikus lelkésznek (*képünkön*) ítélte oda a kereszt-

zeti Kulturális Alap Hangfoglalo Könyűzene-támogató Program Kollégiumának tagja volt.

A Várkert Bazárban tartott ünnepélyes gálán fellépett Caramel, Mező Misi, Bolyki Balázs és a Bolyki Soul & Gospel kórus, az Anima Soni, a Gável testvérek és a Pünkösdi Zenei Misszió.

A Szikra díjat eddig két alkalommal, 2016-ban és 2018-ban ítelték oda a legkiemelkedőbb keresztény könnyűzenészeket díjazva. Szikra díjjal büszkélked-

FOTÓ: SZIGTVÁRY ZSOLT / MTI

tény könnyűzene terén végzett több évtizedes kiemelkedő munkásságáért.

A közönségszavazatok alapján a Keresztkérdés zenekar vehette át a *Száraz lábbal* című felvételért. A szakmai zsűri egy különdíjat is átadott, ezt a FOURisFive nevű formáció kapta.

A szakmai zsűriben Bolyki György zenész, producer, a Szikra projekt vezetője mellett Gável Gellért író, dalszerző, gitárművész, Madarász Isti filmrendező, forgatókönyvíró, valamint Mező Misi zenész, a Magna Cum Laude frontembere kapott helyet. A zsűri elnöke Horváth Gergely rádiós műsorvezető, író, a Nem-

het – többek között – Pajor Tamás, Oláh Gergő, a Helyes Beat, az Új Forrás Etno-Gospel, a Magidom, Sillye Jenő, Cserpes Abigél Sára, az Unless zenekar, Durkó Heléna-Ferencz Péter, a Pünkösdi Zenei Misszió, Petrőcz Rafael Mikes (Tibes) és a Keresztkérdés zenekar.

A legnívósabb keresztény szellemiségű alkotók és előadók elismerését célzó kezdeményezés az amerikai GMA Dove Awards mintájára és szakmai partnerségével jött létre. A Szikra díj célja a keresztény zene hazai tehetségeinek elismerése, a zenészek szakmai fejlődésének elősegítése és új alkotások inspirálása.

■ Forrás: MTI

Minőségi hitélet építheti az egyházat

Egyházközösség – közösség. Ezzel a címmel tartotta meg előadását a budavári evangélikus szabadegyetem legutóbbi alkalmán Kamarás István akadémiai doktor, aki az evangélikus egyház összehasonlító szociológiai kutatásokkal feltárható mai jellegzetességeiről beszélt.

Az este bevezetőjeként Fabiny Tamás elnök-püspök az áhítatában hangsúlyozta: nagyon nem mindegy, hogy mennyire jézusi értékű közösség, életforma egy evangélikus gyülekezet. Emlékeztetett arra, hogy Simon mágus pénzért próbálta megszerezni a gyógyító karizmákat, ám nyilvánvalóan megbizonyosodott, hogy a Szentlélek ajándékaival nem lehet kupecskedni: vagy komolyan vesszük őket, vagy

tette a katolikus és a református közösségekben tapasztaltakkal.

A hitélet általános kérdéseiről szólva az előadó kijelentette, hogy a hazai evangélikusok városi gyülekezetei általában erősek, ugyanakkor vidéken, különösen a szórványterületeken érzékelhető az egyház sorvadása. Az egyházi leépülés általában együtt mozog a lakosság kulturáltságának alakulásával, s ezzel kap-

FOTÓ: CSÜRY CSABA

aligha részesülhetünk bennük. Anániás és felesége, bár nagylelkűségüket hirdették, mégis meg akarták tartani maguknak ezt-azt, vagyis be akarták csapni a Szentlelket, s ezért kellett elszenvedniük a legsúlyosabb büntetést, a halált. Luther Márton pedig a kereszt alakú egyházat hirdette, amelyben legfontosabb az igaz keresztények között az uralom nem lehet szervező erő – idézte egyházalapítónk gondolatait Fabiny Tamás.

Kamarás István vallásszociológus az elmúlt évtizedekben az összehasonlító szociológia módszereivel végzett kutatásaira alapozva szólt a mai magyar evangélikus egyház állapotáról. Egyházunkra vonatkozó észrevételeit rendre összeve-

csolatban elmondható, hogy a többi felekezethez képest az evangélikusok iskolázottsága magasabb.

Katolikus és református gyülekezetekben egyaránt tapasztalható a lemorzsolódás, a hitélet minősége pedig – miként általában – jelentős részben az egyes papok felkészültségétől, rátermettségétől függ. A református, de különösen a katolikus közösségekre jellemző a paphiány, ugyanakkor az evangélikus egyházban a hívek és a lelkészek egymáshoz viszonyított aránya kedvezőbb. Míg a református és a katolikus gyülekezetek aktív közösségeit többnyire az idősebb korosztály tagjai alkotják, addig az evangélikus presbitériumokban ér-

zékelhető egy egyértelmű fiatalítási folyamat – fejtette ki Kamarás István. Az is megállapítható, hogy – a másik két felekezethez képest – az evangélikus közösségekben több fiataloknak szánt rendszeres alkalmat szerveznek, s ezzel is igyekeznek csökkenteni a konfirmációt követő lemorzsolódást.

A vallásszociológus a kutatásai során megfigyelte, hogy a katolikus egyházra a hívek leginkább afféle „szolgáltató egyházként” tekintenek, élő közösségek csak elvétve működnek. Hasonló a helyzet a reformátusoknál, ugyanakkor az evangélikusok rendszeres bibliakörökkel, babamama körökkel, szeretetvendégségekkel és hangversenyekkel igyekeznek összetartani, élővé tenni a közösségeiket.

A történelmi keresztény felekezetek közötti kapcsolatokat vizsgálva az előadó azt tapasztalta, hogy a katolikusok és a reformátusok többnyire csupán teljesítendő feladatként tekintenek a közös imahétre, míg az evangélikusoknál az ökumené eszméje jóval erősebb, és a napi gyülekezeti gyakorlatban is jelen van. Az örömdetes katolikus és evangélikus közeledés egyik motorja Ferenc pápa, aki megtisztelte jelenlétével a reformáció ötszázadik jubileumának nyitóünnepségét Lundban – jelentette ki Kamarás István.

A hosszú távú gyülekezetépítési stratégiák tekintetében a katolikus és a református közösségekben első helyen a templomépítés áll, ugyanakkor a lutheránusokra inkább jellemző, hogy meg akarják keresni-szólítani kallódó hittestvéreiket. A közösségépítés szempontjából egyébként mindhárom felekezetről elmondható, hogy a kistélepüléseken rendkívül nehéz minőségi hitéletet teremteni – konstataulta az előadó.

Kutatásai során Kamarás István azt is vizsgálta, hogy az egyes egyházak gyülekezetei milyen aktivitást fejtenek ki a világhálón. Leszögezte, hogy a jól működő gyülekezetek szinte kivétel nélkül aktívak a weben, ami nyilvánvalóan jelzi, hogy korszerű, épülő hitéletet szervezni intenzív internetes jelenlét nélkül ma már szinte lehetetlen.

■ ILLISZ L. LÁSZLÓ

Lelkipásztorok a seregben

Huszonöt éve indult újra a tábori lelkészi szolgálat

A katonáknak szükségük van a hitre, amely megkönnyíti szolgálatukat, és szükségük van a tábori lelkészekre, akik középük viszik a szeretetet és a törődést – mondta a honvédelmi miniszter a tábori lelkészi szolgálat újraalapításának huszonötödik évfordulója alkalmából február 26-án rendezett budapesti ünnepségen a Stefánia-palotában.

Benkő Tibor honvédelmi miniszter hangsúlyozta: huszonöt éve a katonai tábori szolgálatot „nem parancsszóra alapították újra”, hanem „belső indítatásból”, abból felismerésből, hogy a katonáknak szükségük van a lelkészek támogatására. Rámutatott: a tábori lelkészek munkáját „ugyanaz az odaadás, tenni akarás” jellemzi ma is, mint negyedszázada. „Ők is, akár csak a katonák, a hazát, a nemzetet szolgálják.” A miniszter hozzátette: a tábori lelkészek nemcsak a katonákat gondozzák, hanem a családjaikat is.

Áder János köztársasági elnök levélben köszöntötte a résztvevőket. A honvédségben az egyházi jelenlét nem pusztán a vallásukat gyakorlók támasza – írta –, hanem „felekezeteken túli lelkigondozás, a sajátos élethelyzethez alkalmazkodó egyedi pasztoráció. A tábori lelkész kíséri, segít, meghallgat. Pótolhatatlan munkatárs abban, hogy a katonák mentális egészsége megmaradjon”.

A jubileumi ünnepségen Magyarország apostoli nunciusa, Michael August Blume arról beszélt, hogy a tábori lelké-

szek és a katonák feladatai, kötelességei kiegészítik egymást. A katonák bátorságukat, szakmai felkészültségüket állítják a béke szolgálatába, akár saját életük kockáztatásával is. A lelkészek pedig olyan természetfeletti értékeket képviselnek, amelyeket mindenképpen meg kell védelmeznünk, ugyanakkor konkrét

és sajátos lelkipásztori gondoskodással szolgálják a katonák és családjaik szükségleteit.

Huszár Pál, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának világi elnöke szerint a mai, értékválsággal küzdő Európában nagy szükség van a nemzeti hadseregekre. Európa nyugati fele ugyanis az „önfeladás veszélyes útját választotta, és minket is magával kíván rántani a megsemmisüléssel fenyegető szakadékba”.

Lackner Pál evangélikus püspök, nyugalmazott protestáns tábori püspök azt mondta: az egyházi és a világi kormányzás nem egymástól független, hanem párhuzamos, egymással dialógust folytató valóság. Ez a kettős kormányzás és kötődés leginkább a tábori szolgálat munkájában érhető tetten. A tábori lelkészség huszonöt éve próbál megfelelni annak a kötelességének, hogy etikai kérdésekben tanácsot adjon a világi hatalomnak. Megjegyezte: ez az útmutatás nem mindig arat osztatlan sikert.

Az ünnepségen – mások mellett – részt vett Erdő Péter bíboros, esztergom-budapesti érsek, Németh Szilárd, a Honvédelmi Minisztérium parlamenti államtitkára, Soltész Miklós, a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkára, Jákob János dandártábornok, protestáns tábori püspök és Köves Slomó, az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség vezető rabbija.

■ Forrás: MTI

FOTÓK: BRUZÁK NOÉMI / MTI

Mintát ad a nevelőszülői hálózat

Segítik a letelepedést is a Mózeskosár nevelőszülői hálózatba jelentkező nevelőszülőknek: központ lehet Boba és vonzaskörzete. Közben óriási az érdeklődés az országból a szombathelyi kezdeményezés iránt. Gregersen-Labossa György lelkész, a Szombathelyi Evangélikus Diakóniai Központ intézményvezetője összegezte az elmúlt három hónapban történeteket.

„Hosszú előkészítés és sok munka után indult el tíz nevelőszülővel a Mózeskosár nevelőszülői hálózat mint a Szombathelyi Evangélikus Diakóniai Központ új szolgálati ága – emlékeztetett Gregersen-Labossa György. – Nyugat-Magyarországon ebben az ellátási formában nem volt egyházi szereplő.”

A tavaly november 1-jén indult Mózeskosár hálózat működési területe országos. „Alapvetően a szervezőkor Vas és Zala megyére gondoltunk. Meglepő, de a gyermekek nem a vasi intézményből, hanem Veszprém, Baranya, Tolna és Győr-Moson-Sopron megyéből érkeznek, onnan van érdeklődés. Amikor elindult a nevelőszülői hálózat, a gyermekvédelem kezdte keresni az intézményünket. Elsősorban arra számítottunk, hogy Vas és Zala megyéből lesz érdeklődés, ez sajnos még nem így van, bízunk abban, hogy ez a jövőben megváltozik” – összegezte a lelkész. Mint mondta,

Baranya és Tolna megye olyan messze van, hogy nem célszerű odáig „elérniük”. Szerencsés a helyzet, hiszen a Dél-Dunántúlon is van diakóniai intézménye az evangélikus egyháznak – vagyis szombathelyi segítséggel elindulhat az önálló hálózat, már el is kezdődött erről a tárgyalás. Sőt már szervezés alatt van hasonló hálózat Gödöllőn, Nyíregyházán, Kelet-Magyarország több területén is.

„Adóssága volt ezen a területen az evangélikus egyháznak, úgy látszik, lökést adtunk” – mondta Gregersen-Labossa György. Kiemelte azért, hogy a szombathelyi központ helyben erősítene, s dolgoznak is ezen: a térségi hálózat centruma lehet Boba, ahol a Szombathelyi Evangélikus Egyházközség átvette az általános iskola és az óvoda működtetését, tizennyolc faluból szállítják az intézménybe a gyerekeket.

A nevelőszülői hálózat új programja szerint aki vállalja, hogy akár az ország má-

sik feléből ideköltözik, annak segítik a letelepedését a Boba, Jánosháza körüli falvakban: házbérléssel, akár házvásárlással, és ez érvényes persze arra is, aki Szombathelyről kiköltözik, és három gyermeket vállal.

„Az iskola, az óvoda, idővel esetleg evangélikus családi bölcsőde rendelkezésre áll, és nem mellékes a falvak népességmegőrző hozadéka sem” – magyarázta a lelkész. Teljesen praktikus háttere is van a kezdeményezésnek: például Szombathelyen egy hatvan négyzetméteres lakásba egy gyerek fogadható be, míg egy tágas, falusi házba egyszerre három gyermek is kihelyezhető.

A nevelőszülők toborzása folyamatos – nem csak azokat várják, akik Boba környékére költöznének. Akik elmennek egy-egy fórumra, persze nem feltétlenül lesznek nevelőszülők, de hallanak a lehetőségről, ez fontos. „Akit komolyan érdekel, az tanfolyamon vesz részt. Környezet tanulmány készül a jelentkezőkről, aztán ha vállalják, kezdődik az alkalmazotti kötelék. Szerződést kötnek a nevelőszülők, onnantól pedig várják, hogy gyermeket kaphassanak” – vázolta a folyamatot Gregersen-Labossa György.

■ Forrás: Veol.hu / Bakos Ágnes

Kétoldalú püspöktalálkozó Aszódon

A Magyarországi Evangélikus Egyház, illetve a Magyarországi Sajtójogi Metropolitai Egyház püspökei február 4-én immár harmadik alkalommal találkoztak. A megbeszélés helyszíne az Aszódi Evangélikus Petőfi Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium volt, amelynek könyvtárában imádkoztak és beszélgettek az egyházi vezetők.

A püspökök áttekintették az egyházaik működésében mutatkozó hasonlóságokat és különbségeket, illetve kitértek az ökumenikus kapcsolatokra és az egyes intézmények működésének kérdéseire is. Erre vonatkozóan a következő nyilatkozatot fogalmazták meg: „Mi, a magyarországi evangélikus és görögkatolikus püspökök, kinyilvánítjuk azon szándékunkat, hogy oktatási intézményeinkben tanuló diákjaink, szociális intézményeinkben élő gondozottjaink, illetve az ezekben dolgozó munkatársaink felekezeti meggyőződését és hovatartozását kölcsönösen tiszteletben tartjuk, irányukban felekezetváltást támogató tevékenységet nem folytatunk.” Ennek kapcsán kifejezték abbéli meggyőződésüket, hogy sokat segítené az egyházi intézmények hatékony lelki munkájában, ha más felekezetek vezetői is ezt az álláspontot képviselnék.

■ Forrás: Nyirgorkat.hu

Közösségek ünnepe

Monor és Nyáregyháza együttműködése

Közös családi istentiszteleten ünnepelt együtt február 17-én a monori és a nyáregyházi evangélikus gyülekezet. Az alkalom végén közös közgyűlést is tartottak a két egyházközség ügyeit illetően.

FOTÓ: CSONTOS TAMÁS

A monori – a szórványokat is beleértve – és a nyáregyházi gyülekezet közösen tartotta a vasárnapi családi istentiszteletet. Ez az esemény mindig lehetőséget ad arra, hogy a megszokottól eltérő módon ünnepelhessenek együtt a közösség tagjai. Minden alkalomnak van saját tematikája és interaktív része is. Az ifjúsági énekekkel kísérve valóban családi hangulatban lehet Isten színe elé állni, és a szinte állandó szolgálónak mondható Mandák Band dicsőítő zenekar is fellépett az ünnepen. Úgy tűnik, sokan szeretik ezt a műfajt, hiszen ilyenkor mindig nagyobb a látogatottság a templomban.

Az istentisztelet elején szokás szerint először a születésnaposokat köszöntötték, majd a házasság hete alkalmából a házasokat üdvözölték, egyúttal az idén már jegyesoktatásra jelentkezett párokat is bemutatták a gyülekezetnek, így ők is közösen részesültek az áldásból a már többéves házasságukat ünneplő, „rutinosabb” gyülekezeti tagokkal együtt. Az ünnepeltek félkörívben az oltár elé álltak, és az augusztus óta a gyülekezetben szolgáló Sánta József beosztott lelkész az *Ünnepvarrás/várás* című kötetből Csorba István *Zsák és foltja* című verse alapján köszöntötte a párokat, imádkozott értük, majd

áldásban részesítette őket. Ezután Győri Péter Benjámint esperes „tüzelte” fel a hangleveletet 2Tim 1,3–7 alapján, megszólítva a közösség tagjait, több példával is szemlélítve, hogy minden látszólagos gyengeség ellenére is érdemes kiállni az evangélium ügye mellett, bátran tegyenek róla tanúbizonyságot, eljuttatva a lelkesítő üzenetet másokhoz is.

Az istentiszteleten az esperes és a lelkész közösen osztottak úrvacsorát, ezt követte a közgyűlés, amelyet Bárdossy Tamás egyházmegyei felügyelő vezetett. A fő téma a két gyülekezet közti megállapodás megbeszélése és ennek mentén a közös díjlevél elfogadása volt.

A két gyülekezet októberben tartott közösen presbiteri ülést Monoron. Igyekeztek megegyezni a lelkészi szolgálat megosztását, valamint a közös teherhordozást illetően, amelyből Monor mint anyagyülekezet és Nyáregyháza mint leánygyülekezet vállalt részt. Többek között ennek eredménye, hogy a hónap harmadik vasárnapján a monori főistentiszteleten részt vesznek a nyáregyházi evangélikusok is, hogy együtt ünnepeljenek. Bár sok egyeztetésre volt szükség, a megállapodás kiállta az idő próbáját, így a gondos előkészítést követően a gyülekezetek vezetői februárban aláírták a megállapodást, az elnökségből Csontos Tamás, a monori gyülekezet felügyelője, valamint Rosta László nyáregyházi gyülekezeti gondnok.

Végül a közösség tagjai szeretetvendégségen maradtak még együtt, amelynek során mindenki elégedetten fogadta a két gyülekezet együttműködését. Isten áldása kísérje további munkájukat!

■ S. J.

Együtt jobb!

Ifjúsági találkozó témája volt a házasság

Téli találkozójukat tartották február 15–16-án a Fejér-Komáromi Egyházmegye fiataljai. Miként tavaly, a programnak Súr, a helyi evangélikus gyülekezeti ház adott otthont, ahol péntek este közel harmincan gyűltek össze.

Az est lelki alkalmát a sári gyülekezet dicsőítése nyitotta meg, majd Bence Győző nagyvelegi lelkész beszélt 1Móz 2,18 alapján a testvérszeretet és közösségeink megtartóerejéről. Másnap Udvaros Dóra teológushallgató 1Móz 2,21–23 alapján

komoly igei üzenettel vezette be a résztvevőket a nap központi témába; ez alkalommal ezek a társkeresés, a párkapcsolat és a házasságra való felkészülés voltak. Bence Zsolt és felesége, Lelle – saját életpéldájuk alapján – tettek bizonyosságot a

keresztyén értékrendben való egymásra találásról. Kadlecik Tibor és felesége, Anikó, a Bibliai Házasság gondozó Szolgálat tagjai izgalmasan mutatták be, mennyire más a férfi és a nő gondolkodása, világlátása – teremttségünkől fakadóan –, és hogy az eltérő adottságokat miként lehet mégis összehangolni.

A nap csoportos beszélgetésekkel, délután sporttal folytatódott, zárásként pedig Nagy Gábor helyi lelkész beszélt Mt 8,23–27 alapján arról, hogy minden e világi kapcsolatunk mellett a Krisztus-szeretet lehet a legfontosabb erőforrásunk.

■ N. G.

A málna

Nagy Zoltán *esperes*
Kelet-békési Evangélikus Egyházmegye

Úgy éreztem Nényei Pál *Az irodalom visszavág* című könyvének olvasása után, ideje újra egy klasszikust elővenni. Mikszáth Kálmán realista stílusát régen is szerettem, most egy novelláskötetéhez nyúltam. Álomba ringató, könnyed esti olvasmányként tűnő választás – gondoltam. Amikor *A málna* című elbeszéléshöz értem, azon mégsem tudtam oly könnyen elszenderedni.

A szerző – akihez földijeként is kötődöm, és ráadás-ként mindketten voltunk rimaszombati gimnazisták – gyerekekről szötte a történetet. A társaság, amelynek ő is tagja, egy piknikről visszafelé jövet a megmaradt nagy adag málnát a faluban felkínálja a gyerekeknek. Ők azonban, mivel tartanak az uraktól, nem fogadják el. Az adakozók mégis otthagyják a málnát, majd amikor eltávoznak, a falu gyermekei összeverekszenek azon, kié is legyen. A forró napon órákig tartó küzdelem alatt a küzdők által vágyott málna megposhad, fogyaszthatatlanná válik.

Hasonlóan napokon keresztül foglalkoztattak lelkész testvéreknek hozzám is eljutott, elkeseredett megszólalásai. Olyan megnyilvánulások, amelyek őszintén mertek szólni szinte mindannyiunkat érintő nehézségekről. Arról a feszültségről, amelyben őrlődünk lelkészként, amikor szolgálatunk iránti és családunk iránti felelősségünk tudatában szolgálunk. Amikor az elvégzendő feladatok sokasága és a divatosabbá váló, de az önzőségtől teljesen mentesen pozitív tartalommal megtölthető „énidő” szorításában vagyunk. Amikor látjuk, milyen sok az aratnivaló, de azt érezzük, hogy nem bírunk többet a gabonamezőn lenni, vagy épp a szalonnánk és a kenyérünk fogyott már el, és nincs mivel töltekeznünk a további, kétségtelenül elvégzendő munkára.

Arról nem is beszélve, hogy az aratás sosem volt magányos műfaj, ma pedig a legtöbb lelkész kénytelen-kelletlen marad egyedül szolgálatának nagyon szélesre tárult, a haldokló melletti vigasztalástól a hittanórákon és pályázati íráson át a lélekölő adminisztrációig tartó skáláján.

A két oldalról érkező nyomás alatti sodródásban pedig gyakran oda jutunk, hogy olyanná lesz egy-egy lelkész, egy-egy gyülekezet, az egyháznak egy-egy konkrét ügye vagy munkaági szolgálata, mint az a bizonyos málna, amely felett verekszenek. És mindegyik esetben szomorú a végkimenet-

tel – akár a lelkész, akár a gyülekezet, akár valamely szolgálati ág látja kárát, mert az mind az egyház kára.

Persze tisztában vagyok azzal, hogy ezzel most sem újat nem mondtam, sem olyan problémát nem vetettem fel, amelyre ne született volna már terv, hogyan kellene megoldani. Talán annyi lehet az új, hogy ennek most az egyházkormányzati szinteket tekintve közéről adok hangot. Sem nem teljesen alulról, a lelkésznek csak saját helyzetét látó alapállásából, sem nem felülről, egy püspöki székéből, ahol a felülről nem a rang magasságát jelenti, hanem azt, hogy a püspöknek egész egyházkerületének a helyzetét egyben kell látnia és kézben tartania.

Az egyes problémákat legtöbbször csak az azokkal küzdők tudják megoldani. Akár a testvéri kísérestől, akár a felsőbbség részéről várjuk a megoldást, az csak az érintettel együttműködésben vezethet célra. De a segítséget kötelességünk megadni minden szintről és minden oldalról. Nincsen minden problémát megoldó csodaszer, de vannak jó gyakorlatok és lehetőségek.

Egyházunk életében nagy fordulatot hozó szabályozás a lelkési életpályamodell törvénye és szabályrendelete. Amely éppen a nehézségeket hordozó, az elakadásokat megelőző lelkészeket is kívánja segíteni. Nemcsak a már elindult illetményrendszer dimenziójában, amely sok lelkésznek és lelkészcsaládnak kézzelfogható, pozitív változást hozott, hanem a képzési rendszerben és a jelzőrendszer és támogató szolgálat által is.

Nem lesz ez mindenre megoldás. Mégis lehet az a katalizátor, amely segít, hogy a satuként szorító kétoldali nyomás erejét enyhítse, semlegesítse, visszafordítsa, mielőtt még a szenvedést jelentő menthetetlen szorítást tapasztalja meg egy-egy lelkész testvérünk, egy-egy gyülekezet tagsága vagy valamely egyházi munkaág szolgáltára sóvárogva váró testvérek közössége.

Mikszáthnál a hosszú küzdelem után a gyerekek az ehetetlenné vált málnát végül marékszám dobták közösen a palánknak. „Íme az örök emberi – mondá egy útitársunk nevetve –, küzdenek valamiért, s mikor nagy fáradtsággal hozzájutottak, könnyedén elhajtják.”

Egyházunkban ne engedjük, hogy bármely személyek, bármilyen erők kicsinyes küzdelme közt egy is ilyen málnává legyen. ■

Családiasság, figyelem, megértés

Óze Sándorné Sággy Katalin
huszonhat éve tanít Deák téri iskolánkban

Sorozatunkban a Magyarországi Evangélikus Egyház intézményeiben szolgálatot végző munkatársakat szólaltatjuk meg indíttatásukról, munkájukról, céljaikról. Óze Sándorné Sággy Katalinnal, a budapesti Deák Téri Evangélikus Gimnázium magyar-történelem szakos tanárával a tanári hivatásról, tantárgyainak jelentőségéről, az evangélikus intézményről és a nyitott egyházzól beszélgettünk.

FOTO: MAGYARI MÁRTON

volt, óriási lehetőség. Olyan erőt és lendületet adott, amelyre még ma is szükségem van.

– Mit jelent ma pedagógusnak lenni?

– Kissé szurreális helyzetet. Például reggel kezdem a napot Adyval, tíz perccel később folytatódik 1849-cel, aztán jöhet a hidegháború, majd Dante, végül a *ly* helyesírása. Ma egy tanár száznyolcvankétszáz gyermeket tanít, havonta háromszáz dolgozatot javít, s ahhoz, hogy hatni tudjon a diákokra, ismernie kell nemcsak a körülményeiket, hanem azt is, mi foglalkoztatja őket.

– Milyen a Deák téri iskola lelkisége?

– Az intézmény támogató körülményeket teremt ehhez a munkához. Közismert családiasságunk főbb vonásai a figyelem, a megértés egymás iránt és a problémák megbeszélése. Mind a kollegiális, mind a tanár-diák kapcsolatban ezt szeretnénk megvalósítani. Értékhordozónak tartjuk az evangélikus nyitottságot, sok mindent érzékenyen fogadunk, de igyekszünk tanítványainkat olyan irányba terelni, hogy felnőve jó keresztény életet éljenek.

– Mennyire lehet a diákok problémáival tanórán vagy azon kívül foglalkozni?

– Munkámnak ez az egyik legszebb része. Az irodalom önmagában önkifejezés, és a diákoknak is ezt a lehetőséget jelenti. Egy mű értelmezése személyessé válik, tartozik hozzá valami jó feladat, akkor ez megvilágíthatja a fiatalokat feszítő kérdéseket. A történelem tanítása sem adatok ismertetése, hanem problémakörök értelmezése, viselkedési módok, mechanizmusok vizsgálata.

– Eddigi pályája alatt miként változtak a fiataloknak az életükkel kapcsolatos alapvető kérdései?

– Pályám kezdetén a diákoknak azzal kellett megküzdeniük, hogy hirtelen vált nyitottá a világ. Mit is kezdünk ezzel meg a múlt örökségével? Később háttérbe szorult a nemzeti gondolkodás, akkor az ellen harcoltak. Most, amikor magyarságunk hangsúlyosabb, ezzel szemben van egyesekben ellenérzés. Kik is vagyunk? Aztán az információs forradalommal átalakult az az évezredes hagyomány, hogy a tanulás az idősebb generációk tapasztalatainak átadását jelenti. A *Z generáció*-hoz tartozók úgy érzhetik, övék a világ – de kellene-e ők a világnak? Nehéz ma fiatalnak lenni. Nagy áldás, hogy vannak olyanok, akik józanon, felelősséggel, szép célokkal képzelik el az életüket, elfogadva elődeik tapasztalatait.

– Evangélikus iskolában tanít, emellett a Piliscsabai Evangélikus Egyházközség aktív tagja. Mit jelent az ön számára evangélikusnak lenni?

– Nagyon szeretem az evangélikus egyházban, hogy a Biblia jelenti az alapot, ugyanakkor a személyes vallásosság igényével teret ad az intellektuális megközelítésnek; önálló gondolkodásra tanít. Ez pozitívum, viszont veszélyforrás is felekezetünkben. Kérdés, hogy meddig jelent igazi lelki gazdagodást a nyitottság. A válasz komoly felelősség, amelyben nekem az aktív gyülekezeti élet s az Igével való rendszeres találkozás segít. Gyülekezetünkben és az iskolában is arra törekszünk, hogy egyházunkat olyan hívek alkossák, akik a krisztusi szeretetben hordozzák a múlt értékeit, és ugyanígy tervezik a jövőt. Boldoggá tesz, hogy Piliscsabán templomépítésre készülünk, a Deák téren pedig együtt dolgozhatok a régi tanítványokból lett kollégákkal.

■ GALAMBOS ÁDÁM

– Mit jelentett annak idején, 1993-ban pedagógusként egy újranyitott egyházi iskolában tanítani?

– Akkor kezdtem a pedagóguspályámat, amikor újra megnyitáltak az egyházi iskolák. Ez az időszak különleges, újszerű

A természet kizsákmányolása – Isten megbocsát nekünk?

Globális felmelegedés, üvegházhatású gázok, légszennyezettség, műanyagszennyezés, nagy csendes-óceáni szemétsziget, túlnépesedés, élelmiszer-pazarlás, túlfogyasztás, intenzív mezőgazdaság, jégsapkák/gleccserek olvadása, fakivágások, *fast fashion*...

Ugye te is hallottál már ezekről a környezetvédelmi problémákról? És még lehetne sorolni napestig... Neked milyen súlyos környezetvédelmi probléma jut eszedbe, amit itt nem soroltam fel?

Az Ószövetségben a Teremtés könyvében, az ember megteremtése utáni sorokban ezt olvashatjuk:

„Isten megáldotta őket, és azt mondta nekik Isten: »Szaporodjatok, sokasodjatok, töltsétek be a földet! Hajtsátok azt uralmatok alá, és uralkodjatok a tenger halain, az ég madarain, és minden állaton, amely mozog a földön!« Majd azt mondta Isten: »Íme, nektek adtam minden fűvet, amely magot hoz a földön, s minden fát, amelynek a gyümölcsében benne van a magva, hogy legyen enivalótok, a zöld növényzetet pedig a föld minden állatának, az ég minden madarának és mindannak, ami mozog a földön, s ami-ben élő pára van, hogy eledelük legyen!«” (1Ter 1,28–30; Káldi-Neovulgáta)

Itt tehát Isten „megengedte” az embernek azt, hogy uralma alá hajtssa a Földet és élőlényeit. De vajon milyen „messzire” mehetünk el ebben? Mennyire igazhatjuk le a teremtett világot? Ha nagyon profán akarok lenni: mennyire bűn az, ha megölünk nyáron egy szobába bepölytölgő legyet? Nem tűnik annak, ugye? És ha azt kérdezem, hogy Afrikában egy orrvadász kilő egy orrszarvút, hogy a szarvából készült port később immunerősítő és potencianövelő csodaszerként eladják Kínába vagy Vietnamba? Ugye, hogy másként hangzik? (Azon túl, hogy a nagy átlag még sosem ölt orrszarvút vagy másmilyen egzotikus állatot...) Pedig lehetséges, hogy Isten előtt mindkét faj ugyanolyan kedves és értékes. [...]

Vajon mennyire rugaszkodtunk, távolodtunk el a „környezeten való etikus uralkodástól” az életvitelünkkel? Szerintem eléggé! Rádadásul a tudósok által sokszor megpendített huszonegyedik órá-

ban járunk; ha nem változtatunk, felesleges lesz változtatni. Unokáink, dédunokáink már nem egy ilyen virágzó bolygón fognak felcseperedni valószínűleg.

Mit tud tenni az átlagember azért, hogy mindennapi teendői közben óvja a

második évben; nem vásárolok ásványvizet, üdítőt; kapszulás kávéfőzőm sincs; Szarvasi [márkájú] kávéfőzővel készítem a reggeli feketét, vagy ha nagyon rohanós a reggel, akkor valamilyen instant megoldást választok.

KÉPŐNK ILLUSZTRÁCIÓ

természetet, csökkentse ökológiai lábnyomát? Íme, néhány tipp, amelyeket én is alkalmazok: víztakarékosság; szelektív hulladékgyűjtés; bevásárláskor vászontáskát használok; nem felejttem égve a villanyt; az utántöltős termékeket (például szappan) preferálom; télen nem fűtöm agyon a lakást; bevásárláskor az impulzív vásárlást kerülöm, listával felszerelve megyek; a mobiltöltőt kihúdom a konnektorból; az utcán nem szemetelek; minimális mennyiségű tisztítószert használok; tartós fogyasztási cikkeimet (például laptop, telefon) addig használom, ameddig csak lehet, nem cserélgetem le egy újabbra minden

És mik azok, amiket el szeretnék érni? Csomagolásmentesen vásárolni; (női) higiénias termékek környezetbarátra cserélése; *fast fashion* boltok/termékek kerülése; kisebb textilzsákcokkák használata az átlátszó nejlonzacskók kiváltására; még több hazai termék (zöldség-gyümölcs stb.) vásárlása.

És te hogyan óvod a környezeted a mindennapi életedben? Gondolkodj el rajta, és próbáld változtatni, új, környezetbarát szokásokat bevezetni a hétköznapok sűrűjébe!

■ ÁGIZSUZSA

Forrás, teljes cikk: Szoljbeapapnak.blog.hu, 2019. február 19.

Szükségem van rád. Szükségem van rád?

Igen, szeretetében vagyok. Nagyon. Ahogy minden más ember körülöttem. Van, aki ügyesen titkolja. Folyamatosan elfoglaltnak és teljesen függetlennek mutatja magát a kapcsolatokról, de ez nem igaz. Mindenki vágyik az igazi, őszinte, feltétel nélküli szeretetre. A valódi, minőségi figyelemre. A közös időre, élményekre. A kapcsolódásra. Az intimitásra. Egy érintésre. Egy pillantásra.

Igen, a tátongó, mindig új megerősítések, új biztosítékok után kutató, néha kétségbeesett, néha megpihenő űrt a szívünkben csak a mennyei Apukánk tudja csordultig betölteni. De nem vélet-

len, hogy egymásnak is teremtett minket. Sokszor a szeretete épp egy másik emberen keresztül ér el hozzánk. Ahogy másnak is sokszor rajtunk keresztül juttatja el a szeretetét.

Igen, fontos tudatosítani, hogy nekem csak Jézusra van szükségem, rá viszont minden pillanatban. Ez a szövetség köztünk örök, mély és megingathatatlan. Még akkor is, ha az érzéseim nem mindig azt mutatják, hogy velem van. De az igazság mindig erősebb, mint az érzések. Az Igazság maga Jézus Krisztus. A szeretet maga Isten.

Igen, fontos emlékeztetni magam, hogy ez a legfontosabb kapcsolat az

életemben. Hogy nincs szükségem férfiak folyamatos figyelmére és elismerésére ahhoz, hogy tudjam: nő vagyok, méghozzá különleges, egyedi, értékes nő. De képmutatónak sem kell lennem, és a csalódások, sebek miatt önvédelemből eljátszani, hogy erős, független, határozott csaj vagyok. „Párkapcsolat? Ugyan már! Csak a gyengék vágnak gyengédségre!” – mondogatom néha, hol tudatosan, hol szavak nélkül, a viselkedéssel.

Igen, hatalmas bátorság kell a sebezhetőséghez. Ahhoz is, hogy beismerjem: megtaláltam Istent, de persze hogy emberi kapcsolatokra is vágyom. Társra is. Társ. Mit is jelent ez? Társ a győzelemben, társ a veszteségben. Társ az örömben, társ a fájdalomban. Társ, amikor gyönyörű vagy, társ, amikor kimondottan rosszul nézel ki. Társ, amikor könnyű szeretni egymást, társ, amikor nehéz.

Igen, a társ ajándék. Ajándék nélkül is tudsz élni, de hatalmas örömet ad, amikor megkapod. És persze tovább is. Nem egyszeri, hanem folyamatos, a földi élet végéig tartó ajándék, akinek minden egyes nap lehet örülni, az Ajándékozónak pedig hálát adni érte. Akkor is, amikor szerelemben úszol. Akkor is, amikor haragodban fel tudnád rúgni. Hálát adni azért, aki. Hálát adni, hogy nincs szükségem egy férjre ahhoz, hogy boldog legyek. Csak Isten tud mélyen boldoggá tenni.

Igen, Jézus az egyetlen igazi forrás. Csak az ő szeretete tudja oltani a szomjamat. De mennyivel jobb valakivel együtt inni az élet vizéből!

■ SZILÁGYI ANNA

Forrás: 777blog.hu

HUMOROSAN EVANGÉLIKUS

HALLOTTAD?

Van két ősi tablet...

... melyek ma is működnek...

2Mós 32, 1-17

Mennyben

Felkerül egy férfi a mennybe, Szent Péter fogadja, kérdezi tőle:

- Mit tettél te az életben, amiért be kelne, hogy engedjelek ide?

Válaszol a férfi:

- Egyszer megmentettem egy csapat apácát egy motorosbandától, akik zaklatták őket. Odamentem a vezérhez, aki egy tetovált izomagy volt, és azt mondtam neki, hagyja békén a hölgyeket.

Szent Péter lapozgat a könyvében, de nem talál semmit.

- Mikor történt ez?

- Hát, úgy öt perce...

■ Forrása: Lutherrózsa, 2019. február

Egy lutheránus lelkész gondolatai az időről

Ez most nem arról szól, hogy bárkitől is irigyelném a hosszú hétvégéket. Talán érdemes mégis elgondolkodni egy-két dologról az idővel kapcsolatban.

Az idő egyike azoknak a szakrális bölcsőknék, amelyek az emberi élet méltóságát hivatottak biztosítani. A Bibliában már a legelején azt olvassuk, hogy a teremtés első aktusa, a világoságnak a sötétségtől való elválasztása után „*lett este, és lett reggel: első nap*” [1Móz 1,5], vagyis megteremtett az idő. Az Úr hat napon át teremt, alkot, majd a hetedik napon megpihen, megszentelve – vagyis önnön tulajdonává nyilvánítva – azt. Innen jön a *Tízparancsolat* rendelkezése: „Szenteld meg az ünnepnapot!”

Az időnek szakralitása van. Nem egyszerűen elmúlik, hanem ritmust ad az ember, sőt a természet életének. Mindennek megvan az ideje, sóhajt fel ugyancsak az *Ószövetségben* a prédikátor [lásd *Préd 3,1*]. Tavasz, nyár, ősz, tél. Rügyfakadás, érlelődés, csendes pihenés. Hétköznapok és ünnepek. Munka és pihenés, tevékenység az életfeltételek biztosítása érdekében és lélekben való felülemelkedés a mindennapin. Örök rend ez, vagyis az idők kezdetétől az idők végezetéig tart. (Nem is akarta megbontani ezt a hétnapos ciklust az emberiség történelmének utolsó két évezredében senki, csak az embert leginkább semmibe vevő, egymástól nem függetlenül kialakult rendszerek, a jakobinus és a bolsevik rezsim. De ezek a kísérleteik sem tartottak sokáig.)

Azt hinnénk, hogy az idő elszaladt az ember mellett, de nem: mostanában úgy fest, hogy az ember próbál elszaladni az idő mellett. És ezzel porba rántja annak kezdetektől meglévő szakralitását. A 2018-as esztendőben is jó néhány úgynevezett hosszú hétvége bolygatta meg az életünket. Nem azzal van baj, hogy sokan el tudnak menni wellnessprogramokra egy-egy ilyen három-négy napos pihenő alkalmával, hanem hogy az ünnepek lassan kezdenek eltűnni ebben a pragmatikussá csupaszított időértelmezésben. Hogy március 15-e, augusztus 20-a vagy az egyházi ünnepek, karácsony, húsvét, pünkösd sokak

szemében csak *hosszú hétvége*, nem pedig *ünnep*, a megemlékezés napja. (A jelzett egyházi ünnepek eredetileg nyolcnaposak voltak, de mi már a két nappal is alig tudunk mit kezdeni...)

Ha bedőlünk a lélektelen pragmatizmus prófétáinak, és felszámoljuk az idő szakralitását, akkor menthetetlenül el

tű – templomába és a helyi közösséggel együtt hálát adni a mennyei ajándékokért. Ne sajnáljuk rá az időt, mert különben hamar elszalad, és a végén csak egy keserű sóhaj marad: de hamar eltelt...!

Mert az idő különös szerzet. Minél inkább próbáljuk magunkhoz ragadni, annál inkább rohanni fog, bennünket is

KÉPŐNK ILLUSZTRÁCIÓ

fogunk veszni benne. Élvezzük az összevont hétvégéket, de lássuk meg a kellemes napok háttérben az *ünnepet*, amelyet a maga karakterének megfelelően meg kell *szentelni*. Hévízen vagy Hajdúszoboszlón idegenként is el lehet menni a helyi emlékműhöz március 15-én és beszélni néhány percet a gyermekeinknek a nemzetről, a szabadságról, Kossuthról és Petőfiről. A mátrai erdei lakból is le lehet gyalogolni nagypénteken vagy pünkösdkor a közeli falu – akármilyen felekeze-

magával sodorva. De ha megfékezzük a mohóságunkat, és kiaknázzuk az időben rejlő mindenkori üzenetet, annál inkább lelassul, és annál több marad belőle.

Minden perc ajándék? Nem. Maga az idő az ajándék. Legalábbis annak, aki bölcsen tud élni vele.

Ne akarj elszaladni a saját időd mellett!

■ TUBÁN JÓZSEF lelkész, Csorna
Forrás: *Lámpás – Tatabánya és környéke evangélikusságának lapja*, 2018/2.

A megfogant élet sorsa

Szebik Imre orvos-bioetikus az abortusz problémaköréről

A művi terhességmegszakítás még átlátható törvényi szabályozással sem mentes az ellenmondásoktól. A jogi, etikai és vallási kérdések súlya pedig az egész társadalmat érinti. Dr. Szebik Imrével, a Semmelweis Egyetem Magatartás-tudományi Intézetének docensével beszélgettünk – aktuálisan a New York államban megszavazott legújabb, úgynevezett reprodukzív egészségügyi törvény kapcsán – a protestáns bioetikai szempontokról és a nehéz helyzetbe került anyák támogatásának lehetőségeiről.

– A terhességmegszakítás mint törvényi lehetőség a hetvenes években jelent meg. Írországban épp tavaly szavazták le az évtizedekig főnnálló teljes abortusztilalmat, ugyanekkor nagy viták és polgári megmozdulások folytak a szintén szigorú abortuszszabályozású és további szigorításokat kilátásba helyező Lengyelországban is. A világ egyik felén az erőszakból fogant életet is védik, a másik felén viszont a magzat élete már egészen kifejllett állapotban, a harmadik trimeszterben is veszélyben lehet – utalok ezzel a New York állambeli törvényre.

fogant, sokan azt gondolják, hogy kegyetlenség a traumát átélt nőt magzatának megszületésére kötelezni még akkor is, ha a terhességmegszakítás önmagában is trauma. A nemi erőszak önmagában rettenetes helyzet, s egy ilyen trauma kapcsán csak rossz megoldások között választhatunk akkor, amikor az így megfogant élet sorsáról döntünk. A New Yorkban elfogadott törvény sok szempontból hasonlít a magyar magzatvédelmi törvényre: a várandós nő életének védelme érdekében Magyarországon is korlátlan ideig megszakítható a terhesség. Ez tehát nálunk is azt jelenti,

FOTÓ: VEDŐOJTÁS.BLOG.HU

definiálja, a kezelőorvos és a terhes nő beletására bízta. Nem tartom valószínűnek, hogy ez a törvényi szabályozás drasztikusan megnöveli az abortuszok számát New York államban, hiszen a huszonegyedik hét utáni abortuszok száma az Egyesült Államok egészében pár százalék az összes abortuszhoz viszonyítva. Ha pedig kicsit sarkosan fogalmazunk, akkor mondhatjuk azt is, hogy a magzat szempontjából alig van különbség, hogy a tizenkettedik vagy éppen a huszonhatodik héten hal meg. Ezzel természetesen nem akarom a terhességmegszakítás jelentőségét bagatelizálni.

– Magyarországon, mint a legtöbb európai országban, egy nő a terhességének tizenkettedik hetéig dönthet úgy, hogy elveteti gyermekét, de csak akkor, ha erre törvényes oka van. Egészségi ok: ha a terhesség az anya életét vagy egészségét veszélyezteti, vagy ha a magzatnak genetikai vagy egyéb károsodása van; ha a terhesség bűncselekmény következménye; illetve ha a nő súlyos válsághelyzetben van. A magyar törvényi szabályozás megfelelő módon teremti meg a felelős erkölcsi döntéshez szükséges feltételeket és kereteket?

– Köztudott, hogy nincs konszenzus ebben a kérdésben a magyar társadalomban s a világ sok társadalmában sem. Így az emberi életet a fogantatástól védendőnek és teljes értékűnek tartó emberek számára – ez alapvetően megfelel

– Igen, bár az egyes országokban különböző a terhességmegszakítás törvényi szabályozása, az egymáshoz földrajzilag közel lévő országok gyökeresen eltérő szabályozása gyakorlati szempontból sok esetben azért okoz nehézséget, mert a terhes nők külföldre utaznak, így a helyi tiltás csak csökkent hatású. S valóban nincs konszenzus a nemi erőszak következtében fogant élet megítélése kapcsán: ugyan a megfogant magzat nem tehet arról, hogy milyen körülmények között

hogy ha valamilyen súlyos betegség lép fel a terhesség akár késői szakában, ami életveszélyt jelent, akkor az anya életét szükséges elsődlegesen védeni a törvény szerint, s a terhességet meg lehet úgy is szakítani, hogy a magzat érdekeit nem veszik figyelembe, azaz a magzat meghal. A New York-i törvény annyiban enged többet, hogy a terhes nő egészségének veszélyeztetése esetén is korlátozás nélkül engedélyezi az abortuszt, miközben ezen veszélyeztetés fogalmát pontosan nem

a keresztény értékrendnek – a mostani szabályozás a magzatgyilkosság legalizálását jelenti, míg a terhes nők választási jogát előtérbe helyező emberek számára a mostani szabályozás lényegében elfogadható.

– **A gyakorlatban, a szüléseken ez hogyan működik? Egy szülész-nőgyógyásznak szakmai kötelessége a gyermekek világra segítése mellett más gyermekeket a másvilágra segíteni?**

– Ebben a kérdésben a hatályos egészségügyi törvény egyértelműen fogalmaz: az orvos nem kötelezhető terhességmegszakítás elvégzésére, kivéve, ha az abortuszt az anya életének megmentése miatt végzik. Tehát ha például a várandós nő válsághelyzet miatt szeretne abortuszt, akkor erre az abortuszra a szülészorvos nem kötelezhető. A gyakorlatban sok szülész-nőgyógyász kollégánk él ezzel a szabadsággal, igaz, ez konfliktusokat is jelenthet a kollégák között.

– **Miről árulkodnak az aktuális demográfiai mutatók? A többi országgal összehasonlítva mekkora a magyarországi abortuszok száma a születek számához képest?**

– Míg Grúziában ezer élve születésre négyszázhuszonnégy elektív, azaz a szülő nő válsághelyzete miatti abortusz jut, Magyarországon ez a szám 2015-ben háromszáznegyven volt. Horvátországban nyolcvan, míg Németországban százharmincöt. Lengyelországban és Írországban ez a szám akkor közel nulla volt.

– **Sokan az egyházakhoz még mindig a szexuális tiltásokat, az emberek magánéletébe való módszeres beleszólást, a kiskorúsítást kötik. A katolikus tanítóhivatal valóban jogot formál hívei szexuális életének szabályozására. A pro-**

testáns egyházak demokratikusabbak és megengedőbbek, de a szexuáletikájuk nem mondható kontúrosan kidolgozott-nak. Az evangélikus szexuáletika és távolabbról a keresztény bioetika mennyire tudja segíteni a híveket a felelősségteljes életvezetésben és gyermektervezésben? Mennyire készíti fel fiataljait az életre? Mit tesz az abortuszok megelőzéséért?

– Szinte már közhelynek számít, hogy a legfontosabb kérdés a nem kívánt terhességek megelőzése, ebben szinte konszenzus van, illetve abban biztosan, hogy

”

Az orvos nem kötelezhető terhességmegszakítás elvégzésére, kivéve, ha az abortuszt az anya életének megmentése miatt végzik

aki nem szeretne, ne essen teherbe, mert az abortusz nemkívánatos „születésszabályozó” eszköz. Ismertek az abortusz szövődményei is, emiatt is kerülendő a nem kívánt terhesség miatti abortusz. S nem a bioetika, hanem a szülők, tanárok, orvosok, lelkészek, pszichológusok, szociális munkások tudnak segíteni abban, hogy mindenki megismerje a saját testét, testi működéseit, a biológiai tényeket.

– **Ön több hivatalos fórumon is kiállt a szintén nagyon sok vitát kiváltó háborítatlan szülés, otthon szülés megfelelő, méltányos törvényi szabályozása mellett. Egyházunk egykori országos felügyelője, dr. Frenkl Róbert egy írásában többek között arra világított rá, hogy kettős mércéről árulkodik, ahogyan az abortuszról és az otthon szülésről gondolkodik a**

szülésszakma, illetve elsősorban az azt képviselő Szülészeti és Nőgyógyászati Szakmai Kollégium: „...nem zárható ki az a gonoszkodó gyanú, hogy anyagi érdekek is szerepet játszanak abban, hogy a 12 hétnél fiatalabb magzat nem kap védelmet, a 24 hétnél idősebb viszont igen. Merthogy először az abortuszhoz, azután a szüléshez fűződnek az érdekek.” [Szülészeti dilemmák, *Lege Artis Medicinæ*, 2002, 12. évf. 3. sz., 147–148.] Magyarországon mennyire erősen nyomnak a latban ezek az érdekek?

– Nem szerencsés a két kérdéstről egyszerre beszélünk, bár Magyarországon kétségkívül szerepet játszik a hálapénz a születeknél és az abortusz kapcsán is. Sokan gondolták, hogy az otthon szülést is azért ellenezte a szülésszakma vezetése, mert félték, hogy az otthon születek elveszik a kenyerüket. Az viszont tény, hogy Európában számos országban az egészséges születeknél a kórházakban nem orvosok, hanem szülész-nők-bábák segédkeznek a szülő nőnek, s csak szükség esetén kérik szülészorvos kollégájukat konzultációra. Itthon ez még messze nem általános gyakorlat. A hálapénz szerepe valóban nagy a szülészeti ellátásban. Kutatásaink szerint hazánkban a választott orvos segítségével szülő nők, akik tehát fizetnek a választott orvosuk jelenlétéért, ugyan jobbnak ítélik meg a szülésélményüket, de több beavatkozásra is átesnek, mint azok, akiknek nincs választott orvosuk, miközben ezek a beavatkozások az esetek jelentős részében feleslegesek és károsak. Részben a hálapénz gyakorlata tehető felelőssé azért is, hogy nálunk – sok más felesleges és káros beavatkozással egyetemben – nagyon gyakori a rutinszerű gátmetszés, amiről összehasonlító kutatások már a hetvenes években kimutatták, hogy káros. Ez ugyan nem klasszikusan keresztény kérdés, de a szülés során átélt elkerülhető traumák felesleges szenvedést okoznak a szülő nők számára, és ez már nehéz erkölcsi kérdést is jelent.

■ KINYIK ANITA

KÉPEINK ILLUSZTRÁCIÓK

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

BIZTOS?

Kisfiammal voltam várandós, és a kórház folyosóján váraкоztam. Egy lány állt tőlem nem messze tétován, nézegetve az ajtókra függesztett tájékoztatókat. Gondoltam, ultrahangra jött, talán majd szóba is elegyedünk. Végül tényleg megszólított, de mint kiderült, csak látszólag, szívóják alatt volt egy az ügyünk...

Elmondta, hogy abortuszra jött, és útba igazítást kért. Tudtam, hogy a babát akarók és a babát nem akarók ugyanoda mennek, mégis megdöbbenett a kérdés. Csak annyit tudtam esetlenül dadogni: „Biztos?” Ezután már nem találkoztunk többet. Akkor és ott még sorsközösségekben voltunk, a bennünk növekvő életek még üdvözölhették is egymást. Aztán az egyikükre nemet mondtak.

Azóta sokszor eszembe jutott a lány és az is, hogy talán érdemes lett volna elmesélni vele a történetét. Persze lehet, tapintatlanságnak élte volna meg, és sem a tér, sem az idő nem volt alkalmas akkor és ott ehhez. Azt viszont határozottan éreztem, hogy a döntésének súlyáról,

következményeiről kevés fogalma lehet, merthogy látszott rajta az ilyen típusú mélyebb beszélgetések hiánya. A szeme fénytelen, a tekintete üres volt. Minden bizonnyal ő nem a jogaival tudatosan élő nő (bár nehéz elképzelni, hogy bárki is öntudatos lehet abortuszra menet), hanem egy kényszerpályára került, sodródó lélek. Nem volt választása.

Persze az én igenem is tele volt kétélyekkel és félelmekkel, holott szerető családban nőttem fel, mindig megvolt a lehetőségem az ismeretbővítésre, a tanulásra, és érzelmi biztonságban készültem egy gyermek fogadására.

21. századi anyaság, mondják. Nagyobb szabadságterek, jólét, a lehetőségek végtelen tárháza a képességek kibontakoztatására. Paradox módon sokszor épp ez a bőség és sokaság lehetetleníti el: nem kedvez ugyanis a befelé (fölfele) figyelésnek. Úgy tűnik, az önátadás, a valódi szolgálat manapság ebben nem magától értetődő. Mindez kétségkívül generációs probléma, és a megküzdési stratégiák kidolgozásával, az anyák támo-

gatásával már egyre több civil szervezet foglalkozik.

Persze, tegyük hozzá, ilyenformán segítséget elsősorban a városi, középosztálybeli diplomás anyukák kapnak. A szegényebb, kevésbé képzett réteghez tartozóknak esélyük sincs arra, hogy ilyesmi-ben részesülhessenek sajnos. Ezeknek a nőknek az életre nevelése sokszor kimerül egy lélektelen és élettelen és nem is kifejezetten hatékony iskolai felvilágosító órában. Ennyit kapnak muníciónak. Sem az egészséges és örömteli kapcsolódásról, sem saját testük működéséről nincs fogalmuk. Csak történnek velük a dolgok. És a kérdéseket, ha artikulálódnak is valamiképp, nincs kinek föltenniük.

Nekünk azonban fel kell tennünk a kérdéseket: Biztos, hogy ilyen áron kell öntudatra ébredniük ezeknek a nőknek? Biztos, hogy a segítő kezeket meglátják azok is, akik egészen más közegben szocializálódtak? Biztos, hogy mindent megteszünk a magzatok és az anyák testi-lelki egészségének védelméért?

■ KINYIK ANITA

Csak neked

Még februárban, Valentin-napon történt. A kellemes napsütésben a HÉV-állomástól hazafelé sétálva egy kerítésoszlopra ragasztott sárga papírszívet vettem észre. Rajta csupa nagybetűvel egy üzenet: CSAK NEKED, alatta pedig egy kis szívecske.

Ez aztán a szerelmes leányzó – gondoltam magamban elismerően. Merthogy lány volt az üzenet küldője, afelől semmi kétségem nem volt. Kevés fiatalemberről tudtam volna elképzelni, hogy a délelőttjének egy részében szívecskés üzenetet írjon, rajzoljon a kedvesének, aztán kiragassza az utcán.

De nem is volt időm tovább töprengeni a kérdésen, mivel néhány méterrel arrébb egy lámpaoszlopon díszelgett az előbbi üzenet párja. Elolvastva, bevallom, belém bújtt a kisördög. Eljártam a gondolat, hogy előveszem a tollam, és a CSAK NEKED felirat alá nagybetűkkel odakaparam: NEKEM?! Ha már az illető nem írta oda a címzettnek legalább a keresztnevét, vállalja a következményeket – más is magára veheti a nyílt üzenetet!

Itt tartottam a filozofálásban, amikor hirtelen felbukkant a harmadik cetli a közlekedési tábla oszlopán. Na nem, mégsem rontom el ezt a lelkes érzelmnyilvánítást – gondoltam magamban a kanyargós járdán továbbhaladva. A negyedik üzenetnél már azon kaptam magam, hogy izgatottan várom, a következő szívecske hol fog rám köszönni. Egy postaládán virított.

Ez aztán az igazi szerelem – bólintottam elismerően. Mennyi idő és micsoda munka lehetett egy teljes üzenőtömböt egyesével megírni! És micsoda elszántság volt fényes nappal végigmenni a főutcán, ahol jönnek-mennek az emberek, és az ő szemük láttára kiragasztani ezt az intim „érzelmet”, egészen a fiú otthonáig. Mert most már biztos voltam benne, hogy a cetlik valójában titkos útjelzőként szolgálnak.

Aztán hirtelen aggodalom töltött el: ugye a fiatalember rá fog ismerni, hogy neki üzennek ezek a vidám szívek?! Majd fenyegetően folytattam: ezek után pedig duplán becsülje meg a párját, aki Valentin-napon képes volt erre az áldozatra, különben jól megmondom neki! Na persze, csak képzeletben, hiszen azt sem tudom,

kiről van szó – tettem gyorsan hozzá magamban.

Néhány perc múlva útkereszteződéshez értem. Tőlem balra, a zebra túoldalán a villanyoszlopon mosolygott a következő papírdarabka. Aha – állapítottam meg nagy éleslátással –, ezek szerint a fiú a Petőfi utca felé lakik.

Jó játék volt, kíváncsi is lettem volna a folytatásra, de nekem a másik irányba kellett mennem, nagy kerülő lett volna a szívecskék „végére járom”, így aztán folytattam utamat. De meglepődve vettem észre magamon a csalódottságot – milyen kár, hogy a fiatalember nem arra lakik, amer-

meg arra is. Lehet, hogy ez az egész nem is az, aminek látszik?! – ébredt fel bennem a gyanú. Merthogy néhány lépés múlva egy utcai szemetesedényről „integetett” rám a jól ismert üzenet. A következő pedig egy fatörzsről, majd egy utcai pad melletti virágtartóról.

A katolikus templomhoz felvezető lépcsőkorklátnál már biztos voltam benne: a citrom- vagy narancssárga csak neked felirat valóban nekem szól. Meg az előttem arra járóknak és a mögöttem bandukolóknak. Nemcsak a ronda fémoszlopokra, a kopott festékű kerítésekre és a lombjukvesztett, kopár fák törzsére bűvölt vidám színt, de a szívembe is melegséget, az arcomra pedig mosolyt varázsolt.

A könyvtár falára ragasztott szívecskés papírt nézve az jutott eszembe: az Isten is milyen gyakran próbál kizökkenteni min-

A SZERZŐ FELVÉTELEI

re mennem kell, olyan jókedvre derítettek ezek a színes cetlik, sóhajtottam egy nagyot. Azért kétszer még hátranztem, fürkésző pillantásokat vetve a Petőfi utca lámpaoszlopaire és kerítéskapuira, hátha észreveszek legalább még egy jelzést a távolban. Persze esélyem sem volt rá...

A következő pillanatban azonban elkekedett szemmel láttam, hogy az utamba eső zöld kerítésen ott sárgállik az üzenet: CSAK NEKED, alatta a rajzolt szív. Nahát! Az biztos, hogy a fiú nem mehet erre is,

ket a mindennapok szürke monotonosságából. Nagy gonddal és szeretettel készített apró meglepetéseket tesz utunkba, amelyekről talán nem is feltételezzük vagy el sem hisszük, hogy valóban nekünk készítette.

Csak neked – szólt a rejtélyes utcai üzenet. Csak neked – üzeni mindennap a teremtő szeretet. Boldog az, aki felismeri benne a játékot, és vidáman visszahangozza rá a választ: Igen, valóban nekem.

■ BODA ZSUZSA

Üzenetet hordozó díszítőelemek

A finn püspökök liturgikus öltözete

Amint arról legutóbbi lapszámunkban hírt adtunk, február 10-én beiktatták püspöki hivatalába Kaisamari Hintikkát, a Finnországi Evangélikus Egyház Espoói Egyházkerületének új püspökét. Ez az ünnep rövid időn belül a harmadik püspökiiktatás volt Finnországban, hiszen tavaly váltás volt nemcsak az Oului Egyházkerület élén, hanem az egész egyházat képviselő érsek személyében is. A ceremóniák képeit nézegetve feltűnőnek találhatjuk az északi püspökök díszes öltözetét. A püspöki hivatalnak olyan jegyei ezek, amelyekhez közép-európai lutheránus szemünk nem szokott hozzá, legalábbis nem evangélikus kontextusban.

Finnországban a díszes öltözék nem pusztán külsőség, hanem hagyományos és üzenetet hordozó jelkép. E hagyomány gyökerei a középkorig és a reformációig nyúlnak vissza. A svéd–finn birodalomban a reformáció nem jelentett végleges szakítást a korábbi tradíciókkal, így a püspöki hivatal intézményével sem.

Megmaradt az apostoli folytonosság is, tehát az egymást követő püspökök Péter apostolig visszavezethető töretlen láncolata. Az első svéd evangélikus érseket, Laurentius Petrit ugyanis egy még Rómában, katolikus szertartás szerint szentelt püspök, Petrus Magni iktatta hivatalába; a finnek első lutheránus püspökei, Mikael

Agricola és Paavali Juusten pedig egy Petri által szentelt püspöktől kapták az áldást. A folytonosságnak ez a tudata mind a mai napig erősen befolyásolja a finn egyház önértelmezését.

Süveg, pásztorbot, kereszt

A folytonosságot és az egyház üzenetének változatlanóságát hangsúlyozza a finn püspökök középkori hagyományt követő liturgikus öltözete is. A liturgikus öltözék részei a püspöki palást, a püspöki süveg, a püspöki pásztorbot és a püspöki kereszt. A püspökök beiktatása során ezeket a jegyeket külön-külön viszik be a templomba, majd egyesével adják rá az új püspökre – ezzel is kiemelve jelentőségüket és az általuk hordozott üzenetet.

A palást a 10. században a szent életre, annak hossza a hit harcában való kitartásra emlékeztetett. Az elől nyitott palást pedig a nyitott eget szimbolizálta, amelyet azok láthatnak meg, akik a végsőkig megállnak a hitben.

A süveg (*mitra*) szintén a középkor óta hozzátartozott a püspökök öltözetéhez, ám a finn egyházban hosszú szünet után csak az 1930-as évek elejétől kezdtek el

FOTÓ: MÄRKKU PIHLAJA

Finn és külföldi püspökök Kaisamari Hintikka espoói püspök iktatásán

ismét használni. Népszerűsége nem is egyöntetű; a püspöki kar néhány tagja nem szereti viselni, mivel véleményük szerint a süveg nem tesz hozzá semmit az ünnepi öltözkészítéshez, középkorias jellegzetes ad a kinézetüknek, ráadásul túlhangsúlyozza a lelkészek és a püspökök közötti különbséget, ami teológiailag nem helytálló. A süveg szimbolikájának többféle magyarázata is van. Egyrészt utal az üdvösség sisakjára, de alakja emlékeztethet a Szentlélek lángjára is.

A bot egyértelműen a püspök főpásztori teendőit hangsúlyozza: Jézushoz, a jó pásztorhoz hasonlóan terelgetnie kell az egyházmegye népét, irányt kell mutatnia és a nyáj előtt járnia. Ahogy a süveg, úgy a pásztorbot is csak 1931 óta tartozik a finn püspökök liturgikus öltözkészítéséhez.

A többi hivatali jegytől eltérően a püspöki kereszt egységes kinézetű, a Magyarországon is ismert püspöki keresztnek megfelelő. Kivétel ezalól csak a többinél díszesebb, sugaras motívummal ellátott érseki kereszt. A püspöki kereszt eredetileg a svéd király, IV. Gusztáv Adolf adományai voltak 1805-ben. Akkoriban természetesen még jóval kevesebb püspökségbe szerveződött a finn egyház, de az újonnan alakult egyházkerületek püspökeinek keresztjét is mindig az eredeti keresztet mintázták. Az oului püspök keresztje viszont nehezebb, mint a többi. A fennmaradt legenda szerint ennek az az oka, hogy I. Miklós orosz cár – akitől a keresztet az első oului püspök kapta – így akarta túllícitálni a svéd uralkodót.

Újratervezés

A hagyománytisztelet mellett a püspöki öltözkészítés példát ad a hagyomány újraértelmezésének folyamatára is. A finn püspökök ruházatát ugyanis időről időre újratervezik. Gyakori, hogy az új püspök számára kifejezetten rá szabott palástot és süveget készítenek, de már hivatalban lévő püspök is kaphat új liturgikus öltözkészítést. Ilyenkor a felkért vagy pályázat útján kiválasztott textilművészek az adott egyházkerület jellegzetességeit, történelmét végiggondolva alkotják meg az új ruházatot.

A Mikkeli Egyházkerület püspökének palástjára hímzett szentelőkereszt például a kereszténység Finnországba érkezésére emlékeztet. A keresztet üveglap alá égetett, Viipuriból származó homokból formázták, mivel az egyházkerület köz-

FOTÓ: SEPPÖ SIRKKA

A palástra hímzett szentelőkereszt a kereszténység Finnországba érkezésére emlékeztet

pontja a második világháború előtt a ma már Oroszországhoz tartozó Viipuriban (Viborg) volt. Az egyházkerület esperesi körzeteit pedig a nyolc, színekben játszó labradorit ásvány jelképezi.

Az Oului Egyházkerület tavaly ősszel használatba vett püspöki öltözkészítés fő témája a víz, mivel az egyházkerület területének fő természeti jellemzői a folyók, tavak és a tengerpart. A víz hullámzását a köntösön és a süvegen végigfutó ezüst-hímzés jelképezi, az elülső szegélyeken megjelenő halmotívum pedig természetesen nemcsak a víz tematikájának egyik központi eleme, de őskeresztény Krisztus-szimbólum is.

FOTÓ: SANNA KROOK / SPT

Az Oului Egyházkerület püspökének öltözkészítés fő téma a víz

A templom mint ihlető

A szín- és mintavilág kiválasztásakor nemegyszer szerepet játszik a püspöki székhelyül szolgáló templom hangulata is. Jó példa erre Matti Repo tamperei püspök ruházata. A tamperei dóm a finnországi nemzeti-romantikus építészet egyik legjellemzőbb képviselője. Stílusjegyei közé tartozik az erdőzöld és a piros színek használata, és ezek az árnyalatok köszönnek vissza a püspök liturgikus öltözkészítésére is.

A február elején beiktatott espoói püspök, Kaisamari Hintikka liturgikus öltözkészítését szintén a templombelső ihlette. A bordó színű palást mintái a 15. századból származó katedrális falfestményeit idézik. Maga a szín pedig a Szentleket és a Krisztusról szóló bizonyágtételt jelképezi.

Szintén érdekes a napkorong motívuma, amely az Espoói Egyházmegye püspöki botjának legszembeütőbb eleme, és amely visszaköszön nemcsak Hintikka püspök palástjának mellrészén, hanem a székesegyház szószékének díszeként is. Amikor Tapio Luoma érsek – akit Hintikka tulajdonképpen az espoói egyházkerület püspöki székhelyén vált – a beiktatási beszédét erre a napkorongra és a napkorong által jelképezett fényre építette fel, tökéletes példáját adta annak, hogyan lehet tudatosan kiaknázni a szimbólumokban rejlő erőt.

■ BALICZA KLÁRA

A SZERZŐ FELVÉTELE

Jegyzetlapok

A legolvasottabb könyv. A Wycliffe Bibliafordítók Egyesületének magyarországi munkája hivatalosan 1999-ben kezdődött. 2019. február 16-án több földrészről és felekezetről érkeztek ünneplők a hazai szolgálat huszadik születésnapjára. Megtudtuk, hogy már kétezer-ötszáz nyelven olvasható a Szentírás vagy annak egy részlete, leginkább az Újszövetség. Ebből ötszáz nyelvre az elmúlt húsz évben készült fordítás.

Az egyesület névadója John Wycliffe (1328–1384) angol skolasztikus filozófus, teológus, laikus prédikátor, fordító, reformer, a protestantizmus hajnalcsillaga és előfutára. Gazdag, munkás élete jórészt bibliafordítással telt. A latin *Vulgatát* tette át korabeli angol köznyelvre.

A Biblia alapján megfogalmazott elvei miatt szükségképpen összejöttetésbe került az egyházzal. Követői a Lollard-prédikátorok voltak. A konstanzi zsinat 1415-ben eretneknek nyilvánította, könyveit nyilvánosan elégették, testét 1428-ban exhumálták, és máglyára vetették.

Bibliafordító munkássága olyan erőteljes volt, hogy nevéből hatszáz év múltával, 1942-ben protestáns bibliafordító társulatot neveztek el, amely jelenleg is a világ egyik legnagyobb és leghatékonyabb fordítóközössége és egyben missziós társulata, célja, hogy 2025-ig minden népnek és nyelvnek legyen Bibliája. (Forrás: *FAZ.de; Medienmagazin.de; Wycliffe.bible*)

A világon sok bibliafordító csoport működik. A Wycliffe társulat hatezer fordítója és számtalan munkatársa dolgozik különböző országokban. A Biblia ma is a világ legtöbb nyelvére lefordított, a legtöbb kiadást megért és a legnagyobb példányszámban nyomtatott könyv. Isten írott igéje Szentlélek által olvasva ma is hitet ébreszt, életeket változtat meg.

Dicsőítés cimbalommal. Egy hét alatt tizenkilenczren nézték meg azt a másfél perces videót, amelyet a negyedik protestáns cigánymissziós konferencián készítettem február 9-én Alsózsoltán. Az öt felekezetről érkezett négyszázötven roma teljes szívből dicsőítette mindannyiunk Atyját cimbalommal, gitárral, dobbal, hegedűvel és énekkel.

A helyi metodista gyülekezet 1952-ben alakult. A lelkész is cigány ember. Az ígét a szintén cigány származású Balogh Róbert református lelképásztor hirdette. Evangélikus gyülekezeteink is képviseltették magukat. Bakay Péter cigánymissziós referens a nap témájáról, a hálaadásról beszélt. Énekkel szolgált Balogh Tibor testvérünk. Becslések szerint az elmúlt húsz esztendőben hazánkban húszezer cigány tért meg, és csatlakozott valamelyik gyülekezetéhez.

Drón, robot és 3D-s nyomtató. A híradó arról tudósított, hogy egy budapesti általános iskola három különleges aján-

déket kapott. Hamarosan más oktatási intézmények is hozzájuthatnak drónhoz, 3D-s nyomtatóhoz és robotemberkéhez. Az átadási ünnepségen a robot is szólt a gyermekekhez, és megtanította őket néhány táncmozdulatra.

Naponta szembesülünk a technika soha nem tapasztalt mértékű fejlődésével. Kínában bemutatták az első dróntaxikat. A 3D-s nyomtatók a laikus számára szinte felfoghatatlanul gyorsan készítenek tárgyakat, testrészeket, sőt egy nap alatt egy házat is felépítenek. Mint minden nagy-szerű dolgot, ezeket az eszközöket is lehet pusztításra használni. Drón zavarta meg a világ egyik legnagyobb repülőterét Londonban a karácsonyi ünnepek előtt. Egyes drónok nemcsak fotóznak, filmeznek, hanem harci feladatokat is végrehajtanak. Pörög, forog, változik körülöttünk minden, csak a lelkünket el ne veszítsük! Aktuális szép énekünk sora: „Változik, pusztul minden körülöm. / Te, ki nem változol, maradj velem!” (EÉ 121,2)

Mindenkinek hallania kell. Autóban töltöm életem egy részét. Órákat, időnként akár egy teljes napot is vezetek. Jó alkalom ez a készülésre, imádságra, éneklésre. Egyik éjjel hazafelé tartva a Bartók rádiót hallgattam, Mozart fuvala-hárfa versenyét. A zeneirodalom egyik legszebb műve. Arra gondoltam közben, hogy ezt és más hasonló zenét minden gyermeknek, fiatalnak hallania kell, lehetőleg olyan kommentárral, amilyeneket hallottunk Leonard Bernsteintől, Fasang Árpádtól, Kamp Salamontól, Bence Gábertől.

■ SZEVERÉNYI JÁNOS

Iskolánk a határon

Valóságalapú álmok Kőszegen

Éltrevaló evangélikus közösségben szerzett tapasztalat, tudás, alternatív pedagógiai nevelés-oktatás, páratlan természeti környezet – kulcsszavak, amelyek most is elmodhatók a Kőszegi Evangélikus Szakgimnáziumról, Szakközépiskoláról és Kollégiumról, de az idén indult sok tízmilliósi egyházi és állami beruházásoknak köszönhetően a jövő tanév elejétől még inkább jellemzik majd az iskolát. Intézményi „1%-os” riportsorozatunk újabb állomásán zajlik az élet: a jelenleg is zavartalanul folyó oktatás, érettségire készüléssel mellett az alapoktól épít újat egy lelkes, elhivatott szakértői csapat.

A reklámokból, filmelőzetesekből ismert „jön, jön, jön...” fordulat igazán passzol a régmúltban leánygimnáziumként, majd hosszú évtizedekig mezőgazdasági szakképzőként működő intézmény bemutatásakor – kezd a beszélgetést Bujdosó Erika, az Evangélikus Pedagógiai-szakmai Szolgáltató és Továbbképző Intézet pedagógiai szakértője, illetve Libor Erika, egyházunk országos irodája nevelési és oktatási osztályának kommunikációs referense. Többedmagukkal ők felelnek azért a néhány hónapja elindult projektért, amelynek végeredménye az alternatív gimnáziumi tagozat, évente plusz huszonöt fő beiskolázása, egy 21. századi modern épületegyüttesben vonzó programkínálattal erőre kapott iskola lesz. Az előkészítés szakmai fázisában járnak – hangsúlyozzák –, egyelőre sok a feltételes mód, az álmodozás, de a tények már most ígéretek.

Insula Lutherana

„Ha egy jelzővel illetném az iskolát, az az unikális lenne. Ez ugyanis az egyetlen evangélikus középiskola az országban, amelyik kizárólag szakképzéssel foglalkozik. A régi evangélikus iskolát az ötvenes években államosították, majd a kétezres években visszavehettük, azonban egyre pusztult az épített környezet, a diáklétszám is csökkent, míg nem az országos presbitérium határozott: 2020. szeptember 1-jén elindul – azaz visszatér, ha a régmúltat nézzük – egy gimnáziumi osztály huszonöt fővel. A döntéshez anyagi erő is rendelt az egyházi testület, de bevalom, nagyon számítottunk minden forintra, amit az egyszázalékos felajánlások révén az ország egész területén élő, oktatás-

ügyünket szívükön viselő egyháztagoktól köszönettel fogadunk” – mondja Libor Erika. Újdonság lesz – veszi át a szót Bujdosó Erika –, hogy az oktatás-nevelés alternatív pedagógiai módszerrel folyik majd: „Modellértékű kísérlet beindításának küszöbén állunk, ilyen nincs több az evangélikus

zelíthetők; kert, majorság, állatok, szántó, rét, legelő áll a képzés szolgálatában. Idén tavasszal már ezeknek a területeknek a felújítása folyik a *Kreatív város – fenntartható vidék* programban. „Fontos tisztázni – emlékeztet Libor Erika –, hogy ez az épületkomplexum nem azonos az azzal, amelyet Ottlik Géza *Iskola a határon* című regényéből ismerünk, s ami a 2008-as Szélerőzsa találkozónak adott otthont. Ez az iskola Kőszeg másik két középiskolája mellett a csak rá jellemző szellemiségével, keresett szakmákra felkészítő képzéseivel és bentlakásos rendszerével nyújt diákjainak határtalan lehetőségeket itt, a nyugati határszélen.”

iskolarendszerben. Azon dolgozunk, hogy megmutassa ez a régi iskola, mennyire életrevaló” – hangsúlyozza.

Jelenleg mezőgazdasági, logisztikai-szállítmányozási, vendéglátóipari és turisztikai területen folyik szakképzés. A jövő közlekedési szakemberei, lovasai, kertészei, pincérei és szakácsai készülnek pályájukra ezen az evangélikus „szigeten”. Az iskola, a menza, a két kollégium és a templom alkot itt egységet. A tangazdaság területei kicsit kiejebb találhatóak, de akár gyalogosan is megkö-

Legfontosabb a lelkeség

Mi hát a plusz, amiért az országos beiskolázású intézményre – amely egyébiránt ökoiskola – büszkének lehetünk már most is, 2020-ban pedig majd még inkább? „Személyiségfejlesztés, tanulástámogatás, gazdag szabadidős programkínálat, tankonyha, tanszálló, tangazdaság, ökogazdálkodás, önfenntartás, kisárutermeles, kézművesség...” – sorolja a közeljövőben megvalósuló kínálatot az oktatási projektfelelős. ▶

Sok kicsi... A Kőszegi Evangélikus Szakgimnáziumért Alapítvány célja az intézményben folyó szakképzés, nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés támogatása, valamint mindezek személyi és tárgyi feltételeinek megteremtése. Fontos a szakképzésben részt vevő tanulók közösségi életének támogatása, képességfejlesztése, az ismeretterjesztés, a továbbképzés és ösztöndíjak létesítése.

Az alapítvány számlaszáma: 19247933-1-18.

Tényekről és álmokról egyaránt beszél, de szavai nyomán utóbbiak mögött is felsejlik a szakmai háttér, a végiggondoltság: „Az egyház saját forrásaival segíti a fejlesztést. Programunk jelentős motivációs tényezője, hogy a megújuló létesítmények és a felsőoktatási közreműködés kéz a kézben járnak majd: a Pannon Egyetem Georgikon Karának, a mezőgazdasázképzés két évszázados keszthelyi fellegvárának kihelyezett gyakorlati helyszíne leszünk. A kertészt, a borászati labort a középiskolások és az egyetemisták együtt fogják használni. A megálmodott célcsoport tekintetében is fenntartom az »unikális« jelzőt: bentlakásos iskolánkba olyan tanulókat várunk, akiknek a család-

ja örömmel fogadja a támogató, biztonságot nyújtó, keresztény értékeket közvetítő kollégiumi elhelyezést. Nagy vonzerő a szülők számára iskolaválasztáskor, hogy a diákok az együtt töltött szabadidejükben is tanulást segítő, önismeretet fejlesztő programokon vehetnek részt, és naprakész szakmai tudást kapnak. Ez az a plusz, amely reményünk szerint stabil, jól megszerzett tudással felvértezett diákokat állít pályára. Az iskola infrastruktúrája a határ túoldalán dolgozó szülők gyermekeinek is ideális választás lehet.”

Mindennek alfája és ómegája a lelkeség. Kőszegen Zsóri-Ments Orsolya iskolalelkész a klasszikus feladatok ellátásával – hittanórák, hétkezdi áhítatok,

ünnepekre felkészítés – adja meg az iskola evangélikus szellemiségét, de fontos a helyi gyülekezet és a lelkész házaspár támogató szolgálata is. „Az iskola nyitott minden más felekezeti vagy felekezethez nem kötődő tanuló előtt is, de ez egy evangélikus iskola élete” – húzza alá Bujdosó Erika.

Tankert és szálloda mint tanterem

Ki ne szeretne olyan iskolába járni, amelynek tangazdaság, tankert és szálloda is a „tanterme”? A kőszegi evangélikus iskola ilyen lesz: az egyik kollégiumi épületet, amely évek óta kihasználatlanul áll, tan-

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

szállodává alakítják. A hotel a bel- és a külföldi turizmus igényeit is kielégíti majd, akár evangélikus keretek között, akár külső kiejánlással. Építenek a helyi, nagy hagyományú lovaskultúrára (Csekonics-napok). A diákok működés közben, testközelből tapasztalhatják meg recepciósként, ide-

genvezetőként, szakácsként vagy felszolgálóként egy „igazi” szálloda mozgalmas hétköznapjait, amelyben „igazi” vendégek vannak. „A tangazdaság terményei és húsféléi bekerülnek a konyhára, ahol több száz főre főznek. A helyi gasztronómiai hagyományok megismerésében és to-

vábbvitelében elkötelezetten kistermelői élelmiszert előállító tanulók kézműves termékeivel a Kőszegen jól működő becsületkasszás árusítás során, magukkal a diákokkal az Orsolya-napi vásárrban is találkozhatunk majd. Az iskolában termelt finomságok (lekvárok, szörpök, aszalmányok) árusítására akár egy kis bolt is létesülhet” – szövi tovább a terveket a két koordinátor.

Összegezve: a kőszegi álom valóság-alapú: az evangélikus keresztény nevelés, a családiasság, az egymásra figyelés, a partnerség megvan – ezek olyan erősségei a közösségnek, amelyekre építeni lehet. Az itt kialakult barátságok egy életre elkísérik a fiatalokat. „Erre is alapozunk a megújításkor” – ecsetelik beszélgetőtársaim derűsen a várható előnyöket. Mivel országos beiskolázású intézményről lesz szó, „biztos, hogy az itt végzett fiatal bárhol az országban ötven kilométeres körzetben mindenhol talál majd egy volt iskolatársat” – mutat rá Bujdosó Erika. A profilját megváltoztató, a gyökereihez mégis ragaszkodó intézmény hamarosan új névvel, új arculattal áll a nyilvánosság elé.

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

Diákként. Tavaly érettségiztem, jelenleg mezőgazdasági technikusnak tanulok. 2014 szeptemberében kezdtem meg középiskolai tanulmányaimat az iskolában, váltáson soha nem gondolkodtam. A mezőgazdasági szakirány nálam az állatok felé áradó szeretetem miatt egyértelmű volt, és az évek alatt a róluk tanultak teljes mértékben kielégítették a tudásvágyamat.

Az iskola légköre családi, a diákok összetartók. A tanárok a tananyag átadása mellett segítőkészek. Nekem főként az állatokra fókuszáló tantárgyak állnak közel a szívemhez: állattenyésztés, takarmányozás, valamint az anatómia – ez utóbbi miatt jelentkeztem gyógytornász szakra a Pécsi Tudományegyetemre. Nagyon jó alapokat viszek magammal biológia tantárgyból is.

A hitélet kulcsfontosságú az iskolában, a hétfő reggeli áhítatok és a heti két hittanóra nagyon sokat tanít. Bár római katolikus vagyok, nagy érdeklődéssel figyelem hétfő reggelente az evangélikus szokásokat. Iskola mellett egy lovardában dolgozom minden délután és hétvége, emellett napi szinten látom el a három lovamat és a két pónimat. Ajánlanám ezt az iskolát a fiataloknak, mert a tanárok kedvesek, a diákok összetartók, mindenki ott segít, ahol tud.

SZOVÁK MÓNA 13/A osztályos tanuló

Reményt adó üzenet

Andorka Eszter örökségének folytatói

A Magyarországi Evangélikus Egyház Andorka Eszter örökségét a róla elnevezett programmal ápolja, amely a néhai evangélikus lelkész számára kedves ügyeket támogatja. A program tavalyi pályázatának nyertesei február 14-én egyházunk országos székházának templomában megemlékezéssel egybekötött sajtótájékoztatón számoltak be munkájukról. Ennek kapcsán is idézzük fel a 2003-ban harminchárom évesen megrázó körülmények között elhunyt Esztus alakját.

FOTO AZ EVANGÉLIKUS ÉLET ARCHÍVUMBÓL

Andorka Eszter rendkívül gazdag életművének üzenete a mai napig megkerülhetetlen egyházunkban. Esztus – ahogyan sokan hívták – fáradságot nem ismerve, lendületesen haladt kitűzött céljai felé. Munkássága bámulatosan sokrétű volt. Azt mondják, nem kímélte magát. „Két végén égetett életet élt, csak éppen krisztusi értelemben. Küzdött a kirekesztettekért, közben komoly teológiai munkát végzett, doktorálni készült, tanulmányokat meg gyermekeknek betlehemes színdarabokat írt” – írta halálának tizedik évfordulója alkalmából Sz. Tóth Ildikó református lelkész a *Reposzt.hu*-n.

Fiatalaink már nem ismerhették Andorka Esztert. A program célja éppen ezért többek között az, hogy ezt az energikus és önfeláldozó szeretettel teljes munkásságot ők is megismerhessék, és példának láthassák. Az *Evangelikus.hu* tavaly április 10-én így számolt be a kezdeményezés céljairól: „Annak érdekében, hogy emlékét megőrizzük, és az általa végzett munkát – elsősorban a fiatalabb

korosztályok számára – széles körben megismertessük, a Magyarországi Evangélikus Egyház létrehozta az Andorka Eszter programot. A program célja, hogy pénzügyi támogatást nyújtson olyan kezdeményezéseknek, amelyek az Andorka Eszter által mutatott példát folytatva tevékenykednek az elesettek megsegítéséért, az előítéletek leküzdéséért. Fontosnak tartjuk, hogy elősegítsük az egyház aktív társadalmi jelenlétét, ugyanakkor a pályázóknál nem kikötés az egyházi háttér, amennyiben a tervezett program a fenti célok megvalósulását segíti.”

Mit tenne most Esztus?

A program kuratóriumának tagjai mindannyian személyesen kötődnek Andorka Eszterhez és emlékéhez. Őket kértük, hogy idézzék fel alakját és szolgálatát.

„Esztusnak volt két tulajdonsága, ami gyakran eszembe jut. Az egyik ezek közül, hogy sose tévesszük szem elől a nálunk elesettebbeket. Ha nehéz élethelyzetet látok, gyakran azon gondolkodom, sőt néha hangosan ki is mondjuk a kérdést: mit tenne most Esztus? – mondta Kézdy Pál. – A másik fontos dolog, hogy bármibe fogunk, azt csak teljes odaadással érdemes csinálni. Hiszen Esztus is minden tevékenységét a legnagyobb hőfokon végezte, legyen szó szociális munkáról, tudományról vagy akár egy közös játékról.” Kézdy Pál már a kezdetektől részt vett a program megalkotásában. „Úgy gondolom, hogy Esztus értelmetlen halálának az adhat némi értelmet, ha továbbviszünk valamit azokból a munkákból, amiket ő végzett. Ez a pályázat erre ad esélyt.”

Nagy Panka is személyes kötődéséről számolt be lapunknak: „Esztust a Deák

téri ifjúságból ismertem. A nyári nomád táborok alatt sokat mesélt azokról a fiatalokról, akikkel dolgozott. Nagy hatással voltak rám a történetek és az a lendületes hév, amivel beszélt erről a számomra addig ismeretlen világról. Alig vártam a lehetőséget, hogy magam is részt vehessek hasonló önkéntes munkában. Ez az elköteleződés azóta is kíséri hétköznapjaimat.”

Szűcs Kinga emlékei ennél is korábbi keletűek, ő így tekintett vissza: „Egy éve vagyok a kuratórium tagja az Ararát Munkacsoport delegáltjaként. Esztust óvodáskoromban ismertem meg a Deák téren, és sok éven át részesültem abból a folyamatosan áradó energiából, amelynek Esztus a forrása volt. Egyike volt azoknak, akikkel először beszélgettem komolyan az ember környezet iránti felelősségéről. Nyitottsága, lendülete és a személyiségéből áradó derű a mai napig példát ad és kísér, ezt szeretném az alapítványban végzett tevékenységemmel is továbbsegíteni.”

Természetes alázattal

A program által támogatandó célcsoportok között kiemelten szerepelnek az állami gondozottak, fogyatékkal élő emberek, romák, hajléktalanok, menekültek és környezetvédelmi témák. Szász Gizella gyogyepedagógus, mentálhigiénés szakember így számolt be a tapasztalatairól: „Esztussal sok évig sok mindent csináltunk végig együtt. A mostani programban úgy érzem magam, mintha a közös dolgok folytatódnának más helyszíneken, más emberekkel. Jó látni, hogy vannak még emberek, akik ugyanazzal a lelkiállattal állnak a szükség mellé. Teszik mindezt természetes alázattal, magától értetődően. Nagyon jó ötlet volt dr. Fabiny Tamástól ez az egész.”

A lelkésznie élete bizonyosság arra, hogy Krisztust követő életünkkel olyan példát tudunk állítani mások elé, amely hosszú idő múlva is meghatározza a gondolkodásukat. „Andorka Esztus élete példát nyújtott nekem, ami sok évvel a halála után sem évül el. Olyan eligazítást adott

FOTÓK: PERBÁL ÉPÍTŐTÁBOR PROJEKT

ahhoz, hogy mi fontos az életben, amihez vissza-visszatérek az évek során – fogalmazott Réthelyi Orsolya kuratóriumi tag, egyetemi docens, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Néderlandisztika Tanszékének vezetője. – Egyidős vagyok vele, és elképzelem, hogy ebben a korban épp milyen formában csinálná azt, amit egész életében csinált: észrevenni és támogatni a legrászorulóbbakat, felhívni a figyelmet a társadalmi igazságtalanságra és türelemmel, de következetesen és nyilvánosan kiállni az elesettekért. A kuratóriumi tagság lehetőséget ad, hogy mások hasonló odafordulással végzett szolgálatát észrevegyem, és megörüljek neki. Ez nagy ajándék.”

A program által 2017-ben támogatott projektekről tavaly május 20-i magazinunkban számoltunk be. Idén február 14-én ismét olyan emberek sora-

koztak fel a pályázat nyerteseiként, akik örömmel és elköteleződéssel a szívükben végzik küldetésüket.

Aktív örökösök

A *Perbál építőtábor* projekt 2017 után tavaly további fejlesztéseket tudott megvalósítani: felújították a perbáli gyermekotthon teljes tetőszerkezetét.

A Pom-Pom bábcsoport *Tavasziünnep* projektje hátrányos helyzetű gyerekek számára szervezett nagy sikerű bábfoglalkozást.

A Szellemi Sérült Testvéreinkért Alapítvány a *Tanulmányút egy permakulturális gazdaságban, lakóotthonban élő, szellemi sérült emberek számára* elnevezésű projektjét mutatta be, amelynek keretében Tolna megyében egy ökológiai gazdálkodást folytató gazdaságba tudtak ellátogat-

ni az otthon lakói, akik a sajtótájékoztatón is részt vettek. Az elhangzott beszámoló sugárzó arccal hallgatták, láthatóan újra átélték kedves emlékeiket.

A Veled Önállóan Alapítvány a többségi társadalom érzékenyítésével tesz a fogyatékkal élő emberek minél önállóbb, önrendelkezőbb életéért. A *Hiedelmek helyett ismeretek* projektben pályaorientációs workshopot szerveztek középiskolásoknak, bemutató, hogy bármely foglalkozási területen érdemes fogyatékkal élő embereket is alkalmazni. Már rövid előadásuk is önvizsgálatra készítető volt.

Andorka Eszter az egyik kedvenc igéje – „*Vigasztaljátok, vigasztaljátok népemet! [...] Szóljatok Jeruzsálem szívéhez, és hirdessétek neki, hogy letelt rabsága...*” (Ézs 40,1-2) – alapján egy prédikációjában életének programját foglalta össze: „Ezek a szavak egy prófétai közösséghez szólnak, emberekhez, akik a népük számára Isten szavának hirdetői, s akiknek felrúzó, reményt adó üzenetet kell vinniük az övéiknek. A mi mai világunknak is szüksége van prófétai szóra. Hiszem ezt, nemcsak azért, mert tanuljuk és tanítjuk, hogy a prófétai szolgálat az egyház küldetésének része, de mert érzem magamban is, hogy vágyakozom arra a tiszta és erőteljes, reménnyel teli hangra, amivel Deutero-Ézsaiás fordult az övéihez. Hiszem, hogy az Isten prófétai küldetését bíz ránk is, mai embereire, hiszem, hogy feladatunk van.” (*Evangelikus Élet*, 2003. március 23., 7. o.)

A program elindítói és résztvevői is hisznek ebben, egyházunknak pedig fontos feladata előmozdítani, hogy a fiatalon megtört életút továbbra is hatással legyen a körülöttünk lévő világra.

■ HARMATI DÓRA

FOTÓ: SZELLEMI SÉRÜLT TESTVÉREINKÉRT ALAPÍTVÁNY

A kibékülés terei?

Street art, graffiti, szakralitás – A kibékülés terei? címmel rendezték meg az Asztali beszélgetések sorozat február 14-i alkalmát a Ludwig Múzeumban. A dispután Dejcics Konrád bencés szerzetessel, a Pannonhalmi Főapátság kulturális igazgatójával Galambos Ádám evangélikus teológus beszélgetett.

Mi köze az egyháznak a street arthoz vagy a graffitihez? Elsőre talán az a válaszuk, hogy szerencsére semmi, majd az eszmecserét hallgatva rájöhetünk, hogy „sajnos szinte semmi”. Az utcai művészet bár nem 20. századi jelenség – például az első keresztény témájú graffitik az istentiszteletek

lódó rendezvényen a beszélgetőtársak többek között Keith Haringnek a tárlaton is látható *Szárnyasoltár* című alkotásán keresztül mutatták be, hogy a kortárs művészet és az egyház milyen kapcsolódási pontokat találhatna. Az a kérdés azonban, hogy mi a szerepe az oltárnak, már megosztotta a résztvevőket. Dejcics Konrád a közösség fontosságát hangsúlyozta, kiemelve, hogy egy túlzottan dinamikus műtárgy a gyülekezeti közösség koncentrált figyelmét meg tudja törni, míg disputapartnere a művészet mint lehetőség mellett érvelt. Ugyanakkor egyetértés volt abban, hogy a templomtérben mai, kortárs és újító szemléletű, egyúttal az igényességet megfogalmazó, teológiai helyes alkotásokra van szükség.

Míg korábban az egyház mecénási szereppel bírt, és a művészetnek témaadója volt, addig a 18. századtól jelentősen megváltozott az egyház és a művészet viszonya. Ettől az időtől kezdve – Max Weber megállapítása szerint – „a művészet olyan, egyre tudatosabban felfogott független értékek kozmoszává vált, amelyek saját jogukon léteznek”. Mindez azonban nemcsak a művészet és az egyház, hanem az egyház és a világ kérdésében is tetten érhető és megfigyelhető. Dejcics Konrád a beszélgetésen elmondta, hogy az egyház régebben felülről jelentette ki a tetteit, azonban belső visszaélések, mulasztások következményeként az egyház etikai rendszere megdőlt, és így az emberek megkérdőjelezték a szavát. Arra a kérdésre, hogy mit lehetne tenni, a résztvevők elmondták: az egyház

FOTÓ: KEITH HARING: SZÁRNYASOLTÁR

helyszínét jelölték a katakombák bejáratánál –, mégis, az 1920-as évektől kezdett meghatározó művészeti irányként megjelenni. A tiltott, túrt, mára sok szempontból támogatott street art nem egyszer társadalmi kérdésekre reflektál, a művészetet az utcára viszi, és jó esetben társadalmi párbeszédet indukál. Ebből a megközelítésből mondta Dejcics Konrád, hogy sajnos a fiatalok még a templom falához se mennek oda, hogy ott „nyomot hagyjanak”. Természetesen a dispután részt vevők ezzel nem a rongálást támogatták, sokkal inkább arra hívták fel a figyelmet, hogy jó lenne, ha az egyház nyitottabbá válna a párbeszédre, a társadalmi kérdésekre való reflektálásra, a művészettel való együttműködésre.

A megalapításának harmincadik évfordulóját ünneplő budapesti Ludwig Múzeum *Felülírás* című kiállításához kapcsol-

részéről a transzparencia, a megmondói szerep helyett az emberek mellett állás lehet egy járható út.

Az eszmecserét folytatók felidéztek a pannonhalmi Arcus Temporum művészeti fesztivál keretében megrendezett *Kibékülés* című, illetve evangélikus részről az *Ámos Imre és a 20. század*, valamint az *Imák Auschwitz után* című kiállítást. Ezek mind a kortárs képzőművészettel való együttműködésen alapulva az egyházi oldalról a saját mulasztás tényét és fájdalmát vállalják fel és mutatják be.

■ G. Á.

A alkalomról készült videó megtekinthető az *Asztali beszélgetések* YouTube-csatornáján

1848. március 15-re emlékezünk

Diákforradalom Sopronban

Amikor ifjúság és tanári kar nem találta meg a közös hangot

Az 1848. március 15-i pesti forradalom híre még aznap este eljutott Sopronba. Másnap megalakult a nemzetőrség, de a város osztrák helyőrség miatt a szabadságharcban nem jutott nagyobb szerephez. A márciusi napok után azonban a soproni ifjúság szervezkedni kezdett, és a mozgalom élén az evangélikus líceum diákjai álltak. Írásunkkal rájuk emlékezünk.

A szabadságeszme futótűzként terjedt az egyetemi és főiskolai ifjak körében. A röpiratok, a petíciók, amelyeket a pest-budai diákság, majd a győri akadémia hallgatói, a pozsonyi jogászok, a nagyváradi akadémiai ifjúság, sőt a pesti piarista gimnázium diákjai terjesztettek, visszhangra találtak a soproni líceumi ifjak körében is.

Olyannyira, hogy ha országos összevetést készítünk, akkor a soproni ifjúság lépett fel a legkíméletlenebb hangú kritikával. „A március végétől május elsejéig tartó két hónapos diákforradalom során az ifjúságnak két szélsőséges hangú röpirata látott napvilágot. Az első a »sajtószabadság 20. napján« a Soproni Kulcsár Nyomdában jelent meg *Reformkivánatok a soproni evangélikus főiskola körében* címmel, a másik a *Késő válasz a kora megtámadásra* címet kapta” – olvasható a líceum történetét tagláló könyvben (*A soproni líceum*; szerkesztette Györffy Sándor és Hunyadi Zoltán, Tankönyvkiadó, 1986).

Diákkövetelések

Az evangélikus főiskola háromszáztizenkilenc diákja (ebből tizenkét teológus, huszonhárom jogász, a többi gimnazista) már nem látogatta az órákat. A rend felbomlott. A tanári kar tagjai nem voltak urai a helyzetnek. A folyosókon és a tantermekben a diákok lelkesülten szervezkedtek, reformjavaslataikat beszéltek

meg Müllner Mátyás professzor vezérletével, akit a nemzetőrség kapitányának választottak meg. Az egyik osztályt „őrtanyává” alakították.

hogy az ifjúság röplapja mégis nyomdába került, Müllner csalódottan leköszönt a nemzetőri kapitányságról.

Lássuk, milyen követelésekkel léptek fel az evangélikus diákok az 1848. április 5-én aláírt „reformkivánatokban”. A bevezetőben olvashatjuk (mai helyesírással):

„Mulaszthatatlan kötelességünknek valljuk azért élénken érzett bajaink orvoslását sürgetve, az itt következő reformki-

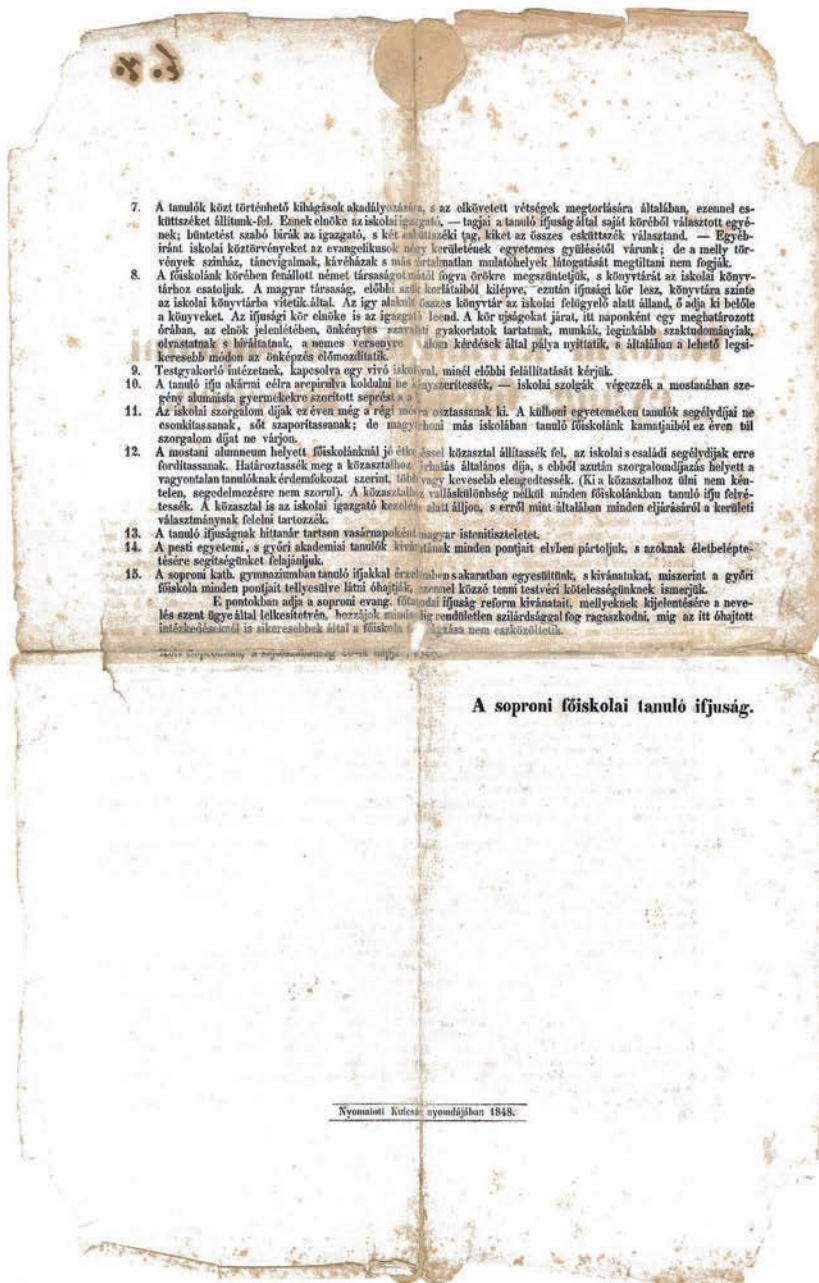
FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

A soproni líceum 2019-ben

Miután a diákok aláírták, és nyomdába akarták küldeni az éles hangú petíciót, Müllner igyekezett jobb belátásra bírni őket. Beszéde szintén megjelent nyomtatásban. A beszédből áradt a higgadtság és a bölcsesség. Tudomást szerezve arról,

vánatokkal fellépni, – reménylve, hogy az ifjú kebel szent hevülése hideg megvetéssel találkozni nem fog, sőt főiskolánk óhajtván várt átalakulását, s új életre támasztását sikeresen elősegítendő. Ily célból lelkesülve bátran kimondjuk tehát...” ▶

A soproni főiskolai tanuló ifjúság.

Nyomatott Kérésó nyomdájában 1848.

FOTÓK: SOPRONI EVANGÉLIKUS GYŰJTEMÉNYEK

kell, mely újabb fákból szerkesztett össze... De Müllner tanár szívéből könnyek toltak fel, amint mondja. Sohase sírjon ő azért, hogy ezen tanárok iránti kegyelet ki van szívünkéből tépve. Kár volna öneki azért fejét a falba vagy másnak kalapját a földhöz verni. [...] Sírjon bár tehát ezután Müllner tanár egy tengert, s fürödjék meg könnyeiben, de azon szennyet, melyet ily olyas hazugságok által, melyeket a világba lármázott magára kent, le nem mossa magáról...”

Kitört érzetár

Nem tudjuk, milyen volt ennek az elsőnél is keményebb hangú forradalmi iratnak a fogadtatása a soproni evangélikus konvent és a líceum tanári kara részéről. Tény, hogy ezekben a hetekben az iskolai rend, miként máshol is az országban, teljesen felbomlott. A szabadságharc fejleményei elterelték a figyelmet a röpiratokról.

Müllner Mátyás, aki a Bach-korszak idején írta meg a főtanoda történetét, visszafogottan vall a forradalmi napokról. Kiemelendő ebből, hogy amíg a bécsi, a göttingeni vagy a müncheni fakultásokon az ifjúság követeléseit a tanárok irányították, „Sopronban a forradalmi diákság a tanárok nélkül és azok ellen lépett fel”.

A város hangulatát a diákok irányították 1848 tavaszi hónapjaiban. Az iskola virágokkal díszített kapuja előtt, István nádor és Kossuth Lajos arcképe alatt magyar és német nyelvű szónoklatok hangzottak el. Az iskola és a színház között fáklyásmenetet tartottak és a *Nemzeti dalt* szavalták. A *Hazánk* című győri lap április 27-én így írt: „A reform napjaiban a tanuló ifjúság sem maradt hátra: a két vallás növendékei egyesültek, s csak ezek bírták a város egyébkint halavány színezetét életfrissé tenni [...]. A szív tombolt örömeiben, s a kitört érzetár éjfél felé kezdte szokott medrébe visszasimulni.”

A soproni diákok forradalmi lendülete, a tanári kar és az iskola ilyen megtámadása talán elítélhető, de bizonyára jogos sérelmek, talán évtizedes gondok is törtek ki robbanásszerűen 1848 tavaszának forradalmi napjaiban. Szomorú, hogy a tanári kar ezekben a napokban nem tudott a diákok mellé állni. Összefogásukra csak később, a szabadságharc időszakában, majd a Bach-korszak idején látunk példát.

■ KÖ ANDRÁS

várfogságra ítélték, amelyből másfél évet Kufsteinben le is töltött.)

A pesti evangélikus iskola igazgatója, a haladó szellemű Tavasi Lajos örömmel fogadta a petíciót, felolvasta diákjainak, és elrendelte, hogy egy héten át a falra kifüggeszék. (Tavasi 1849. január 5-én elhagyta a fővárost, és a honvédsereg harcaiban vett részt. Eljutott a századosi rangig. A dévai fegyverletétel után bűntetésül a császári hadseregbe osztották be.) Hunfalvy János, illetve testvére, Pál – jogász, nyelvész, etnológus, politikus, a Habsburg-ház trónfosztását kimondó debreceni országgyűlés jegyzője – viszont így nyilatkoztak közösen írott cikkükben a *Protestáns Egyházi és Iskolai Lapban*: „Ingyen se gondoljuk, hogy a nagy bajon úgy lehet segíteni, ha éretlen ifjak határozzák meg a tanulmányok mennyiségét és minőségét; ha ők szabják meg a fegyet és rendtartást.”

Válasz a kívánatokra

A soproni líceumi diákság reformkivánataira már másnap, április 8-án megérkezett a tantestület válasza – benne Müllner Mátyás beszédével – *Felvilágosító jegyzések* címmel. Április 12-én és 13-án pedig Haubner Máté szuperintendens megpróbálta lecsillapítani a soproni diákságot. Úgy tetszett, a rend helyreáll. A líceum ifjúsága azonban a tanári válasza újabb kíméletlen hangú iratot vitt a nyomdába 17-én *Késő válasz a kora megtámadásra* címmel. Ebben már megtámadták Haubnert és Müllnert is.

Egyebek mellett ez állt a válaszbán: „Azt mondja Müllner tanár: egy intézet saját fiai által megtámadva látni szomorú látvány... Le kell döntenie a házat, ha teteje rothadt, falai gyengék s egész szerkezete megromlott. Erősebb fal fog építtetni; félre a pudvás tetővel, erősebb

Szabadságharcosok emberközében

Guerilla: magyar történelmi filmdráma

Guerilla. Magyar történelmi filmdráma. Szereplők: Várad Gergely, Mészáros Blanka, Vilmányi Benett, Radetzky Anna, Orbán Levente, Baráth Attila, Géczy Zoltán, Hajdú Tibor, Konfár Erik, Karl Fischer, Thomas Schubert, Vladimir Svirskiy. Rendezte: Kárpáti György Mór.

Ha az 1848–1849-es szabadságharcra, illetve annak végkifejletére gondolunk, többnyire az iskolai évekből rögzült nevek jutnak eszünkbe: a Cegléden toborzó Kossuthé, a Világosnál a fegyvert letevő Görgeyé, kivégzőosztag előtt térdelő Batthyányé, vagy az aradi tizenhármak vesztőhelyének képe idéződik fel. A szabadságharcot azonban nem csak politikusok és tábornokok vívták. A végzete mindenkit utolért. Kárpáti György Mór filmjének hősei a szabadságharc végső óráiban gerillaként harcoló névtelenek.

Elmondható, hogy az 1848–49-es eseményekről egész estés értékelhető film az utóbbi harmincöt évben nem készült. Utolsó ilyen alkotásként a kevésbé ismert *Szirmok, virágok, koszorúk* című Lugossy László-film említhető 1984-ből, aztán ott van Sára Sándor *80 huszárja* 1978-ból; további alkotásokat keresve időben bizony csak visszafelé lehet haladni.

Ezt az űrt pótolja most Kárpáti György Mór *Guerilla* című, lassan hőmpolygó, ám feszültséggel teli filmdrámája, amely a világosi fegyverletétel után játszódik, bemutatva a szabadságharc leverését egy olyan főszereplő – Barnabás – szemszögéből, aki megszökött a sorozás elől, és ezért öccse, Antal vonult be helyette.

Barnabás büntudatot érez, ezért felkeresi testvérét, aki valahol Kelet-Magyarországon bujkál századával egy erdő mélyén. Útközben a szabadságharc különböző szereplőivel találkozik: császári katonákkal és magyar hadifoglyaikkal, szekéren zötykölődő veterán honvéddal, felkötött holttest mellett szalonnázó kozákokkal. A honvédtől tudja meg, hogy Görgey Világosnál letette a fegyvert, nincs többé szabadságharc, csak a gyászoló csend.

Barnabás haza akarja vinni testvérét, ám szégyelli, hogy korábban megfutamodott, ezért inkább azt hazudja, hogy ő is harcolt, őrmesterként. Nincs más választása: csatlakozik a gerillákhoz, immár a kapituláció után. Időnként feladatot is kap Csont Sándor századostól: tanítsa be az újoncot, mérje fel a terepet. Barnabás egyik helyzetben sem brillírozik,

mégsem lepleződik le. Amikor közli a század parancsnokával, hogy Görgey letette a fegyvert, a százados kételkedve fogadja az állítását, majd megtiltja, hogy erről bárkinek is beszéljen.

Főhősünk eközben közel kerül egy lányhoz, Lucához, aki a sebesülteket ápolja. Ám testvére, Antal szerelmes Lucába, és ez tovább erősíti a fivérek közti feszültséget. A század helyzete ennél kiéleztettebb nem is lehetne. A sebesültek utolsó mentsvára az erdő, ahol ideig-óráig még elrejtőzhetnek a portyázó kozá-

kok elől, de az ellenség már közel van. Csak idő kérdése, mikor botlanak egymásba. Barnabás azonban tapasztalatlanságának és emberségességének köszönhetően olyan döntéseket hoz, amelyek beláthatatlan következményekkel járnak.

A *Guerilla* Kárpáti György Mór első nagyjátékfilmje, a rendező korábban rövidfilmjeivel Cannes-ban és Berlinben is díjakat szerzett. Konceptiója nem historizáló, sokkal inkább szemlélődő. Főhősei átlagemberek, huszonéves ifjak, akikről az utókor csak mint névtelenekről emléke-

zik meg egyperces főhajtás keretében a nemzeti ünnepen. Ezek az átlagemberek – nevezzük őket egyszerűen népek – az államférfiak mellett ugyanúgy alakítói, néha haszonélvezői, sokszor pedig elszenvetői közös történelmünknek.

Őket fiatal, a nagyközönség számára még kevésbé ismert, ám roppant tehet-

séges színészek alakítottak. Barnabás szerepében Váradai Gergely – jelenleg a Színház- és Filmművészeti Egyetem hallgatója –, aki titkának hordozásával a történet elsődleges feszültségforrásává válik. Hallgatásával többet árul el magáról, mint ha végigbeszelné a filmet. Antal megformálója Vilmányi Benett, aki a Radnóti Színház *Futótűz* című nagy sikerű darabjából és a *Terápia* című sorozat harmadik évadából egyaránt ismerős lehet. Vilmányi – és ez a *Guerilla* szereplőire általában is igaz – ritkán szólal meg, ez azonban nagyszerű lehetőség arra, hogy színészi játékának nonverbális eszköztárát felvillantssa. Nem is szalasztja el a lehetőséget: egyetlen pillantásával is ölni tud. Luca önzetlen és érzéki karakternek megformálásával szintén kiváló alakítást nyújt Mészáros Blanka.

A közeli perspektívának – Hartung Dávid kiváló operatőri munkája – köszönhetően a nézőtérben mi is szinte részeseivé válunk az eseményeknek. Az erdő és benne a patak tisztaságát, szépségét remekül ellensúlyozza a koszos, véres szereplők naturalisztikus bemutatása. Emellett Asher Goldschmidt zenéje visszafogottan fejezi ki a drámai eseményeket. Amint elhalkul a hegedűszó, a természet hangjai veszik át a primás szerepét: hol tücskök ciripelnek, hol döglégyek zümmögnek.

Kárpáti – aki egyben a forgatókönyvíró is – a filmjében a szemlélődésen túl azt is bemutatja, hogy háború idején mennyire relatív az erkölcs fogalma. Hogy ami békeidőben erény, az háborúban a gyengeség jele, veszélyes önmagunkra és bajtársainkra nézve, és mint ilyen jóformán megbocsáthatatlan.

A *Guerilla* Barnabás férfivá avatási szertartása is, amelynek ez a legfontosabb leckéje. A rendezés legnagyobb erénye, hogy nem mond ítéletet a főhős felett, azt a történet befejezésével együtt a nézőre bízta.

Kárpáti alkotása nem az idén százhetven éves események hurkapálcás zászlókkal teletűzdelt, Kossuth-nótával kísért, kokárdás iskolai ünnepe, sokkal inkább történelem alulnézetből: kézi kamerával felvett személyes és nagyon emberi tudósítás egy olyan korról, amelyről valójában alig tudunk valamit.

■ VARGA MÁTÉ

(Az írás eredetije február 14-én jelent meg a Kötőszó evangélikus blogon.)

„Örjögő röptünk, mondd, hová vezet?”

Nemzetközi színházi szemle

A Nemzeti Színház három színpadán és a Fővárosi Nagycirkuszban április 11. és május 5. között rendezik meg a VI. Madách Imre nemzetközi színházi találkozót. A fesztiválra tizenhárom országból huszonhárom produkció érkezik.

Orosz, ukrán, szerb, litván, német, kazah, dán, portugál, cseh, francia, svéd és határon túli magyar előadás is színesíti idén a Madách Imre nemzetközi színházi találkozó (Madách International Theatre Meeting – MITEM) programját, amelynek mottóját a fesztivál névadójának művéből, *Az ember tragédiájából* választották: „Örjögő röptünk, mondd, hová vezet?”

A *Slava's Snowshow*, Szlava Polunyin ünnepelt bohóc látványos produkciója, mondhatni, a mottóra építő nyitása a fesztiválnak. Az előadást a Fővárosi Nagycirkuszban tekinthetik meg az érdeklődők, de a MITEM sok más különlegességet is ígér a színházszeretőknek.

Rimas Tuminas litván rendező Csehov *Ványa bácsiját* vitte színre, létrehozva a szenvedélyek, az összetört álmok és az elveszett remények csataterét. Michael Thalheimer német direktor *A vágy vilamosa* című Tennessee Williams-darabot állította színpadra. A tavaly elhunyt Eimuntas Nekrošius rendezte *Kurafiak* című előadás a litván nép belső lényegét és mélyen gyökerező túlélési ösztönét mutatja be. Az Odin Teatret nemzetközi csapatának *Trilógiája* (Eugenio Barba vitte színre) mellett Caroline Guiela Nguyen rendezésében a francia–vietnami, *Saigon* című előadást láthatjuk.

Eirik Stubø rendezte a svéd Stockholmi Királyi Színház *Egy nyári éj Svédországban* című darabját, amely gyengéd és humoros hangnemben idézi fel Tarkovszkij utolsó filmjének, az *Áldozathozatalnak* a forgatását. Csehov *Ivanovjában* (Tatjana Mandic Rigonat rendezése) csodálhatjuk meg a Szerb Nemzeti Színház színészeinek szenvedélyes játékát. Először lép fel a fesztiválon az ukrán Ivan Franko Nemzeti Akadémiai Drámai Színház. Egyrészt Shakespeare *Coriolanusát*, másrészt a Vaszilij

Sztefanik novelláiból készült misztériumjátékot adják elő, mindkettőt Dmitrij Mihajlovics Bogomazov rendezésében. A színházi világ kulisszái mögé leshetünk be a Prágából érkező Divadlo Na zábradlí *Hamlet* című előadásának jóvoltából, amelyet Jan Mikulášek vitt színre. Lisszabonból a Companhia João Garcia Miguel a legújabb előadását hozza el, Lorcától a *Bernarda Alba* házáat, amelyet João Garcia Miguel rendezett.

Különleges színházi élményt ígér a kazanyi Kamal Galiaszgar Tatár Állami Színház előadása, *A jövevény* (rendezte Farid Bikcsantajev) vagy a *Korkut legendája* (Jonas Vaiticus rendezése) az Auevov Kazah Állami Drámai Színházból. A Komáromi Jókai Színház Dosztojevskij *A félkegyelmű* című regényének színpadi adaptációját mutatja be, rendezője Martin Huba. A Nemzeti Színház előadásai közül a *Tartuffe* (Molière), a *Meggyeskert* (Csehov), a *Caligula helytartója* (Székely János), a *Woyzeck* (Büchner), a *Gömbfejűek és a csúcsfejűek* (Brecht), valamint *Az ember tragédiája* (Madách) előadásokat tekinthetik meg az érdeklődők. További információk a Mitem.hu oldalon olvashatók.

■ K. B.

Örülök, hogy evangélikus vagyok

Hitvallás egy étteremben

Praktikus okoknál fogva a főváros egyik bevásárlóközpontjának éttermében találkoztam a ceglédi gyülekezet másodfelügyelőjével, egyben gondnokával, Szládek Istvánnal, hogy rögzítsem interjúnk hanganyagát. S bár körülöttünk a tányércsörömpölés időnként elnyomta a halk válaszokat, egy olyan, egyházszertetről és szolgáltatásokról tanúskodó életút rajzolódott ki előttem, amelyben a próbatételek idején is Isten vezetése mutatkozott meg. A zaj közepette is hitvalló tanúságtétel hangzott el.

– Ön a főváros közelében található Nagytarcsán, hívő evangélikus családban született. Kérem, meséljen a szüleiéről.

– Szüleim, nagyszüleim vallásos, templomba járó emberek voltak. Édesapámék épp hetven évvel ezelőtt, 1949. január 25-én házasodtak össze, Győri János tisztelendő úr volt az eskető lelkészük. Lakodalmuk nagy feltűnést keltett a faluban, ugyanis az alkalomról nem a szokásos zenekari táncmulatság hangjai hallatszóttak ki az utcára, hanem egyházi énekeket énekelt késő estig a násznép. Mindezt édesapám meg is írta az *Új Harangszó* országos evangélikus hetilap 1949. március 13-i számában *Igy is lehet jó lakzit csinálni* címmel. Egy részt hadd idézzek belőle: „Este a menyasszonyi háznál a násznagy a menyasszony kikérését teljesen a Biblia alapján végzi, ahogyan I. Móz. 24-ben olvassuk. Megérkezvén a vőlegény házához, megkezdődik a szeurat. (Énekléssel váltakozó bibliaolvasás, biznyságtételek.) A hívő ifjúság teljes létszámban jelen van. Egymásután hangzanak az igék és áldás-kívánások.”

– Szüleinek az életében a későbbiekben is ennyire fontos helyet foglalt el a Szentírás?

– Igen. Számukra természetes volt, hogy mindennap családi körben olvassák a Bibliát, a napot esti imádsággal zárják – én ebbe születtem bele. Arra is emlékszem, hogy szentestén az istentiszteletéről hazafelé bementünk a nagyszüleimhez, és karácsonyi énekeket énekeltünk. Bár ez sok más faluban is szokás volt.

– Gyermekkorából van emléke a gyülekezet életéből is?

– A mindig tele templomra emlékszem. Én 1976-ban konfirmáltam – Győri János volt a konfirmáló lelkészem –, abban az időben a gyülekezet létszáma meghaladta az ezret, és ebből legalább kétszázán mindig ott voltak az istentiszteleten. A karzaton az ifjúság tagjaival sokszor alig fértünk el, annyian voltunk. A kicsiknek pedig külön gyermek-istentiszteletet tartottak.

– Úgy tudom, 1981 könnyekkel teli év volt az ön számára.

– Még csak tizenhét éves voltam, és fél év leforgása alatt elveszítettem a szüleimet. Nagyon megviselt ez, de a nagymamám és a keresztszüleim átsegítettek a nehéz napokon. Sokat köszönhetek Gáncs Péternek és családjának is, akik akkor költöztek Nagytarcsára. De attól az évtől kezdve fontos szerepet töltött be az életemben a Jubilate kórus is.

– Ezt 1981-ben Bálint József zenetanár-karnagy hívta életre, idővel pedig a nagytarcsai gyülekezet neve összeforrta a Jubilate kóruséval.

– A kórus Gáncs Péter iktatására késszülve alakult, és két hónap alatt tanulta be Händel *Messias* című oratóriumát. Attól kezdve pedig évtizedekig meghatározó volt az egyházi zeneéletben, ugyanis kevés olyan nagy gyülekezet volt, ahol nem léptünk fel. Az egyik esztendőben ötvenöt szolgálatunk volt.

– Melyiket tartja a legemlékezetesebb fellépésnek?

– A Gusztáv Adolf Segélyszervezet 1982-ben ünnepelte fennállásának százötvenedik évfordulóját. A németországi Kasselben többnapos rendezvénysoro-

zatot szerveztek ez alkalomból. A kórusunkat az a megtiszteltetés érte, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház képviselőjében mi is kimehettünk, és többször is felléphettünk ezen az ünnepen. Mai napig tartó élményt jelentett ez számomra.

– Tudomásom szerint a kórusba sok fiatal járt.

– A Jubilate-tagok és az ifisek között nagy átfedés volt. A próbákon és a fellépéseken kívül is nagyon sok időt töltöttünk el együtt – hetente kétszer volt ifjúsági óra, hétfőnként pedig kóruspróba. Gyakran jártunk kirándulni is. A gyülekezeti életben pedig a kicsinyektől az idősekig minden generáció jelen volt. Ezt számos mai közösségben hiányolom.

– A feleségét is a nagytarcsai gyülekezetből választotta?

– Nem, egy kórházban ismerkedtünk meg. Akkor fejeztem be az iskolát, amikor a szüleim meghaltak, én pedig elkezdtem a szakmámban hidegburkolóként dolgozni. Nem sokra rá behívtak katonának, leszerelésem után pedig rengeteg munkát vállaltam, hogy el tudjam tartani magam. Ennek következtében viszont úgy megérőlttem a jobb kezem, hogy kórházba kerültem. Csillával ott ismerkedtünk meg – ő is betegként volt ott. Négy hónap múlva megkértem a kezét, tíz hónap után esküdtünk, és azóta is boldog házasságban élünk. Két gyermekünk született.

– Miért költöztek Ceglédre?

– A feleségem ceglédi, és a szülei miatt költöztünk oda házasságunk harmadik évében. Nekem az egyik első dolgom volt, hogy bekopogtam az evangélikus lelkészi hivatal ajtaján. Zászkaliczky Pál volt akkor a lelkész, aki szeretettel fogadott. A kislányunk két hónap múlva született meg, így Katát ő keresztelte.

– Milyen gyülekezeti életbe csöppentek Cegléden?

– Meglehetősen különbözött a nagytarcsaitól. Cegléden eleve jóval kisebb

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

közösség volt, kevesebb aktív gyülekezeti taggal és kevesebb alkalommal. Minket azonban barátságosan fogadtak, sőt már a következő évben presbiter is lettem – azóta is igyekszem kivenni a részem a szolgálatokból. Zászkaliczky Pali bácsi azonban fél év múlva Budapestre került, mert a teológusotthon lelkésze lett. A rákövetkező esztendőben nehéz időszakokat éltünk meg az amúgy is pici gyülekezetben, de Isten segítségével a kétezres évek elején – két lelkészváltást követően – újra felpozsduált a gyülekezeti élet. Solymár Péter lelkész fiatalos lendülete reménységárral töltötte el a közösséget, benne a presbitérium tagjait. Időközben a gyülekezet anyagi helyzete is stabilizálódott, ugyanis a több mint kétszáz éves múltra visszatekintő kicsi közösség adakozókészsége példaértékű volt. Ingatlankárpótlásból pedig új gyülekezeti terem és parókia épülhetett.

– **Azonban Solymár Péter is hamarosan a fővárosba költözött, mert az újpesti gyülekezet lelki vezetője lett.**

– Őutána Péter Zoltán érkezett hozzánk. Fiatal lelkészünk és felesége felkarolta a gyermek- és ifjúsági munkát, de az idősebb korosztályra is nagy figyelmet

fordított. 2016-ban újabb lelkészváltás következett, ekkor került a ceglédi gyülekezet élére jelenlegi lelkészünk, Szlaucó Orsolya. Óriási aktivitással kezdte el a reá váró munkát. A gyülekezet tagjai,

Reggel az egyik dolgom, hogy bekapcsolom a számítógépet. A monitoron egyházunk internetes portálja jelenik meg az Útmutató aznapi igéjével. Ennek elolvasásával kezdem a napomat.

presbiterei pedig még nagyobb intenzitással végezték a mindenkire személy szerint szabott feladatokat. Ennek köszönhetően sok új tag csatlakozik folyamatosan hozzánk.

– **Tudna esetleg néhány számadattal is szolgálni?**

– 2017-ben és 2018-ban negyvennégy keresztes történt gyülekezetünkben. A hittanosok száma is ötven környéken mozog. 2018-ban heten konfirmáltak, és még ugyanabban az esztendőben

tizenketten kezdtek el a konfirmációi előkészítőt. 2017–2018-ban hét esketés volt.

– **Milyen alkalmak közül válogathatnak azok, akik az istentiszteleteken és a bibliaórákon kívül is szeretnének a közösség életébe bekapcsolódni?**

– Például van baba-mama klub, baba-mama torna, filmklub, gyermekfilmklub, idén januárban pedig megalakult a férfiklub is.

– **Mit jelent az ön számára az, hogy evangélikus?**

– Számomra ez olyan természetes velejárója az életemnek, hogy én ezt mindenhol fel is vállalom. Örülök, hogy evangélikus vagyok.

– **És az Istennel való élő kapcsolat, az imádság mit jelent az életében?**

– Reggel az egyik dolgom, hogy bekapcsolom a számítógépet. A monitoron egyházunk internetes portálja jelenik meg az Útmutató aznapi igéjével. Ennek elolvasásával kezdem a napomat. Az imádsággal kapcsolatban nagyon gyakran eszembe jut édesanyámnak egy kedves éneke, a régi szarvasi énekeskönyvben a 358. számú. Így kezdődik: „Imádkozzál, keresztyénség, / Vigyázz örök javadra...” Ennek egyik sora így hangzik: „Aki szégyel imádkozni, / Hasznát annak ne várja!” Én is így gondolom.

– **Van olyan igevers, amely valami miatt különösen is fontossá vált az életében?**

– Nem szeretek kiragadni az adott szövegkörnyezetből részeket. Ha mégis ki kellene választanom egyet, akkor az a *Prédikátor könyvének* 12. fejezetéből az első vers lenne. A konfirmációra kapott Bibliámba írták ezt a keresztszüleim, és azóta is sokszor előttem van. Így hangzik: „*Gondolj Teremtődre ifjúságod idején, míg el nem jönnek a rossz napok, és el nem érkeznek azok az évek, melyekről ezt mondod: nem szeretem őket!*”

■ BODA ZSUZSA

A zempléni protestáns unió

A reformáció és a protestáns felekezetek magyarországi történetének vannak olyan érdekes vonásai, amelyek mára talán kevésbé közismertek. Ilyen például az is, hogy 1597-től 1663-ig Zemplénben közös egyházkormányzat irányította az evangélikus és a református gyülekezeteket. E sajátos egyházkormányzati egység megszűnéséről szól a most bemutatott vármegyei levéltári forrás.

A reformáció tanításai korán megjelentek Zemplén vármegyében, ahol a protestáns egyháztörténeti hagyomány szerint már Mohács előtt hirdették Luther tanait, amelyek különösen Tokaj-Hegyalján találtak sok követőre. 1526 után a Perényiek (például Sátoraljaújhely, Sárospatak), az ecsedi Báthoryak, a Homonnai Drugethek vagy Serédy Gáspár zempléni és abaúji birtokain az 1540-es évekre fokozatosan meghatározóvá válik a reformáció lutheri irányzata.

Az 1540-es évek végétől megjelent Zemplénben a helvét (kálvini) irányzat is, és ez a kialakuló protestáns felekezetek szempontjából érdekes etnikai-területi átrendeződést eredményezett. A vármegye déli, főként magyarok lakta vidékein az 1560-as évektől a kálvini tanok követői voltak többségben, míg északon, ahol szlovákok és ruszinok éltek többen, inkább a lutheri hitelvek terjedtek el, bár létrejöttek szlovák, sőt viszonylag rövid időre ruszin református gyülekezetek is.

Lutheránusok a református egyházmegyében

Annak ellenére, hogy a 16. század második felében végbement a protestáns felekezetek szétválása, és Felső-Magyarországon az 1610-es évekre kialakultak a protestáns egyházigazgatási egységek (egyházmegyék, egyházkerületek), nem mindenhol váltak külön egyházkormányzatilag az evangélikusok és a reformátusok. Így történt ez a Zempléni Református Egyházmegyében is, amely területileg nem teljesen azonos Zemplén vármegyével.

Ebben az 1560-as évektől helvét hitvallást követő egyházmegyében a 16. század végétől több, Varannó (Vranov nad Topľou, ma Szlovákia) térségében létrejött evangélikus egyházközséget is találunk. A róluk szóló egyházi forrásokat az 1660-as évekig a református egyházkormányzati iratokban lelhetjük fel. De hogyan lehetséges ez, amikor a 16–18. század folyamán sokszor e két felekezet nemcsak a római katolikus egyházzal, de egymással is kemény hitvitákat, küzdelmet folytatott, és korántsem volt minden esetben harmonikus az egymáshoz fűződő viszonyuk?

A Varannó térségében található, zömmel szláv ajkú evangélikus gyülekezetek egyházkormányzatát az 1597. májusi sátoraljaújhelyi zsinattól kezdődően a Zempléni Református Egyházmegye látta el, azzal a kitételrel, hogy a varannói prédikátor a Varannó környéki szláv lelkészek felvigyázója/elöljárója. E tisztséget elsőként a bibliafordító Károli Gáspár veje, Mednensky András viselte, így a Varannó környéki ágostai hit-

JUSTUS VAN DEN NYPOORT METSZETE, 1686 (ORAVSKÁ GALÉRIA, T. 527)

Varannó látképe a 17. században

vallású gyülekezetek bizonyos mértékű, elsősorban szertartási és hitvallási kérdésekre kiterjedő autonómiára tettek szert az egyházmegyén belül.

E sajátos egyházkormányzati uniót a térség földesura, a varannó-csicsvai uradalom akkori birtokosa, a református Ecsedi Báthory István országbíró szorgalmazta, aki nem kényszerítette az evangélikusokat a református vallásra való áttérésre, csak annyit tartott fontosnak, hogy szervezetileg legyenek egységesek. (Hasonló unióról tudunk az ungi egyházmegyéhez tartozott, de Zemplén vármegyében fekvő, Homonnától északkeletre található, református igazgatás alatt állt szláv evangélikus gyülekezetek esetében is.)

Elszakadási szándék

A zempléni református–evangélikus egyházkormányzati unió felbomlása a felső-zempléni evangélikusok elszakadási szándékának következtében az 1660-as évek elején következett be. 1662 őszén már azzal bízták meg Mikolai Hegedűs János (1617–1667) varannói református lelkészt, alesperest, hogy ismerje meg az evangélikus („tót”) gyülekezetek szándékát. Ekkor azok még a közös egyházigazgatás fenntartása mellett nyilatkoztak, de feltételezhetjük, hogy valójában már el akartak szakadni a reformátusoktól.

Röviddel ezután, 1663. február 28-án a sárosi evangélikusok arról döntöttek, hogy küldöttséget menesztenek Varannóra Mikolai Hegedűs Jánoshoz, és közlik vele, hogy az igazgatása alatt álló zempléni lutheránus egyházközségek a sárosi evangélikus egyházmegyéhez kívánnak csatlakozni, és mondjon le további igazgatásukról. Mikolai tanácskozott erről Tarczali Pál református esperessel, majd az ő beleegyezésével eleget tett

a sárosiak kérésének. Így a sárosi, valamint a zempléni evangélikus gyülekezetek hitvallási alapon 1663 május–júniusában létrehozták immár közös egyházigazgatásukat, és a zempléni evangélikus gyülekezetek vezetésével megbízták ifj. Wislicenus János *conseniort* (alesperest). A forrásokból kiderül azonban, hogy nem minden zempléni evangélikus egyházközség került a Sáros-Zempléni Evangélikus Egyházmegye fennhatósága alá, mivel a következő évben (1664) az egyházmegye arra kérte a zempléni esperest, hogy adja át a többi evangélikus egyházat is az új egyházszerkezeti egységnek.

E folyamatban a 17. században számában és befolyásában is jelentős sárosi evangélikus köznemesség is szerepet játszott. Feltehetően ezzel magyarázható ugyanis, hogy Sáros vármegye többször is megkereste Zemplént, hogy ne gátolja a sárosi és a zempléni evangélikusok egyesülését egy egyházmegyében. E tényről tanúskodik egy 1663. február 21-én Eperjesen kelt levél is, amelyet Sáros vármegye a szomszédos Zemplénnek küldött.

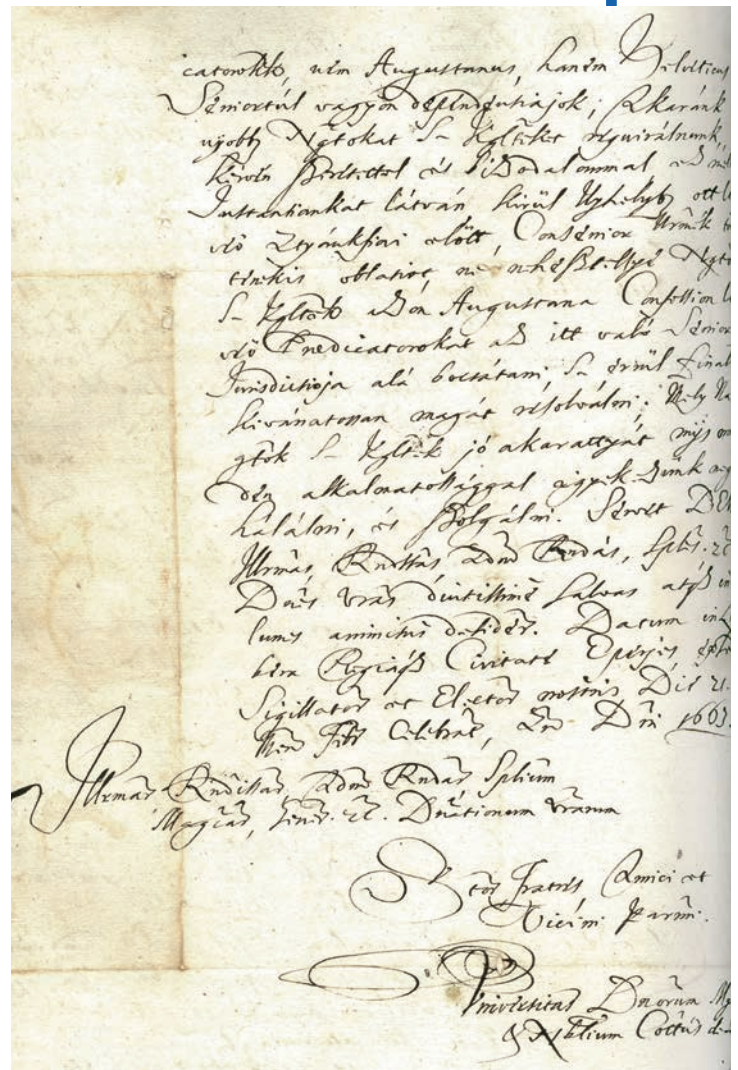
Vármegyék levélváltása

A szóban forgó levélben a sárosiak emlékeztették a zempléniakat, hogy követjük, a tekintélyes sárosi evangélikus köznemes, Keczer Menyhért már korábban megkereste őket a zempléni „Augustanus Evangelicus Praedicatoroknak s Templomoknak” a sárosi „Augustana Evangelica Religio” lévő senior (esperes) joghatósága alá adása ügyében. Zemplén vármegye ekkor azt ajánlotta, hogy a sárosiak tárgyaljanak a kérdéssel a zempléni református esperessel, és úgy tűnik, közvetítettek is a felek között. (Thomae György sárosi evangélikus esperes levelet kapott Mikolai Hegedűs János varannói magyar prédikátortól, aki arról érdeklődött, hogy ki vállalja el az evangélikus prédikátorok gondviselését, de mivel Thomae csak nem sokkal korábban, 1662 nyarán foglalta el a tisztét, nem tudott erről semmi biztosságot írni lelkészárságának.)

A sárosiak levelükben kifejtették azt is: az evangélikusoknak és a reformátusoknak szabadságuk van arra, hogy saját szuperintendensük (püspökük) vezetése alatt álljanak, és egyik sem követel magának előjogot a másik felett. Ráadásul a sárosi reformátusok nem a sárosi evangélikus, hanem a saját református esperesük vezetése alatt állnak, így újabb folyamodványuk által arra kérik Zemplén vármegyét, hogy hagyja a zempléni evangélikus prédikátorokat a sárosi evangélikus esperes joghatósága alá kerülni, vagyis lutheránus egyházkormányzati egységbe tagolódnia.

E levél érdekességét az adja, hogy mai szemmel nézve teljesen szokatlan, de a 17. század világától egyáltalán nem idegen jelenségre hívja fel a figyelmet. Egy világi megyei önkormányzat egy egyházi belügynek számító kérdésben foglal állást és jár közben. A kora újkorban a vallási kérdések fontos helyet foglaltak el a vármegyei politikában.

A 17. század az ellenreformáció vagy katolikus megújulás kora, amikor a vármegyék sokat foglalkoztak a különféle egyházi sérelmekkel, panaszokkal, az egyházak üldöztetésével, akár protestáns, akár katolikus oldalon, de nemcsak a sérelmi politikálás, hanem a vármegyék egyháztámogató tevékenysége is ismert a levéltári forrásokból. Ez pedig arra hívja fel az egyháztörténet iránt érdeklődők figyelmét, hogy a kutatások során ne csak az egyházi, de a világi levéltárak irataira is terjedjen ki a figyelmük,

Sáros vármegye levele a szomszédos Zemplénnek (részlet).

„Akaránk újabban Nagyságtokat s kegyelmeteket requirálnunk [megkeresnünk], kérvén szeretettel és bizodalommal ez méltó instantiankat [kérelmünket] látván, kiről Újhelyben ott lévő Atyánkfiai előtt, consenior [alesperes] uramék tettenek is oblatiot [ajánlást], ne neheztelje Nagyságtok s kegyelmetek azon augustana confession lévő praedicatorokat az itt való senior [esperes] jurisdictionia [joghatósága] alá bocsátani, s erről finaliter [végre] kívánatoson magát resolválni [kinyilvánítani]; Mely Nagyságtok, s kegyelmetek jó akaratát mi is minden alkalmatossággal igyekeznünk meg hálálni, s szolgálani.”

mert az ott őrzött dokumentumok is nagy segítséget adhatnak egy-egy történeti korszak egyházi viszonyainak megértésében, sőt sok esetben hiánypótlók is lehetnek.

(A cikkhez felhasznált forrás lelőhelye: Magyar Nemzeti Levéltár Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltárának Sátoraljaújhelyi Fióklevéltára, IV. 2001/b. Hist. Tom. III. Fasc. 155. No. 499.)

■ OLÁH TAMÁS

A szerző a Magyar Nemzeti Levéltár Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltára Sátoraljaújhelyi Fióklevéltárának főlevéltárosa

Ég és föld találkozása

Szagrális terek fotókon

Gyukics Péter Ég és föld találkozása a korszerű templomépítészetben – válogatás az 1945 utáni hazai keresztény templomépítészetből című kiállításának a Magyar Építőművészek Szövetsége a székházában adott otthont februárban. Ennek apropóján beszélgettünk a fotográfussal a felekezetek templomépítészetéről, művészi törekvéseiről és a jövőbeli terveiről.

– **Miért kezdett el templomokat fotózni?**
– Több mint tíz éven keresztül hidakat fotóztam. Az egyik ilyen utam alkalmával láttam meg Medgyaszay István építész egyik templomát, amely nagyon megérintett. A hidak fotózását követően elkezdtem felkutatni az építész életművét, megvalósult és még álló épületeit lefotózni. Ebből született a *Mi maradt a 100 éves Medgyaszay-épületekből 2017-re?* című kiállítás. Ezután egyre inkább a templomok fotózása felé fordultam, és természetesen a templomépítészettel kapcsolatos irodalomba is beleástam magam.

– **Kiállításán az 1945 után Magyarországon épült templomokat mutatja be. Miért ezt az időszakot választotta?**

– A rendszerváltás után nagyon sok templom épült hazánkban, de azt kevesen tudják, hogy 1945 és 1989 között több mint kétszázötven templommal lett gazdagabb az országunk. Ezek főleg római katolikus templomok, de református és evangélikus is van közöttük. A szakirodalmi kutatás során az összes – közel négyszázötven – templomot az internet segítségével megnéztem, és közülük választottam ki azt az ötven szagrális épületet, amelyeket lefényképeztem. Ezek közül a mostani kiállításon harminc szerepel.

– **Mennyire lehet különbséget tenni a rendszerváltás előtti és az azt követő templomépítészet között?**

– A közvetlenül az 1948-as fordulat után épült templomok közül sok

alig-alig felelt meg a liturgiai követelményeknek. Kivételek természetesen vannak, ilyen Sándy Gyula nyíregyháza-borbányai evangélikus temploma is. Ebből az időszakból ki kell emelni Árkay Bertalant is, aki a modern magyar építészet egyik úttörője volt. Ő képviselte az átmenetet a korábbi és az új építésze-generáció között.

– **Hol és hogyan épültek leginkább templomok ebben az időszakban?**

– A politikai nyomás következtében új templomokat főleg a hatalmi központok hatókörétől valamelyest távol eső településeken lehetett építeni. Még ezeken a helyeken is találékonyra volt szükség az egyházi célú építkezésekhez. Községi épületre adtak engedélyt, így sok helyen kultúrház vagy mozi létesítését kezdeményezte a plébános. Az engedély birtokában elkezdtek építkezni, majd funkcióváltást kérvényeztek az illetékes hatóságtól. Az így megkapott engedély birtokában épült át például Árkay Bertalan tervei szerint Horton a

Szentlélek Eljövetele néven 1955-ben felszentelt római katolikus templom. Itt még két torony épülhetett, szemben az állami pénzből megvalósított, különleges formájú taksonyi templommal, ahol a magas, attikafalás homlokzat torony nélkül is erős jelként mutatja az épület funkcióját, jelentőségét. Az 1958-ban felszentelt templom egy politikailag engedékeny időszak eredménye. Az 1960-as években már kicsit szabadabban engedték a templomépítést. Csaba László építész hollóházi temploma jó példa arra, hogy abban az időben is lehetett hazánkban világszinten elismert egyházi épületet építeni. A rendszerváltás előtt is születtek kiemelkedő alkotások, de 1989 után sokkal szabadabban tudtak templomot tervezni és bennük az új tendenciákat is érvényesíteni. Az 1990 után épített evangélikus templomoknál így jelenhetett meg a nyers téglafal, amely nemcsak kívül, hanem több esetben a belső térben is domináns.

– Mit jelent fotóművészként templomot fotózni?

– Egy építésznek a templom az egyik legnehezebb tervezési feladat. Ez ugyanis nem egyszerűen egy épület, hanem úgy kell kialakítani a belső teret, hogy az liturgikus célra, az istentiszteletre, illetve a misére alkalmassá váljon. A tér kialakítása a római katolikus egyházban a legszigorúbb, de a második vatikáni zsinat óta ott is több lehetőségük van a templomot tervező építésznek. Fotósként azt keresem és próbálom ábrázolni, hogy mi az, ami meghitté tehet egy teret. Emellett azt is rögzítem, hogy a tervező milyen szerkezeti megoldásokat, anyagokat alkalmazott, és azokat hogyan használta a templom megformálásakor. Fotóművészként a részletekben szeretem megmutatni az épületek különlegességét, mert így tudom szemléltetni a rész és egész közötti viszonyt.

– Római és görögkatolikus, református és evangélikus templomokat is fotóztott, így a felekezetek egyediségeit is megfigyelhette...

– Érdekes volt megtapasztalni a sokszínűséget, de az egyes felekezeteken belüli templomok vonatkozásában is igaz, hogy minden templomnak más a hangulata. Például a gyáli református templom különlegessége, hogy a fedélszék szabad és nyitott. A klasszikus református templomoktól eltérően így nincsen fakazettás mennyezete, hanem

egy faerdőre emlékeztető „szerkezeti erdő” van helyette. A tiszabercei református templomban pedig ha valaki háttal áll az úrasztalának, akkor könnyen egy művelődési házban képzelheti magát: magas beltér, négyzetekre osztott, vasbeton szerkezetű mennyezet határozza meg a teret. Elmondható: itt a lelkipásztor és a gyülekezet feladata, hogy lélekkel töltsen meg a teret. Érdekes volt megfigyelni, hogy sok templom látszólag készen van, de aki ismeri az egyes felekezeteket, az tudja, hogy közülük számos nem minden elemében készült el. Erre példa a szikszói görögkatolikus templom, amely térkialakításában nagyon szép, méltóságteljes épület, ugyanakkor az ikonosztáz még nem teljes. Ettől még természetesen nagyon jól lehet a templomot használni. Remélem, hogy a ma hiányos ikonosztáz néhány év múlva teljes lesz.

– Korábban a Tisza, majd a Duna hídjait fotózta. A híd a két part, valamint az ember és ember közötti kapcsolat szimbóluma is, míg a templom az Isten és ember, valamint az ember és ember közötti közösség szimbolikus és megjelölt helye. Mennyire tudatos ez a fajta témaválasztás?

– Be kell vallanom, hogy mindez véletlen. Ha a mai Szlovákiában található, rárósmúlyadi [Mula] templomot nem látom meg, akkor valószínűleg Medgyaszay életművével sem kezdek el foglalkozni, és elképzelhető, hogy templomokat sem fotóztam volna.

– Művészi koncepciója szerint a rész és az egész viszonyával kívánja bemutatni a harmóniát is. Ez minden esetben megvalósítható?

– Nem mindenhol, de a legtöbb esetben a legjellemzőbbet talán érzékeltetni lehet. Arra törekszem, hogy ezeket a felfedzéseimet harmonikusan komponáljam meg, és úgy rögzítsem. Erre jó példa a Makovecz Imre által tervezett síófoki evangélikus templom. Ebben a térben a nyers fa, a megrepedt fa és a tetőtartó gerendák lettek számomra a meghatározók. Az oltár feletti Jézus-faszobor természetesen fontos, de szerintem nem jellemző motívuma Makovecz templomának.

– Folytatja a templomok fotózását?

– Még számtalan nagyon izgalmas épület van, ezért mindenképpen folytatni szeretném ezt a munkát. Minden e tárgyú jelentős építészeti alkotást szeretnék bemutatni.

■ GALAMBOS ÁDÁM

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Gyukics Péter Ég és föld találkozása a korszerű templomépítészetben – válogatás az 1945 utáni hazai keresztény templomépítészetből című kiállítása március 22-től április 4-ig a Dunakeszi Körösi Csoma Sándor Általános Iskolában (Dunakeszi, Garas utca 26.), április 5-től 22-ig a Párbeszéd Házában (1085 Budapest, Horánszky utca 20.) lesz látható.

Mást kaptam!

Szokatok bevásárolni? És azt vesztek, amit kértek tőletek? Az én családomban ez valahogy mindenkinek nehézséget okoz. Elküldöm egy liter tejért valamelyik családtagomat, és visszajön üres kézzel: „Nem volt, csak félliteres” – mondja. Megkérek valakit, hogy hozzon vaját a süteményhez, és egy doboz margarinnal tér haza. „Olcsóbb volt” – von vállat. Narancs helyett citromot vesznek, krumpli helyett almát. Néha meg is magyarázzák: „Jobban szeretjük.”

Ez jól is hangzik, csak, mondjuk, a paprikás alma nem biztos, hogy van olyan jó, mint a paprikás krumpli. És a limonádé is furcsa narancsból. A dobozos margarin meg teljesen alkalmatlan sütésre. Vakargatom a fejemet, hogy ne morogjak már állandóan. Nem szeretem, ha mászt kapok, mint amit kértem.

Ahogy végigmondom magamban ezt a mondatot, rögtön eszembe jut, milyen gyakran motyogok hasonlókat Istennek is. Strandra készültünk, és nincs jó idő?

Mást kaptam! Bemegyünk a városba egy hosszú listával, hogy megvásároljuk a szükséges dolgokat, és az üzletek – például leltár miatt – nincsenek nyitva? Mást kaptam! Nagy nehezen leszervezem, hogy eljussak egy koncertre. Hát nem éppen azon a napon betegszik meg az előadó? Mást kaptam!

Na, azért ne tartsátok olyan tragikus fordulatokkal teli nyomorúságnak az életemet. Természetesen vannak benne jó dolgok, emlékezetes események is. De azért időnként eszembe jut, hogy én nem ezért imádkoztam. Néha ugyanis eltéved a szívem, és úgy gondolok Istenre, mint egy szolgáltatóra. Én imádkozom, elmegyek templomba, még orgonálok

is, szóval szépen megteszem, ami az én dolgom, ő meg cserébe megáld, támogat, megvéd, ahogy megegyeztünk. Az üzlet az üzlet! Ha mindketten betartjuk a megállapodást, akkor rendben mennek a dolgok, de ha az egyik állandóan megszegi, akkor baj lesz.

A vicces ebben az, hogy Isten egyáltalán nem ilyen. Nem vagyok a főnöke, de még csak a tanácsadója sem. Ő kezdte és ő is fogja elvégezni bennem a jót. Ő teremtett mindent, ami körülvesz, és ő látja át abszolút tisztán az egész világot – benne a hatalmas, távoli csillagrendszerektől a parányi atomokig.

Amikor én azt hiszem, hogy jobban tudom, mi a jó, rendkívül mulatságosan viselkedem. Vagy inkább szájalmasan bután. Képzeltetek csak el egy hangyát, aki csipőre teszi a kezét, és kiabál nektek a magasba, hogy ide több morzsát szórjatok, oda meg inkább kevesebbet. Na, nagyjából ennyi rálátásom van nekem is a világmindenség dolgaira. És ezzel a szerény kis eszemmel még tanácsokat is osztok, sőt azt hiszem, hogy jogom van duzzogni.

Egyszer különösen nagyon megsértődtem Istenre. Beteg lettem, de persze imádkoztam, hogy ne legyen komoly a dolog. Nyár volt, sütött a nap hét ágra, szünidőben ezer ötletem lett volna, mivel tölthetném el az időmet. Hát, erre be kellett feküdnöm a kórházba. Nagyon utáltam a dolgot. Az első nap még tűrhető volt, mert legalább egyszer kialudtam magam, de utána hétvége lett, és akkor még csak vizsgálatok sem voltak, szóval teljesen fölöslegesen kellett ott aszalódnom. Olyan csalódott voltam, hogy nem is bírtam ágyban maradni. Lementem az emeletről a kertbe, elkezdtem kihúzgálni a parlagfűvet, hogy valamit mégis csináljak.

Nem telt bele sok idő, olyan lett a kezem, mint egy felfújtt gumikesztyű. Feszült rajta a bőr, annyira feldagadt, és rettenetesen viszketett is. Morogva visszakászálódtam az emeletre. Isten teljesen ki akar velem tolni! Nem sokkal később szépen kezdett a dagadás továbbterjedni. Mire észbe kaptam, már a folyosóra is alig tudtam kidöcögni. Olyan allergia-rohamom lett, hogy nem is emlékszem pontosan mindenre. Az biztos, hogy ott és akkor nagyon jó volt, hogy van hozzáférő egészségügyis a közelben, aki beköt egy infúziót, és figyel rám, míg legalább annyit elérek, hogy kilássak a szememen.

Eltelt egy-két nap, míg felfogtam, mit úsztam épp meg. De még akkor is morcos voltam egy kicsit. Jó, ez most kiderült, és ilyen drámaian, de még mindig benn tartottak a kórházban, pedig már erősen mehetnékem volt.

Ekkor egy idős néni lett a szobatársam. Mivel pont elegendő volt mindenből, nem nagyon szóltam szegényhez. Ő viszont nem zavartatta magát, mesélt és mesélt, szóval tartott egész nap. Egy különös család története rajzolódott ki a lelki szemem előtt, ahogy hallgattam. Nagyon tanulságos és szép történet. Ahogy telt az idő, egyre inkább úgy éreztem, hogy szerencsés vagyok, amiért megismerkedhetek és időt tölthetek ezzel a nénivel.

Mire aztán hazamehettem, már tudtam, hogy jó helyen voltam. Az igazán meghatározó azonban az volt, hogy az én undok hallgatásomat szobatársam nagy nyitottságnak és komoly figyelemnek élte meg. Tele volt hálával az együtt töltött időért. Nem mertem neki bevallani, hogy bennem mi játszódott le, csak annyit mondtam, hogy áldás volt számomra a találkozásunk.

Pedig akkor is mást kaptam. ■

Sokat gondolkodtam az irgalmas samaritánus történetén. Egy embert rablók támadtak meg. Kirabolták, megverték, ott hagyták magára az út szélén. Az első arra járóról azt képzelte, biztosan segít, hiszen Isten szolgálja. Sajnos csalódnia kellett. A másodiknál reménykedett, mert saját népéből való volt, a templomnál dolgozott. Ám az is cserben hagyta. A harmadik idegen volt. Olyan, akit megvetettek, és akivel nem is szívesen álltak volna szóba az akkori izráeliták. Na, ez pláne ott fogja hagyni. Lehet, hogy még rúg is rajta egyet – körülbelül ezt várhatta a földön fekvő sebesült. Ám éppen ő segítette rajta.

Amikor az idegen olajjal és borral kimosta a sebeit, lehet, hogy fájtt is egy kicsit a kezelés. De aztán a vándor biztonságos helyre vitte a sebesültet, és gondoskodott róla.

Mást kapni, mint amit vártunk, sokszor meglepő, de beleillik abba a bölcs gondoskodásba, amellyel a szerető mennyei Atya felénk, gyermekei felé fordul.

Vezesd a pillangókat a felhőkhöz. Az útlejtekbe akadó betűk segítségével ki tudod egészíteni az aranymondást

Pályázati felhívás nevelési-oktatási intézmény vezetői álláshelyének betöltésére. Az Alberti Evangélikus Egyházközség presbitériuma pályázatot hirdet a Roszik Mihály Evangélikus Általános Iskola intézményvezetői (magasabb vezető) munkakör betöltésére. A jogviszony időtartama határozatlan idejű jogviszony. A foglalkoztatás jellege: teljes munkaidő. A vezetői megbízás határozott időre, öt évre, 2019. július 1-jétől 2024. június 30-áig szól. A munkavégzés helye: 2730 Albertirsa, Pesti út 110. A munkakörbe tartozó, illetve a vezetői megbízással járó lényeges feladatok: az intézmény szakszerű és törvényes működtetése, az intézményvezetői feladatok ellátása a vonatkozó jogszabályok és munkaköri leírás alapján. Illetmény és juttatások: az illetmény megállapítására és a juttatásokra a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény, valamint a 326/2013. (VIII. 30.) számú kormányrendelet rendelkezései, továbbá a Magyarországi Evangélikus Egyház vonatkozó jogszabályai az irányadók. Szolgálati lakást nem tudunk biztosítani.

Pályázati feltételek: főiskolai szintű végzettség és szakképzettség • pedagógus-szakvizsga keretében szerzett intézményvezetői szakképzettség • legalább öt év szakmai gyakorlat (előny: vezetői tapasztalat) • az intézményben pedagógus-munkakörben fennálló, határozatlan időre, teljes munkaidőre szóló alkalmazás vagy a megbízással egyidejűleg pedagógus-munkakörben történő, határozatlan időre, teljes munkaidőre szóló alkalmazás • a jelentkező evangélikus vallású, konfirmált legyen • lelkészi ajánlás.

A pályázat tartalma: a pályázó munkahelyének, beosztásának bemutatása • részletes szakmai önéletrajza • az intézmény vezetésére vonatkozó szakmai programja, szakmai helyzetelemzésre épülő fejlesztési elképzelései. A pályázat mellékletei: a legmagasabb iskolai végzettséget igazoló okiratok másolata; a pályázat befogadása esetén az eredeti okiratok bemutatása • érvényes erkölcsi bizonyítvány • nyilatkozat arról, hogy a pályázó hozzájárul személyes adatainak a pályázattal összefüggő kezeléséhez.

A munkakör legkorábban 2019. július 1. napjától tölthető be. A pályázat benyújtásának határideje: 2019. április 15. A pályázati kiírással kapcsolatosan további információt Szilák-Túri Krisztina lelkész asszony nyújt a 20/824-6505-ös telefonszámon. A pályázók részére biztosítjuk a helyszíni megtekintés lehetőségét. A pályázatok benyújtásának módja: postai úton, a pályázatnak az Alberti Evangélikus Egyházközség címére való megküldésével (2730 Albertirsa, Pesti út 106. Pf. 18). A borítékra kérjük ráírni: intézményvezetői pályázat. A pályázatok benyújtására és közzétételére vonatkozó hatályos előírásokat a Magyarországi Evangélikus Egyház 2005. VIII. tv. 60. §-a, a 2011. évi CXCV. törvény a köznevelésről, valamint a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) Emmi-rendelet tartalmazza.

Nyugdíjas papnék és lelkésznek találkozájára hív minden érintettet és érdeklődőt egyházunk női missziói szolgálata április 6-án 9.30-tól a Deák téri evangélikus egyházközség tanácstermébe (1052 Budapest, Deák tér 4.). Előadást tart Gáncs Péter nyugalmazott püspök.

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÖRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontode.hu

Levél cím: 2162 Örbottyán, Rákóczi u. 134. Pf. 10.

Telefon: 28/360-170, 30/948-9575, 30/728-8161.

E-mail: gombosmi@harangontes.hu, info@harangontode.hu.

Missziói pályázat. A Magyarországi Evangélikus Egyház Evangelizációs és Missziói Bizottsága pályázatot ír ki az evangélikus gyülekezetek és egyházmegyék missziói munkájának támogatására. Csak önálló jogi személyiséggel rendelkező egyházközség adhat be pályázatot. Pályázni lehet missziói programok vagy missziói kiadványok megjelentetésének a támogatására. Azokat a pályázatokat tudjuk támogatni, amelyek hangsúlyosan evangelizációs és missziói tartalmat hordoznak. Az ifjúsági és gyermekmunkát az ifjúsági és gyermekbizottság által kiírt pályázat segíti. A benyújtott pályázatokat a fent említett bizottság delegált tagjai bírálják el. A támogatottak listája az *Evangélikus Életben*, az Evangélikus Missziói Központ honlapján és a *Fraterneten* is megjelenik. Az eredményről külön értesítést nem küldünk. Pályázati keret: 4,5 millió forint. Megpályázható összeg: 50–150 ezer forint. A pályázatok beérkezési határideje: április 30. Az elbírálás várható időpontja: május 31. A kifizetés határideje: az elbírálást követő tizenöt napon belül. Pályázni csak hiánytalanul kitöltött hivatalos űrlapon lehet. Az űrlap az Evangélikus Missziói Központ honlapjáról tölthető le: Misszio.lutheran.hu, illetve az evmis@lutheran.hu e-mail-címen igényelhető. Szabálytalanul kitöltött és határidőn túl érkezett pályázatokat nem fogadunk el. Azok a gyülekezetek nem pályázhatnak, amelyek az előző év(ek)ben nem számoltak el a pályázaton nyert támogatásról. Az aláírt és lebélyegzett pályázatot e-mailben kérjük beküldeni a következő címre: evmis@lutheran.hu. Ha a pályázó a kapott összegről nem számol el, a következő években nem pályázhat, és a támogatást vissza kell fizetnie. A pályázattal elszámolni december 15-ig kell. Az elszámolás tartalma: beszámoló a megvalósult programról/kiadványról; a pályázati cél megvalósítását igazoló számviteli bizonylatok záradékolt, hitelesített másolatai; a pénzügyi teljesítést (kifizetést) igazoló bizonylatok. Az elszámoláshoz űrlapot nem küldünk. Az elszámolást az Evangélikus Missziói Központba kell elküldeni: 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38.

Felhívás az egyházzenei bizottság pályázataira. Egyházunk egyházzenei bizottsága idén is meghirdeti az egyházzenei tevékenység és az orgonajavítás anyagi támogatását segítő pályázatait. A pályázat részletes kiírása és a pályázati adatlapok az Egyhazzene.lutheran.hu honlapon található. Elektronikus hozzáférés hiányában írásban vagy telefonon lehet felvilágosítást és adatlapot kérni a következő címen: Kende Guszta, 8360 Keszthely, Hévízi út 46., illetve a 20/770-3741-es telefonszámon. Mindkét pályázat beadási határideje május 24. Késve és hiányosan beadott pályázatokat nem tudunk figyelembe venni.

Egyházzenei bizottság

Az Evangélikus Missziói Központ nyári konferenciája. Helyszín: a piliscsabai Béthel Evangélikus Missziói Otthon (Széchenyi u. 8–12.); időpont: június 30-tól július 3-ig. „...törekedj békeségre, és kövesd azt!” (Zsolt 34,15) Szolgálattevők: Szemerei János püspök, Kondor Péter püspök, Lupták György és Luptákné Hanvay Mária lelkészek, Száva Lajos Vazul börtönmissziós munkatárs, Jeanne-Marie Wenckheim Dickens grófnő, Jánosa Attila börtönlelkész, Prókai Árpád lelkész és Prókainé Sepsi Ilona lelképásztori munkatárs, Szemerédi Bernadett és Széplaky Géza előadó-művészek, Kósa Gergely lelkész, Olaj-Rabóczky Anett és Olaj Dávid (Abortusz.hu), Szeverényi János lelkész. Részvételi díj: 14 ezer forint, 3–14 éves korúaknak 6000 forint. Ágyneműhuzatot lehet hozni. Ágyneműigény esetén egyszeri mosatási díj: 700 forint/fő. Jelentkezési határidő: június 10. Jelentkezni lehet postai úton, telefonon vagy e-mailben: Evangélikus Missziói Központ, 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40.; telefon: 1/400-3057; e-mail: evmis@lutheran.hu.

Ökumenikus találkozó. Minden hónap harmadik vasárnapján 17.30-kor ökumenikus találkozóra, istentiszteletre és előadásra várjuk az érdeklődőket a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának székházába (1117 Bp., Magyar tudósok körútja 3.) a földszinti tanácsterembe *Az egyház egységéért – az év egészében gondolat jegyében.* A március 17-i előadás témája: *Jelentős kozmosztörténelmi események* (Békássy Csaba fizikus). A teljes liturgiájú, eucharisztikus istentisztelet igehirdetésének témája: *A Krisztuskövetők mint munka- és teremtőtársak.* A szolgálatot Pintér Imre lelképásztor, a Magyar Pünkösdi Egyház alelnöke végzi. Szeretettel várjuk a korábbi Farkasréti Ökumenikus Közösség, a volt KÖT, a Fokoláre, az Ökumenikus Lelkészkonferencia, a hittudományi egyetemek, valamint az International Ecumenical Fellowship magyar régiójának tagjait, és az érdeklődőket is.

Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend

Gyűjtő venne bélyeggyűjteményt, postai képes levelezőlapot. Tel.: 1/322-8439, 20/522-5690.

Autó eladó. Első tulajdonostól jó állapotú, ötéves Kia Carens 1.6 GDI EX eladó. Magyarországon újonnan forgalomba helyezték; szervizkönyvvel; garanciális, 102 910 kilométert futott. 135 lóerős, benzines, elsőkerék-meghajtású. Hatsebességes manuális váltó, ABS, ASR, tempomat, szervokormány, centrálzár, automata klíma, vezetőoldali, utasoldali és függőnylégzsák, elektromos ablak elöl és hátul, elektromos tükör, színezett üveg, CD-s autórádió, autótelefon. Műszaki vizsga érvényessége: 2019. április. Ár: 3 399 000 forint. Érdeklődni: balint.antal@lutheran.hu, telefon: 20/824-6369.

Köszönetnyilvánítás. Hálás szívvel mondunk köszönetet mindazoknak, akik dr. Foltin Brunó nyugalmazott lelkész elhunytakor osztoztak gyászunkban, részt vettek a temetésen, virágaikkal vagy adományaikkal kifejezték együttérzésüket, vagy bármilyen módon részt vállaltak a méltón lebonyolított temetés és az azt követő szeretetvendégség megszervezésében. Köszönetünket fejezzük ki a péteri önkormányzat képviselő-testülete és a Péteri Evangélikus Egyházközség számára, akik saját halottjuknak tekintették szerettünket.

A gyászoló család

Romagyilkosságok áldozataira emlékeztek

A romák elleni 2008–2009-es sorozatgyilkosság áldozataira emlékeztek Budapesten február 23-án; tíz éve éppen ezen a napon lőttek le Tatárszentgyörgyön egy roma kisfiút az édesapjával együtt. A résztvevők a II. János Pál pápa téren gyűltek össze, a szervezők – roma civil szervezetek, nemzetiségi önkormányzatok és aktivisták – emléktáblát lepleztek le, amelynek közelében koszorúkat, virágokat, gyertyákat helyeztek el. Az emlékezők ezután fáklyákkal a Deák Ferenc térre vonultak. Az evangélikus templomban tartott istentiszteleten Smidéliusz Gábor igazgató lelkész szolgált igehirdetéssel.

FOTO: ROVÁCS ATTILA / MTI

„Hadrendbe állt és megkezdte menetelését a cigányokkal szembeni gyűlölet” Hidvégi-Balogh Attila, a RomNet főszerkesztője szerint, amikor 2007 végén egyenruhások vonultak fel Tatárszentgyörgyön. „Szárnyat bontott a kirekesztő retorika” – vélekedett. A cselekményeket felidézve jelezte, hogy a támadók sörétes fegyvereket, Molotov-koktélokot vetettek be. Mindenre emlékezni kell, mert fontos történelmi események zajlottak. Arról is beszélt, hogy továbbra sem lehet tudni, kik voltak az ötletadók, és hogy kik pénzelték a támadókat.

Korábban az Emberi Erőforrások Minisztériumának munkatársai koszorút helyeztek el a Tatárszentgyörgyön tíz éve meggyilkolt áldozatok sírjánál. A tárcsa a szombati közleményében emlékeztetett arra, hogy 2008–2009-ben kilenc településen támadtak rasszista indítékból romákra. A gyilkosságsorozatban hatan meghaltak.

A Liberálisok közleményben szólították fel a kormányt, hogy nyilvánítsa nemzeti gyásznappá a tatárszentgyörgyi romagyilkosság napját. „Február 23-a nem csupán a roma magyarok, egy társadalmi kisebbség tragédiája, hanem az egész magyar nemzeté. Fontos, hogy évről évre emlékeztessünk minden magyar állampolgárt arra az eseménysorozatra, mely összesen hat ártatlan roma honfitársunk halálához vezetett, és melyek mögött kizárólag az előítéletek, a rasszizmus, a kirekesztés és a gyűlölet állt” – olvasható a közleményben.

A Kúria 2016 januárjában jogerősen megállapította a vádlottak bűnösségét: hárman tényleges életfogytiglant kaptak, a negyedrendű vádlottra pedig tizenhárom év fegyházbüntetést szabtak ki.

■ Forrás: MTI

Megszabadulni az idő fogságából

Tizedik KÖSZI Téli berek évindító hétvége

Ha február, akkor KÖSZI és Téli berek. A Keresztény Önkéntesek Szövetsége az Ifjúságért és Gyermekekért Egyesület idei Téli berek évindító hétvégéje február 7–10. között zajlott a Szívvel-Lélekkel Alapítvánnyal együttműködésben. Helyszíne Órbottyán volt: az Ellel Ministries elnevezésű nemzetközi keresztény szervezet látta vendégül a táborozókat. Az Úr Rétje nevet viselő konferencia-központ – hatalmas parkban, egy tó körül álló vendégházak – még a hideg téli napokon is hívogat az elcsendesedésre.

FOTÓ: CSERNI BOGÁRKA

Az esti áhítat elején a tábor lelki vezetőjének, Szabó B. András evangélikus lelkésznek a hívására a résztvevők megszabadultak időmérő eszközeiktől, kifejezve maguk és egymás számára, hogy készen állnak megszabadulni az idő fogságából. A hétvége témája ugyanis az idő volt, ami gyakran túl kevés: a határidők szorításában folyton sietünk, mégis örök késésben vagyunk. Legalábbis a többség így érzi. A nyitóestén azután kiderült, hogy nem lehetetlen az időt jól beosztani...

„Kezdzetek el élni, hogy legyen mit mesélni” – az Anna and the Barbies zenekar népszerű dalának kezdősora volt az érkezést követő nap mottója. Keveházi D. Sámuel, a KÖSZI-táborok zenei vezetője és örökös jókedvfelelőse tartotta a reggeli áhítatot, amelyben arra mutatott rá, hogy a világmindenség idejéhez képest

emberi létünk ugyan csak percnyi – mégis fontos és értékes.

A nap programja a vácrátóti arborétumban folytatódott. A hatalmas kertben sétálva többeknek eszébe juthatott: miért is nincs idő arra máskor, hogy eljussunk egy kertbe?

A délelőtti merengésből Hamar Domonkos rázta fel a táborlakókat. Az időmenedzsmenttel foglalkozó tréner a Getting Things Done (GTD; magyarul „elintézni dolgokat”) módszerről szóló előadásában szembesítette a jelenlévőket azzal, hogy a túlhajszoltság éppolyan népbetegség, mint a cukorbetegség vagy a magas vérnyomás. Szabó B. András az emberi végesség és az isteni végtelenség kapcsolatáról elmélkedett, Rihay Szabolcs evangélikus lelkész pedig felfedte, milyen utat járt be addig, amíg tudatosan úgy dön-

tött: többé nem siet. „Ha lassítunk, utolér minden, ami fontos: színek, szagok, ízek, emberek, örömök, talán még az Isten is” – mutatott rá áhítatában.

A másnap reggeli áhítaton Keveházi D. Sámuel a bethesdai gyógyítás történetét idézte fel. „Akarsz-e meggyógyulni?” – kérdezte Jézus a harmincnégy éves beteg férfitől. És meggyógyította, pedig szombat volt. Mert az ember fontosabb, mint a szombat.

A délelőtti vendége volt Prikryl Edina, az ez évi Csillagpont református ifjúsági találkozó koordinátora, aki az idei tervekről mesélt a táborlakóknak. A Csillagponton 2011 óta a KÖSZI is jelen van: a KÖSZI-köztől már több éve népszerű színpaltja a református ifjúsági fesztiválnak is.

A Téli berek évindító hétvége szombat két izgalmas programmal folytatódott. Dr. Kővári-Horváth Márta időgazdálkodási minitréningjének keretében kisebb csoportokban dolgozva kereshették a résztvevők a gyógyírt az idővel kapcsolatos bajaikra. Dr. Horváthné Pellionisz Petra meseterápiás foglalkozásán pedig a mesebeli kígyó jelképezte a magunkkal cipelt terheket.

Mi tart vissza attól, hogy elengedjük azt, ami a vállunkat nyomja? Az előadó utalt a szombat esti áhítatra, amelyben Rihay Szabolcs elmondta, hogy azért tudott jelentősen változni, mert életében a biztos pont a názareti Jézus volt.

Az utolsó nap reggelén felépült a KÖSZI-labirintus: egy olyan tér, amely ezúttal az elmúlt évet szimbolizálta. Körbesétálva ki-ki felidézhetette az év legfontosabb eseményeit, azokat, amelyekre jó visszaemlékeznie, és azokat is, amelyeket inkább el kellene felejteni.

A tábor záró nyolcvanegyedik KÖSZI Megálló istentiszteletet Szabó B. András tartotta. Az élet labirintus – mondta prédikációjában –, amely akadályozza a gyors haladást, megállásra és gondolkodásra készítet. Az ember pedig egy olyan katedrálisra hasonlít, amely mindig építés alatt van, soha nem készül el. (Az istentiszteletéről részletes beszámoló olvasható *Az élet egy labirintus* címmel az Evangelikus.hu portálon.)

■ RIHAY-KOVÁCS ZITA

A KÖSZI csapata már szervezi a 7–12. osztályosoknak szóló 13. KÖSZI Életfonal életvezetési tábor, melyet április 4–7. között tartanak Piliscsabán, a Béthel Evangélikus Missziói Otthonban. A táborban „Dönts okosan!” mottóval a kamaszok döntési helyzeteivel, választási lehetőségeivel foglalkoznak. Már lehet jelentkezni a Koszi.net oldalon, amelyen bővebb információk is olvashatók.

Bál az ifjúságért

A szarvasi evangélikusok február 16-án este az Árpád Szálló rendezvénytermében tartották hatodik jótékonyági báljukat, amelyen a farsangi hangulatról Kepenyés Pál és zenekara gondoskodott.

A bál háziasszonya ismét Hegedűs Éva volt, s az alkalom kezdetén Lázár Zsolt esperes köszöntötte a résztvevőket. Ezt követően dr. Melis János címzetes főjegyző fogalmazta meg a város köszöntését. Dr. Czinkóczy Mihály ótemplomi felügyelő a szarvasi evangélikusok nevében üdvözölte a bálzókat, és megköszönte a

tanárok, a diákok, valamint a támogatók segítségét. A bál idei céljaként ismét az ifjúsági munkát nevezte meg.

Az esten több mint kétszázan vettek részt. A hagyományhoz tartozik a nyolcadikosok nyitótánca, akik frakkban, illetve estélyi ruhában fogadták a vendégeket és árusították a tombolát. Balázs

Dominik és Kondacs Jázmin Bíborka, a szentesi Szilver Táncsport Egyesület és Művészeti Iskola versenytáncosai latin táncokat mutattak be.

A Szivárvány Színjászó Tehetségműhely idén is remek táncclal járult hozzá az est hangulatához, Rómába repítették a résztvevőket egy karneválba.

A tombolára közel kétszáz felajánlás érkezett. A díjak között volt a polgármester kerékpárja, az alpolgármester macija és – a Szarvas Lux Kft. felajánlásában – egy kétfős hétvége az Aqua Spa Konferencia- és Wellnesshotelben.

■ *Forrás: Facebook.com / Szarvas-Ótemplomi Evangélikus Egyházközség*

FOTÓK: WALLÓ ZOLTÁN

Befejezés előtt Mel Gibson feltámadásról szóló filmje

Talán már idén, de legkésőbb 2020 húsvétja előtt a mozikba kerül *A passió*-nak, minden idők legsikeresebb vallási témájú filmjének folytatása, amely a feltámadásról szól – adta hírül spanyol filmes portálokra hivatkozva az osztrák katolikus hírügynökség, a Kathpress.

FOTÓ: REX FEATURES

Mel Gibson (balra) *A passió* rendezése közben a Jézust alakító Jim Caviezelt instruálja

Az Izraelben, Marokkóban és több európai helyszínen forgatott film középpontjában a Jézus halálát követő három nap áll, az az időtartam, amelyet eddig még nemigen emelt ki egy film sem – nyilatkozta Alfonso Mendiz, a barcelonai egyetem, az Universitat Internacional de Catalunya kommunikációtudomány-professzora.

A beszámolók szerint a film a sírba tétel-lel kezdődik, és az említett, a feltámadásig eltelő három napra koncentrál, amelyet Jézus tanítványai félelemben éltek meg. Az alkotás aztán ezt az utat bejárva a feltámadásban csúcsozódik ki.

Mendiz szerint a film foglalkozik a Jézus halála után Heródes környezeté-

ben kialakult intrikákkal is; hangsúlyt kap Poncius Pilátus, Kajafás zsidó főpap és Júdás apostol alakja, illetve a hatalomvágy és a hatalom megszerzése.

A források szerint a film költségvetése húszmillió dollár körül mozog – erősítette meg a Samuel Goldwyn Films. Ahogy *A passió*ban, úgy a készülő folytatásban is Jim Caviezel játssza Jézust, Mária szerepében Maia Morgenstern, János apostolában Christo Jivkov, Péterében pedig Francesco De Vito lesz látható. A forgatókönyv első változata Dan Gordon (*Hurrikán*) nevéhez köthető, amelyet aztán Randall Wallace (*A rettenthetetlen*) erőteljesen átdolgozott.

Caviezel 2018-ban az *USA Today*nek adott interjúban úgy nyilatkozott, hogy a készülő alkotás a történelem legnagyobb filmje lesz. Úgy vélte, egyes részletei bizonyosan sokkolni fogják a nézőt. De Gibson nem akarja átlépni a „túlvilág határát” – fogalmazott a színész. A rendező pedig ezt megelőzően arról beszélt, hogy filmjének témája nemcsak a feltámadás csodálatos eseménye lesz, hanem mindazok a történések is, amelyek kapcsolatban álltak a feltámadással, hogy annak tényét még inkább kiemeljék.

A bevételt tekintve – több mint hatszázmillió dollár – a 2004-ben bemutatott *A passió* tekinthető az eddigi legsikeresebb vallási témájú filmnek.

■ Forrás: Kathpress, Magyar Kurír

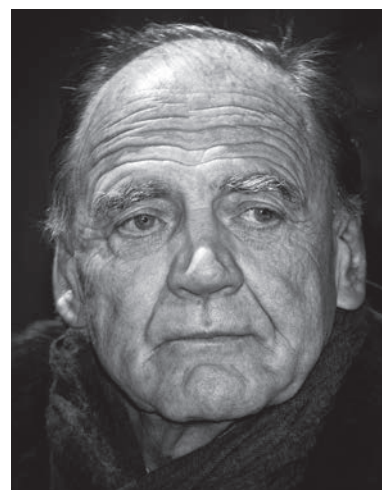
Elhunyt Bruno Ganz

Hetvenhét éves korában Zürichben elhunyt Bruno Ganz svájci színész, a *Berlin fölött az ég* felejthetetlen angyalának alakítója, *A bukás* című filmben pedig Hitler megformálója. A művész hosszú betegség után, február 16-án virradóra hunyt el otthonában, családjá körében.

A német nyelvterület színművésztének egyik legnagyobb alakja Zürichben született, svájci apa és olasz anya gyermekeként. Filmes pályafutása az 1970-es években indult. Wim Wenders *Berlin*

fölött az ég című 1987-es alkotásában – amely a múlt századi Európa történelmi szimbólumaként ábrázolta a megosztott várost – egy angyalt alakított, aki az örökkévalóságot hagyja ott az emberi lét végességéért. Bruno Ganz emlékezetes alakítást nyújtott Eric Till 2003-ban bemutatott, *Luther* című filmjében is, amelyben ő formálta meg a későbbi reformátor gyóntatópapját, Johann von Staupitzot.

■ MTI

Elkészült a Luther-rajzfilmsorozat lengyel verziója

A negyvenmillió Lengyelországban a mintegy hatvanezer tagot számláló evangélikus egyház a Lutheránus Világszövetség támogatásával, Jerzy Latos rendezésében valósította meg a nagy projektet, a Luther Animációs Műhely Luther Márton életét bemutató rajzfilmsorozatának lefordítását. A lengyelül szinkronizált filmek a bemutatónapján újtára indított önálló honlapon korlátlanul elérhetők.

A Varsóban január 24-én megrendezett bemutatón levetítették a sorozat három epizódját, megszólaltak a házigazdák – Jerzy Samiec püspök és Kovács Orsolya Zsuzsanna nagykövet –, a Luther Animációs Műhely, illetve a Magyarországi Evangélikus Egyház képviseletében pedig Richly Zsolt rendező és Pap Kinga Marjatta (képünkön). A film tartalmi elemeit Jerzy Sojka evangélikus és Sebastian Duda katolikus teológus méltatta.

Amint a bemutatón elhangzott, a tíz-epizódos sorozat a Magyarországi Evangélikus Egyház megrendelésére készült, egyházunk különleges hozzájárulásaként a 2017-es reformációi évfordulóhoz. A sorozat teológiai szakértője Csepregi Zoltán egyháztörténész-professzor, az Evangélikus Hittudományi Egyetem

megbízott rektora volt, aki éles szemmel hívta fel a figyelmet a történettudomány vagy a teológia mai állása szerint megkérdőjelezhető részletekre.

Egyházunk nemcsak a sorozat teológiai színvonalát garantálta, hanem a forrásteremtésből is oroszlánrészt vállalt. A rajzfilm finanszírozásában részt vállaltak külföldi egyházi partnerek, magyarországi kulturális alapok, valamint a magyar és a német kormány is, ám fontos megemlíteni, hogy a közel kilencszázezer eurós összköltségvetés legnagyobb részét egyházunk reformációi emlékbizottsága (40 százalék) és a Lutheránus Világszövetség (26 százalék) biztosította.

Nagy öröm, hogy a méltán világhírű magyar animációs szakma tapasztalt szakembereit sikerült megnyerni a munkához. Az egyházi üzenet továbbadása szempontjából nem elhanyagolható, hogy a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem frissen végzett hallgatói – zömében huszoneves fiatalok – alkották a csapat derékhatát. Közülük sokan a filmkészítés folyamatában ismerkedtek meg Luther üzenetével.

A nemzetközi verziók közül már elkészült az angol, a német, a finn, a brazilai portugál, a litván és a lengyel változat, és folynak az orosz verzió munkálatai. Öröndetes, hogy a kelet-közép-európai régió egyházai aktívan bekapcsolódtak a rajzfilm terjesztésébe.

A Luther-rajzfilm premierjének beharangozása a lengyel Evangélikus Hírnök magazin címlapján

A tágabb közönség elérését szolgálja a sorozat televíziós bemutatása (Magyarország, Finnország, Litvánia). Magyarul már elérhető a rajzfilm iskolai vagy gyülekezeti csoportokban való feldolgozását segítő digitális tananyag 12+, 17+ és felnőtt korosztálynak szóló feladatbankkal, és a Luther Kiadó gondozásában hamarosan elkészül a sorozat képregényváltozata is.

■ P. K. M.

Közös házban élünk

Civil teremtésvédelmi találkozó a Károli-egyetemen

A teremtett világ védelmének szükségességéről tanácskoztak környezetvédő civil szervezetek és egyházi közösségek képviselői február 23-án Budapesten, a Károli Gáspár Református Egyetemen. Az ökológiai válság következtében át kell alakítanunk társadalmi-gazdasági viszonyainkat, fogyasztási szokásainkat, ám ez nem valósulhat meg erkölcsi megújulás nélkül – hangzott el.

A Tanácsadók a Fenntartható Fejlődésért egyesület, a Csalán Környezet- és Természetvédő Egyesület, a Károli Gáspár Református Egyetem Ökogyülekezeti Műhelye, a Magyarországi Evangélikus Egyház Ararát Munkacsoportja és a Naphimnusz Teremtésvédelmi Egyesület *Oikosz – Közös házban élünk* címmel közös projektet indított, amelyet európai uniós forrásból a Baptista Szeretetszolgálat támogat. A projekt célja a különböző felekezetekben és a zöld civil szervezetekben tevékenykedő környezetvédők együttműködésének erősítése.

dolgozó szervezetek tevékenységét, aktivistáinak dilemmáit.

„Az ökológiai válság sürget minket, hogy radikálisan alakítsuk át a társadalmi-gazdasági viszonyainkat, fogyasztási szokásainkat. Ez nem valósulhat meg erkölcsi és gondolkodási megújulás nélkül. Az egyházi közösségek kovászként szolgálhatnak ebben a folyamatban. Azért fogtunk össze különböző civil szervezetek és egyházi csoportok, hogy megerősítsük a teremtésvédelmi gondolatot az egyházakban és a társadalmi mozgalmakban” – mondta Farkas István, a Tanács-

társadalmi környezetben civil szervezetként adódó mozgásteret, népszerűsítse és segítsen átültetni a gyakorlatba az egyház tanításának megfelelő környezettudatos gondolkodás- és cselekvésmódot. Az egyesület alapszabályban megfogalmazott célja, hogy a magyar katolikus közösségek teremtésvédelmi elkötelezettségét – minél szélesebb körrel együttműködve – az egész társadalom javára növelje.”

Szűcs Boglárka, a Károli Gáspár Református Egyetem Ökogyülekezeti Műhelyének referense hangsúlyozta: „A Magyarországi Református Egyház teremtésvédelmi programjaként mindent megteszünk azért, hogy felébredjünk a felelősséget és tenni akarást gyülekezeteinkben és híveinkben, mert ahogy Luther Márton mondta, mi is azt gondoljuk, hogy ha csak egy napig tart is a világ, akkor is ültessünk egy almát. Fontosnak érezzük rávilágítani arra az Albert Schweitzer-i gondolatra, miszerint »az ember irányítja a természetet, mielőtt megtanult volna uralkodni önmagán«, mert a problémák etikai gyökerének feltárásában nekünk, keresztényeknek kulcsfeladatunk van.”

Szűcs Kinga, a Magyarországi Evangélikus Egyház Ararát Munkacsoportjának elnöke kiemelte: „Mint hogyan a nevünket adó Ararát hegység az újrakezdés szimbóluma, úgy jutott most szervezetünk az újrakezdés fázisába, hogy a teremtett világ iránti elkötelezett és felelős gondolkodás a Magyarországi Evangélikus Egyház egészének kiemelt ügyévé, a mindennapi egyházi élet formálójává váljon. Ebben a folyamatban fontos szempont és inspiráció számunkra a testvéregyházakkal és a civil zöld mozgalommal való együttműködés.”

■ *Forrás: Ararát Munkacsoport*

FOTÓ: VARGOSZ / REFORMATUS.HU

(A projektben jelentős szerepet kapnak a magyarországi egyházakon belül működő teremtésvédelmi csoportok.)

A program keretében megrendezett februári tanácskozás célja az volt, hogy – neves teológus előadók segítségével – rávilágítson a teremtésvédelem és a környezetvédelem összefüggéseire, illetve hogyan bemutassa a teremtésvédelemben

adók a Fenntartható Fejlődésért egyesület projektvezetője.

Bánfalvi Német Andrea, a Naphimnusz Teremtésvédelmi Egyesület munkatársa így mutatta be szervezetét: „Egyesületünk küldetése, hogy a hivatalos egyházi szervezetek kezdeményezéseivel teljes összhangban, mintegy arra adott, »alulról jövő« válaszként, kihasználva a

HIRDETÉS

Akkreditált mentálhigiénés lelkigondozó szakirányú továbbképzést hirdet 2019 szeptemberétől a Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézete az Evangélikus Hittudományi Egyetemmel és a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskolával együttműködésben. A felvétel kritériuma: BA, MA, főiskolai vagy egyetemi hitéleti végzettség, egyházi ajánlás és

személyes alkalmasság. A képzés időtartama 4 félév, 560 óra (havonta 2 nap + 2 intenzív képzési hét). Jelentkezési lap és bővebb információ az SE Mentálhigiéné Intézet honlapján található: Mental.semmelweis.hu. A képzésről személyes tájékoztatást ad dr. Török Gábor Pál (telefon: 20/663-2389; e-mail: torok.gabor@public.semmelweis-univ.hu).

Kultúráközvetítő, iskolaalapító polihisztor

Schedius Lajos-emlékülést tartottak

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Lehet valaki egy személyben az esztétika professzora, filológus, lapszerkesztő, dramaturg, térképszerkesztő, pedagógiai szakíró, a Magyar Tudományos Akadémia tagja, a Deák téri evangélikus egyházközség felügyelője, a Kisfaludy Társaság alelnöke? Egy igazi polihisztor, az evangélikus Schedius Lajos (1768–1847) életéről rendeztek tudományos emlékülést és beszélgetést február 27-én a Magyarországi Evangélikus Egyház Üllői úti székházában az Evangélikus Országos Gyűjtemény szervezésében.

Az emlékülésen megjelenteket Pröhle Gergely, egyházunk országos felügyelője köszöntötte. A rendezvény egy új sorozat második alkalma. E sorozat célja – mondta –, hogy „megemlékezzen egyházunk azon tagjairól, akik a magyar művelődéstörténetben, történettudományban, irodalomtörténetben jelentős szerepet vállaltak”. Schedius Lajos születésének kétszázötvenedik évfordulójára emlékezve egyházunk tavaly tehetőségkutató ösztöndíjat alapított, amelyet róla neveztek el – idézte fel az országos felügyelő.

A professzor életművét és annak hatástörténetét Vitekné Balogh Piroska, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara XVIII–XIX. Századi Magyar Irodalomtörténeti Tanszékének docense ismertette átfogóan *Schedius Lajos János: professor humanitatis* címmel tartott előadásában. Schedius egyszerre volt nagy hatással a tudományra, az egyházra és a közművelődésre – mondta. Meghatározó eszté-

tikai és nyelvészeti munkásságán kívül csillagászáttal, földrajzzal, térképészettel egyaránt foglalkozott.

Az irodalomtörténész kifejtette, hogy Schedius részt vett számos alulról szervezett csoport létrehozásában is, így többek között a német nemzetiségi színháznak és a vakok intézetének megalapításában, de a fővárosi nőegylet munkájában is aktív volt. Közreműködött a pesti egyetem bölcsészettudományi karán zajló oktatás reformjának kidolgozásában, valamint kezdeményezője és alapítója volt az első pesti (a mai fasori) evangélikus gimnáziumnak. (Vitekné Balogh Piroska előadása teljes terjedelmében a *Credo* című evangélikus folyóiratban lesz olvasható.)

Az előadás után Balogh Piroska a schediusi életmű értelmezéséről és aktualitásáról beszélgetett – az Evangélikus Országos Múzeum tudományos főmunkatársának, Kertész Botond egyháztörténésznek a moderálásával – Fórizs Gergely irodalomtörténésszel. Az Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóköz-

pont Irodalomtudományi Intézetének tudományos munkatársa rámutatott, hogy Schedius korában Magyarországon az evangélikus egyház a tudományos életben és a közéletben a számarányát tekintve jelentősen felülreprezentált volt. Kertész Botond megemlítette, hogy egy későbbi, 1881-es kimutatás is ezt igazolja: akkor az iskolák huszonnégy százaléka működött evangélikus fenntartásban.

Balogh Piroska Schedius kultúráközvetítő szerepét emelte ki, amely egyaránt igaz a Göttingeni Egyetemről hozott tudás itthoni elterjesztését és a magyar kultúra nemzetközi reprezentálását illetően. A beszélgetőtársak Schedius hatásával kapcsolatban nemcsak közéleti szerepvállalásának hatását méltatták, hanem emlékeztettek arra is, hogy az evangélikus polihisztor mások mellett Vörösmarty Mihályra és – közvetve – Kölcsey Ferencre is nagy hatást gyakorolt.

Az emlékülésen Rippert Péter zongoraművész működött közre; a rendezvény a Podmaniczky–Degenfeld-könyvtár felújított helyiségeinek bejárásával zárult. Az érdeklődőket – köztük Korompay H. János, Ritoók Zsigmond és Voigt Vilmos professor emeritusokat – Hubert Gabriella, az Evangélikus Országos Gyűjtemény igazgatója kalauzolta a termekben.

■ – GALAMBOS –

Sztechlo Gábor megkapja a posztumusz Magyar Örökség díjat

A Magyar Örökség és Európa Egyesület bírálóbizottsága Sztechlo Gábor evangélikus lelkész munkásságát Magyar Örökség díjban részesítette. A díjátadó ünnepségre március 23-án a Magyar Tudományos Akadémia épületében kerül sor.

A Magyarországi Evangélikus Egyház 2018. január elején a nyilvánossághoz fordult Sztechlo Gábor evangélikus lelkész jelöléséért a posztumusz Magyar Örökség díjra. A felhíváshoz közel ötven gyülekezet, iskolák, diakóniai intézmények és magánszemélyek csatlakoztak, így közel háromezer aláírással tudta egyházunk Sztechlo Gábort a díjra jelölni. Mindez ismét egy olyan visszajelzés volt, mely mutatja, hogy a lelkész életére, lelképásztori és embermentő tevékenységére, szüntelen helytállására méltán lehet büszke nemcsak egyházunk, hanem a társadalom is.

A díjra jelölés ötletgazdája Tóth Iván Nándor, a Csömöri Evangélikus Egyházközség tagja, a Magyar Örökség díj pártoló tagja volt. A kezdeményezést Fabiny Tamás elnök-püspök, Gáncs Péter nyugalmazott püspök (a felhívás idején a Déli Evangélikus Egyházkerület püspöke), Szemerei János nyugati (dunántúli) egyházkerületi püspök, valamint Krámer György országos irodaigazgató is támogatta. A jelölés széles körű terjesztését egyházunk országos irodájának gyülekezeti és missziói, valamint diakóniai osztálya végezte.

■ G.

Evangelikus Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikuselet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Megbízott felelős szerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu),

FÜLLER TÍMEA – Gyermekeknek (f.timea.71@gmail.com),

TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu),

DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu),

KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu),

STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA – Életem igéje, Tallózó (evtallozo@gmail.com)

- Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518
- Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó megbízott igazgatója (balint.antal@lutheran.hu)
- Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.) Felelős vezető: NAGY ZOLTÁN
- Árusítja a kiadó.
- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletg telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.
- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302
- Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.
- Beküldött kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza.
- Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON

ORATIO OECUMENICA

Áldunk és magasztalunk téged, mennyei Atyánk, mindazért, amit Jézus Krisztus által egyszer és mindenkorra elvégeztél. Igéd és a Szentlélek által segíts minél több embernek abban, hogy a hit szemével lássák meg, mi történt a kereszten! Lássák, mi annak a szélessége, hosszúsága, magassága és mélysége. Erősítsd meg a világban szétszórt népedet, hogy bátran hirdessék az evangéliumot, még akkor is, ha ezért üldözés, hátrányos megkülönböztetés vár rájuk.

Köszönjük, hogy Krisztusban egyek vagyunk veled szentségben és igazságban. Eléd visszük a nemzeteket és köztük a magyar népet is. Hálával köszönjük, hogy sok viszály és veszteségek ellenére is még vagyunk, és feladatunk van a népek nagy családjában. Erősíts és bátoríts minket, hogy naponta tudjunk áldást mondani mindazokra, akik irányítják országunkat! Tarts meg minket igéd által a tőled kapott bölcsességben, hogy akaratod szerint jó döntések születessenek közöttünk!

Hálás szívvel köszönjük a teremtet világot, melynek a bűn rombolása ellenére is fenntartod jó rendjét. Köszönjük, hogy a hitben úgy vezetsz minket, hogy naponta meglássuk, mi történik körülöttünk, és mikor kell szólnunk és cselekednünk. Eléd visszük gondokkal, szükségekkel küzdő embertársainkat és családtagjainkat. Küzdelmeik között erősítsd meg őket a megváltás elvégzett művének csodájában, mely által minden testi-lelki szükségünket betöltötte!

Köszönjük, hogy erre hittel mindig építhetünk, mert a kereszten megmutatott szereteted soha nem változik. Tarts meg minket is az életünk útján, hogy mindennap Krisztusban megerősödvé éljünk és munkálkodjunk! Erősítsd meg bennünk azt a meggyőződést, hogy te tőled semmi nem választhat el! Hála neked mindenért a Jézus nevében. Ámen.

Böjt 2. vasárnapja (Reminiscere)

Mk 12,1-12

Emlékezz, Uram, irgalmadra!

Talán már megszoktuk e vasárnap igéit. Hivatkozunk rájuk. Isten irgalmas szeretete minden bűnt elfedez, és mi valóban bízhatunk ebben. Csak ez az irgalmas szeretet nem önmagában áll. Nem is siker és öröm ragyogásában, hanem szenvedés és nyomorúság, hűtlenség és brutalitás hátterén jelenik meg. „...*némelyeket megvertek, másokat pedig megölték.*” Még a szeretett fiút sem kímélték: „*Megragadták, megölték őt, és kidobták a szőlőn kívülre.*” Filmekben sem áll előttünk pörébben a kegyetlenség, mint a példázat szavaiban. Mi közünk van hozzá? Hallgathatjuk történelemtörténetként is mint próféta sorsok rövid összefoglalását. (És a „szeretett fiú”, Jézus sorsáét.) Vagy mint az Atya tragédiáját. (Sajnáljuk a felfoghatatlant, amely nem velünk történt.) Jogosnak érezzük a védekezést: miért szorongnánk egy életlen át ránk húzott vagy másoktól elszenvedett bűnök miatt?

Nem az a gond, ha érezzük a tavasz derűjét, és nem az, ha benne felismerjük Teremtőnk szeretetének jeleit. Csak az, ha mindezt mentségül használjuk a nekünk szegezett kérdések elől. Pedig Isten az élet sűrűjében szólít meg bennünket! Ha az élet közepette keressük üzenetét, tőle kapott hivatásunkhoz az erőt és a lehetőségeket, akkor valóban oldódnak a szorongások, hiszen néven nevezhető lesz nemcsak az öröm és a hála, de a hűtlenség és az eltávolodás is.

Jézus, a „szeretett fiú” ismer bennünket, az emberi lét számunkra még beláthatatlan mélységeivel és az irgalomnak a kereszten is hangzott evangéliumával. Bízhatunk az Atyában, aki szőlőskertet ültet özönvíz, kicsinyes harcok és kegyetlenség dacára is. Kertje gondozását pedig emberekre bízta, és várja a gyümölcsöket is. A példázat szerint pedig a kudarcok és a kockázatok ellenére is úgy gondolta: „*A fiamat meg fogják becsülni.*”

Meg fogják becsülni? Fenyegetően hangzik a példázat Márk evangéliumában Jézus jeruzsálemi bevonulását és a templomtisztítást követően. Észrevesszük-e élet és halál kontrasztját a szőlőhegyi gyilkosságsorozatról írt, majd kétezere éves példázatban? És a böjti tavaszban? Saját környezetünkben? Saját élethelyzetünkben? Saját viselkedésünkben? Saját hitéletünkben?

A főpapok és az írástudók „*megértették, hogy róluk mondta a példázatot. Ezért otthagyták őt, és elmentek.*” Ha felfedezzük, hogy van közünk e példázathoz, ne hagyjuk ott, és ne nézzünk más elfoglaltság után! Hadd dolgozzon bennünk tovább az ige üzenete! Nem próbálunk olykor mi is saját szerencsénk kovácsai lenni akár Isten ellenében is? Nem vagyunk-e annyira magabiztosak életünk dolgaiban, hogy más tanácsát közel sem engedjük magunkhoz, sőt még Isten üzenetének sem adunk esélyt? Főleg, ha az annyira kellemetlen... Különben sincs okunk kétségbeesésre, hiszen már

ismerjük húsvét evangéliumát! Miért kellene még mindig ezen a példázaton gondolkodnunk?

Valóban bízhatunk Isten mentő és megtartó szeretetében. Nem kell kétségbeesnünk. De tőle kérhetünk bölcsességet és erőt is, amikor életünkre, kapcsolatainkra és önmagunkra tekintünk igéje fényében. Tőle fogadhatjuk el a csalóka önhittség ellenében a valódi önismeretet és a bűnbocsánat ajándékát is. A belé vetett

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

bizalom erejét ajándékba kapott életünk minden örömeivel és nehézségeivel együtt is, és a színe előtt való felelősséggel. Talán éppen így üzen e fájdalmas példázat is Isten mentő szeretetéről.

■ BALOGNÉ VINCZE KATALIN

Imádkozzunk! „*Úr Jézus Krisztus! Bizonyosan nem azért jöttél a világra, hogy ítélkezz, de mégis, mert szereteted nem lelt viszonzásra, Te lettél a világ fölött mondott ítélet. Keresztyénnek nevezünk magunkat, azt mondjuk, senkihez sem mehetünk, csakis Tehozzád – ó, hát kihez is mehetnénk, mikor szereteted által fölöttünk is elhangzik az ítélet, hogy kevésse szeretünk? Kihez, ó, vigasztalanság, ha nem Tehozzád, kihez, ó, kétségbeesés, ha Te valóban nem fogadnál irgalommal, megbocsátva az ellened és a szeretet ellen elkövetett nagy bűnünket: minket, akik sokat vétkeztünk azzal, hogy kevésse szerettünk!*” (Søren Aabye Kierkegaard) Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (március 17.) Jézus ezt mondta: Engedjétek e kisgyermeket, és ne akadályozzátok őket, hogy hozzám jöjjenek, mert ilyeneké a mennyek országa. Mt 19,14 (Ézs 38,19b; Jn 3,14–21; Róm 5,1–5[6–11]; Zsolt 10) „...ilyeneké a mennyek országa” – visszhangzik bennem a mondat, miközben nézem a parókia udvarán játszó óvodásokat. Őszinteség csillog a tekintetükben, a feltétlen bizalom látszik a mozdulataikon. A nevetésük és a sírásuk is mindig szívből jövő. Teljes valójukkal benne vannak a játékban. Észre sem veszik, és egész nap csak úgy szívják magukba az információt és a tudást, mert nyitottak a megismerésre. Jó ránézni a tollpíhének is örülő gyermekekre és közben felidézni Jézusnak ezeket a mondatait, és rögvest helyükre kerülnek a gondolataim.

Hétfő (március 18.) Ne igazodjatok e világhoz, hanem változzatok meg értelmetek megújulásával, hogy megítélhessétek, mi az Isten akarata, mi az, ami jó, ami neki tetsző és tökéletes. Róm 12,2 (Ézs 10,1–2a; 1Móz 37,3–4.12–14.23–35[36]; 1Sám 14,1–15) Az oltárnál állva figyelem a karvezető mozdulatait. Mielőtt intene a kórusnak, gyorsan előveszi a hangvilláját, kezéhez üti, figyel a megszólaló halk, de biztos hangot, csak ezek után lendül a keze, és felzeng a kórus. Ezt látva rádöbbenek: mindannyiunknak erre van szükségünk. Minden döntésünk és tettünk előtt meghallani azt az abszolút A hangot, amely mindig, minden helyzetben ugyanúgy szól. Ha hozzá igazodunk, akkor nem csúszunk el, nem adunk ki hamis hangokat, hanem az életünk dallama folyamatosan megújul.

Kedd (március 19.) Hasonló a mennyek országa ahhoz a királyhoz, aki menyegzőt készített a fiának. [...] A szolgálk ki is mentek az utakra, összegyűjtöttek mindenkit, akit csak találtak, gonoszokat és jókat egyaránt, és megtelt a lakodalmas ház vendégekkel. Mt 22,2.10 (Ézs 49,26; Jób 2,1–10; 1Sám 15,1–35) Mindig remek érzés esküvői meghívót kapni. Az a néhány mondatos üzenet előrevetíti a „nagy nap” örömet. Még csak a meghívót tartjuk a kezünkben, de már érezzük a közelgő ünnepet. Rádöbbenünk újra és újra, hogy Isten ilyen öröme hív mindannyiunkat, nem azért, mert kiérdemeltük, hanem azért, mert ilyen határtalan a szeretete. Mindennap rácsodálkozhatunk erre.

Szerda (március 20.) Jézus mondja: Mert aki cselekszi az én mennyi Atyám akaratát, az az én testvérem és az én anyám. Mt 12,50 (2Móz 24,7b; Jn 16,29–33; 1Sám 16,1–13) Jézus testvérei lehetünk. Az elszakíthatatlan köteléket Jézus és miközöttünk az Atyához fűződő kapcsolatunk alakíthatja ki. A kérdés az, hogy

látszik-e döntéseinken, életünkön, tetteinken, hogy a mennyi Atya gyermekei vagyunk. Ha igen, akkor testvérünként tekint ránk Krisztus.

Csütörtök (március 21.) Így tehát minden bajunk és üldöztetésünk között megvigasztalódtunk veletek kapcsolatban, testvéreim, a ti hitetek által. Mert akkor élünk igazán, ha ti szilárdan álltok az Úrban. 1Thessz 3,7–8 (Zsolt 146,8; 1Jn 1,8–2,2[3–6]; 1Sám 16,14–23) A kereszténység egyik fontos alapja a testvéri közösség megélésében rejlik. Nincs magányos keresztény. Keresztységünk révén egy nagy közösséghez tartozunk, annak minden örömeivel és kihívásával. Tetteinkben láthatóvá váló hitünk erőt adhat mások számára, de ha próbatételekkel kell megküzdenünk, akkor mások hitbéli szilárdsága bennünket erősíthet. Egymásra bíz bennünket az Úr.

Péntek (március 22.) Nézzétek meg az égi madarakat: nem vetnek, nem is aratnak, csűrbe sem gyűjtene, és a ti mennyi Atyátok táplálja őket. Nem vagytok-e ti értékesebbek azoknál? Mt 6,26 (Zsolt 90,16; 2Kor 13,3–9; 1Sám 17,1–30) Egyszer egy ornitológus barátommal egy madárles tetejéről végignézhettem, hogy másfél óra alatt hogyan telik meg egy nagyobbacska tó húszezer vadlúddal. Felejthetetlen élmény volt. A szélrózsa minden irányából érkeztek a madarak V alakban. Volt ott táplálékuk, meg tudtak pihenni, majd pár nap múlva indultak tovább. A természet és az állatvilág természetes lüktetésén, ritmusán keresztül megláthattam, hogy az Úristen miként gondoskodik a madarokról. Ha még rájuk, egyszerű madarakra is ennyire figyel, akkor mennyivel inkább ránk, gyermekeire? Nincs okunk aggodalomra.

Szombat (március 23.) Pál írja: Ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam, végül eltévedtem nekem az igazság koronája, amelyet megad nekem az Úr, az igaz bíró azon a napon. 2Tim 4,7–8a (Zsolt 73,24; Gal 2,16–21; 1Sám 17,31–58) Egy több mint hatvan évvel ezelőtt készült filmhíradórészletet láttam a minap, amely az angol királynő koronázásáról tudósított. Az angol nemesség képviselői a trón körül álltak, és kezükben tartották a koronáikat. A ceremónia legfontosabb mozzanata az volt, amikor a királynő fejére helyezték a koronát, majd a hercegek és a grófok is a fejükre tették a koronájukat. Továbbgondoltam a filmsorokat. Mindannyiunknak be van készítve egy korona, amellyel Isten megajándékoz bennünket. Feladatainkkal, küldetésünkkel meg kell birkóznunk. Ha kiálltuk a próbákat, és Krisztus trónra lép, fejünkre kerülhet az igazság koronája.

■ KOVÁCS ÁRON

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

DIGITÁLIS EVANGÉLIKUS ÉLET-ELŐFIZETÉS

Lapunk elektronikus példányaira
digitálisan is előfizethet
a Luther Kiadó webáruházában:
bolt.lutherkiado.hu/folyoiratok/digitalis

Ugyanitt megrendelhetők kiadónk folyóiratai,
a Credo és a Lelkipásztor is.

Lélekkel, ismerettel

Magyarországi
Evangelikus Egyház

Technikai
szám: **0035**

Az egyházi mellett civil 1%-odról se feledkezz el,
gondolj az evangélikus alapítványokra!

Minden adózó **2019. május 20-ig** juttathatja el felajánlását az adóhatósághoz.

További információk: egyszazalek.lutheran.hu

